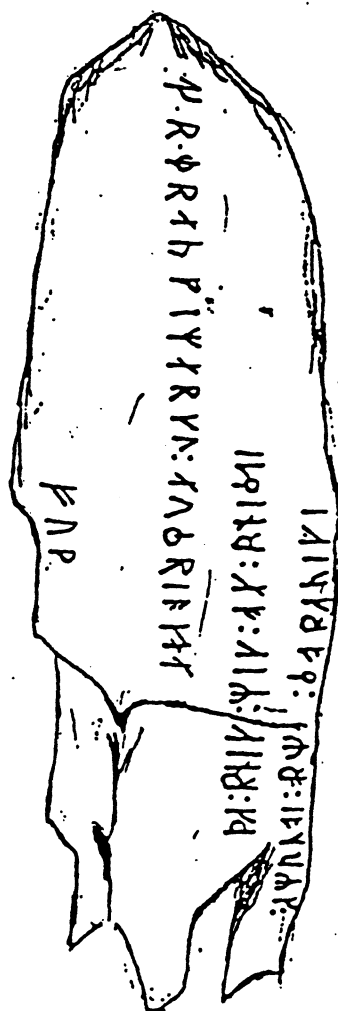

Medlemsblad for
Ringerike Slektshistorie lag

Nr. 1.

April 2001.

Årgang 11.

HRINGARKI. .
STIFTET 25.4. 1991.
MEDLEMSBLAD
FOR
RINGERIKE SLEKTHISTORIELAG.

REDAKSJON:

EIGIL ELSRUD.

THORLEIF SOLBERG.

KJELL HALLMANN.

Innholdsfortegnelse.

Finn A. Wang: Streiftog i småkongeslekter med Ringerike i sentrum.	s. 1.
Redaksjonens anmerkning.	s 19.
Eigil Elsrud: Rettelse.	s.19.
Gudmund Bakke: Storøya, Rytteraker og Borgen, og om Ole Jørgensen Rytterager og hans etterkommere.	s. 20.
Terje Østro: Vidalsplassen/ Skalsesteren.	s. 32.
Frank Otterbech: En presisering.	s. 33.
Ole E. Yttri: En slektsforbindelse mellom Norderhov og Modum.	s. 34.
Thorleif Solberg: Nedre Berg i Soknedalen på 1600-tallet.	s. 35.
Thorleif Solberg: Militærrulle for Hole 1697.	s.42.
Ole E. Yttri: Rettelse til Hringariki nr.2-1999, s.56.	s.48.
Thorleif Solberg: Rettelse til Hringariki nr.1-2000, s.46.	s. 48.
Marit Fonkalsrud Heggen: Slekt på Øst Veme.	s. 49.
Einar Bjerke: Noen tanker om og rundt slektsundersøking.	s. 64.
Thorleif Solberg: En gammel Ringeriksgard som "forsvant".	s. 69.
Thorleif Solberg: Skifter i tingbøkene.	s. 72.
Slektshistorisk og historisk litteratur tilsalgs.	s. 76.
Årsberetning, referat fra årsmøtet 2001, terminliste.	s. 77.

STREIFTOG I SMÅKONGESLEKTER

Med Ringerike i sentrum

I den islandske Flateyjarbok, som av mange blir regnet som mer pålitelig enn Snorres Kongesagaer - Heimskringla - finner vi de to saga-stykkene "Hversu Noregr Bygdist" "Hvordan Norge ble befolket" - og "Fundinn Noregr" - "Norge blir funnet". Her finner vi historien om "kong Nor" og hans ætt - ætlingene av Nors tipptippoldefar Fornjot og av Nor selv og hans bror Gor. Mellom Fornjot og Nor finner vi generasjonene Kåre, Jøkul, Snø den gamle og Torre, og den siste nevnes som konge av Kvenland, Finland og Gotland.

Vi kan følge mange linjer fra Nor og nedover til vår første rikssamler, kong Harald Hårfagre, og ut fra disse linene kan vi regne ut kronologisk "kong Nor"'s levetid. I og med irske annaler operer med det faktum at Dublin-kongen Olav Hvite dro over til Norge i år 871 for å hjelpe sin far i kamp mot "Nordmennes kongen", velger en her å sette tidspunktet for slaget ved Hafrsfjord til år 872 og Harald Hårfagres levetid fra 850 til 933.

Fra Nor fører en rekke linjer ned til kong Harald. Ikke alle linjene har like mange generasjoner, og derfor går det ikke like mange år på hver generasjon. Dessuten kan det forekomme tilfelle hvor et par generasjoner er falt ut i ætte - tavlene på grunn av likelydende navn, som for eksempel i Øystein Hedmarks - konges ætt.

De lærde strides om kronologien i vår oldtid og vikingetid. Enkelte vil regne et gjennomsnitt på 25 år på hver generasjon og 4 generasjoner på 100 år, mens andre heller mer til den oppfatning at det går 3 generasjoner på 100 år, hvilket vel er nærmere sannheten.

Imidlertid er det tydeligvis variasjoner fra én småkongeslekt til en annen. For det første, må vi huske at barnedødeligheten var stor; i visse slekter sannsynligvis større enn i andre. Dette kan også skyldes at menn i visse småkongeslekter hadde flere hustruer eller friller enn i andre, Dette gjelder sannsynligvis i stor grad forholdene i kyst - traktenes kongeslekter i motsetning til de i innlandet, særlig i dalene. Her kan det verre et gjennomsnitt på 40 - ja kanskje endog 45 år - pr. generasjon.

Dessuten var småkongedømmene utpregede valg - kongedømmer, slik at det kunne være atskillige tilfelle av at yngre sønner valgtes, ja i visse tilfelle endog svigersønner.

Hva det siste angår, så hadde kanskje ikke kongen stort han skulle ha sagt når det gjaldt å velge etterfølger. Kongedømmet hans ble simpelthen erobret, og erobreren giftet seg med kongens datter eller nære slektning for å sikre legitimiteten.

Valgtes yngre sønner til etterfølgere, så ser vi i flere sagaer at det oftest var en viljesterk eller vakker mor som fikk sin vilje satt igjennom ved kongevalget.

Når vi imidlertid finregner kronologien i de slektslinjer som går fra kongen som kaltes Nor og nedover til kong Harald Hårfagre, så kommer vi til at kongen som skal ha gitt Norge navn levde omkring år 500; nærmere bestemt at han ble født ca. 460.

Det synes da ganske innlysende at han må være identisk med en konge som omtales i den gotiske historikeren Jordanes' saga om sitt folk.

I Goternes saga sier Jordanes blant annet at: "utenfor dem igjen bor ostrogotene,

raumarikene og ragnarikierene, og de kloke finnene, som er mindre av vekst enn noe annet folk i Skandza, - og så vinovilot, som ligner på dem. Svetidene er mest kjent i det folket fordi de er mer høyvokste enn dem; men danene, som er ætlinger av dem og som jaget herulene ut av landet deres, gjør også krav på et betydelig navn mellom alle folkeslag på Skandia på grunn av høy og slank legemsbygning. Der omkring bor også grannierene, augandzene, evniksene, tætel, rugene, arochene og ranierene. De hadde for ikke så mange år siden en konge som het Rodvulf; han foraktet sitt eget rike og tydde til gotekongen Teodorik; der ble han også mottatt slik han ønsket seg.”

Blant folkene gjenkjenner vi Grenlands befolkning, egdene på Agder, telemarkinger, ryger og horder, og da vi vet at kongene over de tre siste stammer alle stammer fra Nor, så kan det vel neppe herske noen tvil om at denne var identisk med kong Rodvulf, det vil si Rolv. Da kong Teodorik levde i tidsrommet 455 - 526, kan en regne med at kong Nor, alias Rodvulf eller Rolv, levde ca. 460 - 530. Vi skal se at navnet Rolv forekommer både i Nors nærmest besvogrede slekt og i hans etterslekt. Likeså skal vi se hvilken slekt han nedstammer fra, etter de sterke indisier som foreligger. Da kong Nor skal ha vært farfars far til Ringerikes konge Halvdan den gamle, som omtales i det genealogiske skaldekvadet Hyndluljod, og som levet ca. 550 - 630, så vet vi at han tilhørte Skjoldunge - slekten fra Lejre ved Roskilde i Danmark.

La oss høre noen av versene i Hyndluljod:

(12) ”Du er, Ottar! avlet av Innstein,
og Innstein av Alv den gamle,
Alv av Ulv, Ulv av Sæfare,
Sæfare av Svan den røde.

(13) Mor han hadde meget smykket
hun het, tror jeg Hledis Prestinne;
Frode var fār og Friunn mor,
Hele den ætt Høvdinger er.

(14) Aude i old var den fremste blant menn,
Halvdan før det var høyest av Skjoldunger;
navnkundige kriger førte han tappert,
hans verk fór vide til Verdens hjørner.

(15) Hans måg var Øymund, den ypperste mann;
Sigtrygg slo han med svale egger,
ektet Almveig den edleste viv;
de avlet og åtte atten sønner.

(16) Derfra er Skjoldunger, derfra Skilfinger,
derfra Audlinger, derfra Ynglinger,
derfra odelsbårne, derfra adelsbårne,
Midgards mest utvalgte menn.

(17) Var Hildegunn hennes mor,
barn av Svåva og Sjøkongen;
alt det er dinn ætt, Ottar Tåpe,
verdt å vite; vil du videre?

- (18) Dage ektet Tora Drengemoder,
i den ætten fødtes de ypperste kjemper,
Frådmar og Gyrd, de to Frekerne,
Åm, Josurmar, Alv den gamle.
- (19) Ketil het vennen deres, Klypps arving,
og morfar til moren din,
Frode fødtes før Kåre,
og Hild har avlet Halv.
- (20) Dernest var Nanna Nåkkves datter,
til din fars svoger var hun mor;
det er eldgammelt slektskap, andre vet jeg om,
alt det er ætten din, Ottar Tåpe!
- (21) Isolv og Åsolv Imods sønner
og Skurhilds Skekkils datters;
mange helter mon du telle:
alt det er ætten din, Ottar Tåpe!
- (22) Hervard, Hjørvard, Hrane, Angantyr,
Bue, Brame, Barre, Reivne,
Tind og Tyrving, de to Haddinger.
- (23) Øster i Bolm ble de bårne,
Arngrims sønner og Øyfuras;
mangen udåd ble øvet av berserker,
før som flammer over land og hav.
- (24) Gunnar Bålk, Grim Ardskafe,
Tore Jernskjold, Ulv den gapende.
Jeg kjente både Brodd og Horve,
Som raske hirdmenn hos Rolv den gamle.
- (25) De var gude-viede disse karene
som alle stammet fra Jormunrek,
svogeren til Sigurd - lytt til min saga -
folkehøvdingen - som felte Fåvne.
- (26) Var den kulten av Volsung-ætten,
strømmet i Hjørdis Raudungs blod,
og Øylime var kommet fra Audlinger;
alt det er din ætt, Ottar Tåpe.
- (27) Gunnar og Hogne arvet Gjuka
sammen med Gudrun søsteren sin;
ikke var Guttorm av Gjuka - ætten,

men likevel bror til begge disse;
alt det er ætten din, tåpelige Ottar.

(28) Hake var gjeveste sønnen til Hvædna,
og til Hvædna var Hjørvard far.

(29) Harald Hildetann, han var sønnen til
Ringslengeren Rørek Audsson,
Aud den rådspake, Ivars datter,
men Rådbard var far til Randve;
alt det er ætten din, Ottar Heimske.

Om enn Hyndluljod er det største slektshistoriske kvad vi har, så må man kjenne til en del avde tusener av slektshistoriske opplysninger som finnes i våre sagaer for å forstå innholdet av kvadet og sette ættene i det rette perspektiv i forhold til hverandre.

Hversu Noregr bygdist

"Hvordan Norge ble befolket" er det største slektshistoriske verket vi finner i vår sagalitteratur - som innskudd i *Flateyjarbok* - og da dette ikke er så svært godt kjent, uten i utdrag, så la oss lese det **in extenso**:

Nu skal jeg fortelle dere hvordan Norge først ble befolket og hvilke konge-ætter som fantes både der og i andre land. Og hvorfor de heter Skjoldunger, Budlunger, Bragninger, Audlinger, Volsunger eller Nivlunger som kongeættene stammer fra. Fornjot het en mann, som hadde tre sønner. Den ene var Hler, en annen Loge, en tredje Kåre. Han rådet over vindene, Loge over ilden, og Hler over sjøen. Kåre var far til Jökul, far til kong Snø. Og barna til kong Snø var Torre, Fonn, Driva og Mjoll. Torre var en høyættet konge. Han rådet over Gotland, Kvenland og Finland. Til ham blotet kvenene for å få snøfall og godt skiføre. Her er tiden for disse. Det blotet skulle være midtvinters, og derfor ble den måneden kalt torre-måned. Kong Torre hadde tre barn. Sønnene hans het Nor og Gor og datteren Goe. Goe ble borte, og av den grunn blotet Torre senere enn han pleide. Derfor kalte de siden den måned det blotet holdtes Goe. Nor og Gor dro på leting etter søsteren sin. Nor holdt store slag vestenfor Kjølen, og mot ham falt de kongene som het Vee og Vei, Heming og Hunding. Og så la Nor under seg alt landet like til sjøen. Brødrene traff hverandre igjen i den fjorden som nå kalles Norefjord. Derfra fór Nor opp på Kjølen og kom dit hvor det heter Ulvamoene. Derfra fór han gjennom Østerdalen og like til Värmland og over vannet som heter Vänern og derfra til sjøen.

Alt dette landet la Nor under seg, alt vest for disse høyslettene. Dette landet kalles nå Noreg. Midtvinters kom de til Hedmark. Der var da en konge som het Rolv på Berg. Han var sønnen til jotnen Svade nordenfra Dovre og til Åshild, datteren til kong Øystein som lenge hadde rådet for Hedmark. Rolv hadde bortført Goe og gått for å eie henne. Men da hun fikk nyss om at broren Nor var i nærheten, dro hun for å møte ham, og det samme gjorde Rolv, som overgav seg til ham og ble gjort til hans mann. Etter det, fór Nor i gjestebud til svogeren sin og da fikk Nor Hodd, Svade jotuns datter og Rolvs søster. Etter dette, fór kong Nor vestover til sjøen og da traff han broren Gor. Han kom da norden fra Dumbshav og hadde tilegnet seg alle øyene

langts leden og alle bygdedene. Så skiftet brødrene rike mellom seg, slik at Nor skulle ha all fastlandet nordenfra Jotunheim og sydover til Alvhheim. Det heter nå Noreg. Men Gor skulle ha alle øyene som lå til babord for skipet hans når han for nordover i landet. Sømene til Gor var støkongene Bette og Hette, Meite og Gerte. Støkongen Bette for med skipet sitt inn i Trondheim og inn i Beitjø. Han lot bygge en skipsslede under skipet, for det var mye snø og godt sledeføre. Da satte Bette seg i løftingen og lot andre styre og satte seil og lot noen dra skipet over Ellidaeid til Namdal og tilegnet seg all landet han da hadde på babord side. Bette støkonge var far til Hette støkonge, far til Svade. Og Gerte var far til Glamme og Gyve. Meite støkonge var far til Mevil og Myndil. Myndil var far til Eckil og Skeckil.

Nor var far og Hodd Svadesdatter mor til disse menn; Trond og Gard, som kalles agde. Men da de skiftet arven, fikk Trond Trondheim, som det siden heter. Gard agde var far til de som het Hord, Rugalv, Trym, Vegard, Frøygar, Torgard og Gryoigar. Hord fikk Hordaland ved skiftet. Hans sønn var Jofurr eller Josurr, far til kong Hjør, far til Hjørleiv den kvinnekjære. Rugalv eide Rogaland. Hans sønn var Ragnvald, far til kong Agvald. Trym eide Agder. Hans sønn var Agdi og Agnar, far til Ketil Trym, som bosatte seg på Tromøy. Vegard eide Sygnafylket. Han var far til Vedrom, far til Vemund den gamle, som kalles Sygnatruste. Frøygar eide Fjordene og Fjaler. Hans søner var Frøystein gamle, som bosatte seg på Gaular, og Frøybjørn, far til Audbjørn, far til Arinbjørn Firdaigar. Torgard eide Sunnmøre. Hans sønn var Torvid, far til Arnvid treserkabane, far til Slævid og Brævid.

Gryoigar eide Nordmøre. Hans sønn var Salgard, far til Gryoigar, far til Solve, far til Høgne i Nørøy, far til Solve viking og Hild den slanke, som ble gift med Hjørleiv den kvinnekjære. Berserken Halv var deres sønn. Gryoigars sønn var Sigar, far til Sigr, som ble gift med Harald Naumdølaigar, far til Herlaug, far til Gryoigar, far til Håkon jarl, far til Sigurd jarl, far til Håkon Ladejarl.

Kong Nors sønn Raam overtok riket etter faren sin. Han eide Alvhheim og et rike som strakte seg så langt de elvene nådde som rant ut eller hadde sine kilder der. Av disse, rant Lågen ut i Mjøsa. Og fra den, rant Vermå ut i Raam-elven og den siden til sjøen. Fra Vermå, rant den øvre Raam-elven ut i Raumsdal. Fra Vermå, rant Eystri-elven gjennom Østerdalen ut i Vånern, og derfra Gaut-elven ut i sjøen. Kong Raam sat i julen og drakk sammen med Bergfinn, sønnen til jønen Trym fra Vermå, og i raden der gikk demnes søster Bergdis. Og etter det, fikk hun tre søner; Bjørn, Brand og Alv. Han ble oppfostret hos Bergfinn og kalles Fimalv. Bjørn var hos moren sin og kalles Jotunbjørn. Brand sendte hun til Raam, faren hans, som gav ham til gudene, så han ble kalt Gudbrand. Til ham gav Raam dalen som siden kalles Gudbrandsdal. Jotunbjørn gav han Raumsdal og Alv Østerdal og alt nordenfor Vånern og fra Gautelv nordover til Raumelv. Det ble da kalt Alvhheim.

Gudbrand Dalekonge var far til Audleiv, far til kong Gudmund. Hans sønn var Gudbrand, som ikke ville kalle seg konge men tok jarlsnavn, fordi han ville være den rikeste jarlen i Norderlandene. Hans sønn var Geirmund jarl, far til Rodgeir jarl, far til Gudbrand, som verken ville være konge eller jarl men antok hersensavn, men rådet som en konge, og ingen var rikere enn ham. Alle hans ætlinger, var siden herser. Jotunbjørn den gamle var far til kong Raam, far til Hrossbjørn, far til Orm skeljamola, far til Knattar, far til Torolv halma og Ketil raam. Sønnen til Torolv var helge, far til Berse, far til Tormod, far til Torlaug, mor til Tungu-Odd. Fimalv den gamle fikk Svanhild, som kalles gullfjor. Hun var datter til Dag Dellingsson og Sol.

datter til Mundilfare. Deres sønn var Svan den røde, far til Sæfare, far til Ulv, far til Alv, far til Ingemund og Øystein. Raum den gamle fikk siden Hild, datter til Gudrød den gamle, sønn til kong Solve, som var den første som ryddet der hvor det nå kalles Solør. Og sønnene hans var Gudrød, Hauk, Hadding og Ring. Gudrød var konge etter faren sin, og konger var alle hans ætlinger. Øystein Illråde var sønnen hans. Han satte hunden sin, som het Saurr, over Inntrønderne, fordi de hadde drept Amund, sønnen hans, som han hadde innsatt som landsstyrer der.

ÆTTETAVLER

Ættetavle fra Haud

Haud hadde det riket som ble kalt Hadeland. Hans sønn var Hodbrodd, far til Rolv, far til Romund berserk, far til Håmund, Hake og Gunnhlad, mor til Utstein og Innstein. Håmund var Hordajarl. Han var far til Hrok den svarte og Hrok den hvite. Hake var far til Rodgeir, far til Rodmar, far til Hake berserk. Gunnhlad var datter til Hrok den svarte og mor til Romund Greipsson. Hadding, sønn av Raum, hadde Hallingdal og Telemark. Hans sønn var Hadding, far til Hadding, far til Hogne den røde. Etter ham, overtok tre Haddinger riket, den ene etter den andre. Helge Haddingjaskate fulgte en av dem.

Ring, sønn av kong Raum, hadde Ringerike og Valdres; han var gift med en datter av Vivil sjøkonge. Deres sønn var Halvdan gamle. Sønnen deres var Halvdan gamle. Og da han overtok kongedømmet, gjorde han et stort midtvintersblot og blotet for at han skulle leve tre hundre vintre i sitt kongedømme, som det ble fortalt at Snø den gamle hadde gjort. Men han fikk til svar at han ikke skulle leve mer enn en mannsalder. Men allikevel skulle han leve i tre hundre år, på det vis at i den tiden skulle ingen ufri mann eller kvinne fødes i hans slekt. Han var en stor hærmann og herjet ofte i austerveg. Der drap han alene den kongen som het Sigtrygg. Han fikk i ekte Alvny, datter av kong Øymund av Holmgard. De fikk ni sønner; en het Tengil og kaltes Manne-Tengil, dessuten Ræsir, Gram, Gylvi, Hilmir, Jofurr, Tiggi, Skule og Harre; som sies å være jevngamle og holdtes for å være så gjeve i all sin ferd at deres navn bruktes som navn på tegner og konger. Så er sagt at de ikke fikk ætlinger, og de falt siden alle i samme kamp. Men de hadde ytterligere ni sønner- De het Hilde, Nevil, Aude, Skelfir, Dag, Brage, Budle, Lovde og Sigar. Hilde, Sigar og Lovde var alle hærkonger. Aude, Budle og Nevil var sjøkonger. Dag, Brage og Skelfir holdt seg til landjorden. Dag giftet seg med Tora Drengemor, og de fikk ni sønner. En het Åle, en annen Åm, en tredje Jofurr, en fjerde Arngrim. Åle ble far til Dag, far til Oleiv, far til Ring, far til Olav, far til Helge, far til Sigurd Hjort, far til Ragnhild, mor til Harald Hårfagre. Av den grunn kaltes Haralds ætt Daglinger. Arngrim giftet seg med Øyfura; deres sønn var Angantyr berserk. Brage den gamle var konge i Valdres. Han var far til Agnar, far til Alv, far til Eirik, far til Hild, mor til Halvdan den milde, far til Gudrød, far til Halvdan Svarte, far til Harald Hårfagre. Denne ættegrenen til Harald het Bragninger.

Skelfir var konge på Voss. Hans sønn var Skjold, far til Eirik, far til Alrek, far til Eirik den målspace, far til Alrek den frøkne, far til Vikar, far til Vatnar, far til Imalld og Eirik, far til Gyda, som Harald Hårfagre fikk. Denne heter Skilfinge-ætt eller Skjoldunge-ætt. Hilde var den femte sønnen til Dag. Han var far til Hildebrand, far til Vigbrand, far til Hilde og Herbrand, far til Harald grenske, far til Åsa den storråde, mor til Halvdan Svarte, far til Harald Hårfagre. Sigar var far til Siggeir, som giftet seg med Signy, datter av kong Volsung. Sigar var også far til Sigmund, som var gift med Hild, datter av kong Grjotgard på Møre. Hans sønn het Sigar, far til Signy. Han lot henge Hagbard. De kaltes Siklinge-ætten. Lovde var en mektig konge. Den hærstyrke som fulgte ham, kaltes Lovdar. Han herjet på Reidgotland og ble konge der. Sønnene hans var sjøkongen Skeckil og Skule, far til Egdi, far til Hjalmthier, far til Øylime, far til Hjørdis, mor til Sigurd Fåvnesbane, far til Aslaug, mor til Sigurd Orm-i-øye, far til Aslaug, mor til Sigurd Hjort, far til Ragnhild, mor til Harald Hårfagre. Disse ættmennene til Harald ble kalt Lovdunger. Aude og Budle var sjøkonger og fór de to sammen med sin hær. De kom med sine folk til Saxland og herjet vide omkring. De la under seg Valland, og Saxland føydes til dette landet. Aude hadde Valland og ble far til Frode, far til Kjårr, far til Olrún. De ble kalt Audlinger. Budle hadde Saxland. Han var far til Attils, far til Vivil, far til Læfve, far til Budle, far til Sorle eller Serle og Atle og Brynhild, mor til Aaslaug. Og er denne ætten til kong Harald Hårfagre kalt Budlunger. Kong Nevil ble far til Heime, far til Øynev, far til Rakn, far til Gjuke, far til Gunnar og Hogne, Gudrun, Gudny og Gullrand, og denne ætten kalles Nivlunger. Nu er det fortalt om de første kvinner som kom i ætten til Halvdan gamle. Men da den første kvinne kom inn i slekten, var det forløpt tre hundre vintre fra Halvdan gamles blot for alder og rike.

Ættetavler

Kong Alv den gamle rådet over Alvheim. Han var far til Alvgeir, far til Gandalv, far til Alvhild. Alvhild var mor til Ragnar Lodbrok, far til Sigurd orm i øye, far til Aslaug, mor til Sigurd Hjort, far til Ragnhild, mor til Harald Hårfagre. Harald den gamle, sønn av Valldar den milde Roarsson, var gift med Hervor, datter av kong Heidrek. Deres sønn var halvdan Snjalle, far til Ivar Vidfamne, far til Aud den djupøyde. Hun ble gift med Rørek slaugvangbaugi. Deres sønn var Harald Hildetann. Senere ble Aud gift med kong Rådbard. Deres sønn var Randve, far til Sigurd Ring, far til Ragnar Lodbrok, far til Sigurd, far til Aslaug, mor til Sigurd, far til Ragnhild, mor til Harald Hårfagre, som først ble enevoldskonge over Norge.

Haralds ættetavle fra Odin

Burre het en konge som rådet over Tyrkland. Hans sønn var Bur, som ble far til Odin Åsakonge, far til Frøy, far til Njord, far til Frøy, far til Fjolne, far til Sveigde, far til Vandlande, far til Visbur, far til Domalld, far til Domar, far til Dyggve, som ble kalt Tryggve, far til Dag, far til Agne skjalfarbond, far til Alrek, far til Yngve, far til Jormunfrode, som ble kalt Jorundr, far til Åne den gamle, som ble kalt Aun. I ni vintre drakk han horn for at han ikke skulle dø. Aun var far til Eigil Tunnadolg, far til Ottar Vendilskråke, far til Adils i Uppsala, far til Øystein, far til Yngvar hin håre, far til Brautaunund, far til Ingjald Illråde, far til Olav Tretelgja, far til Halvdan hvitbein, far til Øystein, far til Halvdan den milde og matille, far til Gudrød Veidekonge, far til Halvdan Svarte, far til Harald Hårfagre.

Ættetavle

Skjold het en sønn av Odin Åsakonge. Han var far til Fridleiv, far til Fredfrode, far til Håvard handramme, far til Frode, far til Vermund den vitre, far til Olav den litillåtne, far til Dan den storlåtne, far til Frode den fredsomme, far til Fridleiv, far til Frode den frøkne, far til Ingjald Starkadsfostre, far til Rørek hnauggvanbauge, far til Halvdan, far til Rørek slaungvanbauge, far til Harald Gildetann. Broren til Harald var Randve, far til Sigurd Ring. Er det så en slik ættetavle til kong Harald Hårfagre som før er nevnt.

Haralds ætt fra Adam

Gud skapte Adam først av alle mennesker. Seth var sønnen hans. Hans sønn var Enos, hans sønn Kaynaan, hans sønn Malaleel, hans sønn Pharett, hans sønn Enoch, hans sønn Mathusalem den gamle, hans sønn Laamech. Da var det slutten på den første verdensalder. Hans sønn var Noe, som smidde arken, hans sønn Japhet, hans sønn Japhan, hans sønn Zechim, hans sønn Ciprus, hans sønn Cretus eller Celius, hans sønn Saturnus på Kreta. Hans sønn var Jupiter, hans sønn var Darius, hans sønn Erichonius, hans sønn Troeg, hans sønn Ilus, hans sønn Lamidon, hans sønn Priamus hovedkonge. Munnon eller Mennon het en konge i Troja. Han var gift med Troaana, datter av Priami konge. Hans sønn het Tror, som vi kaller Thor. Hans sønn var Loricha, som vi kaller Hlorida. Hans sønn var Eredei, som vi kaller Eindride. Hans sønn var Vingitor, hans sønn Vinginir, hans sønn Modi, hans sønn Maagi, som vi kaller Magne, hans sønn Seseph, hans sønn Beduigg, hans sønn Atra, hans sønn Trinaan, hans sønn Heremoth, som vi kaller Hermod, hans sønn Skialldin, som vi kaller Skjold, hans sønn Beaf, som vi kaller Biar, hans sønn Godolf, hans sønn Burri, som vi kaller Finn, hans sønn Frialaf, som vi kaller Bor, hans sønn Voden, som vi kaller Odinn. Han var Tyrkiakonge. Hans sønn var Skjold, hans sønn Fridleif, hans sønn Fredfrode, hans sønn Herleif, hans sønn Håvard den handramme, hans sønn Frode, hans sønn Vermund den vitre, hans datter Ålov. Hun var mor til Frode den fredsomme. Hans sønn var Fridleif, hans sønn Frode den frøkne, hans sønn Halvdan, hans sønn Roar, hans sønn Valldar den milde, hans sønn Harald gamle, hans sønn Halfdan snialli, hans sønn Ivarr vidfadmi, hans datter Aud den djupøyde, hennes sønn randve, hans sønn Sigurd Ring, hans sønn Ragnar lodbrok, hans sønn Sigurd orm i øye, hans datter Aslaug, hennes sønn Sigurd Hjort, hans datter Ragnhild, hennes sønn Harald konge den hårfagre. Disse leddene var en mann mindre enn sytti når en regner med både Adam og Harald.

Tre viktige ættetavler

I konglomeratet av våre gamle tradisjoner, finnes tre ættetavler som hver især kan bidra til å tidfeste når de respektive saga- og sagn-konger levde. Men tavlene må leses med omhu, idet iallfall en av dem helt åpenbart er en god del amputert.

For å sette en protese på denne ættetavlen, finner vi en velsignelse i forfatteren til **Danmarks krønike**, Saxo Grammaticus.

De tre ættetavlene er:

1A etc. **Ynglinge-ætten.**

1B etc. **Skjoldunge-ætten.**

1C etc. **Håløyge-ætten.**

Vorspiel

Odin var en stor hærmann. Han fór vidt omkring og vant seg mange riker. Han var så mektig at han hadde hell i alle slag. Det ble da til det at hans menn trodde han kunne seire i ethvert slag, om han ville. Hver gang han sendte sine menn ut i strid eller i

sendeferder, pleide han å legge hendene på hodene deres og velsignet dem. Da trodde de det ville gå dem godt. Og om mennene hans kom i nød på land eller sjø, så kalte de på hans navn, og hver gang fikk de for seg at det hjalp. Alltid hadde de tillit til ham. Ofte fór han så langt bort at han var borte flere år av gangen.

Landet hans lå øst for Tanakvisl - Don-deltaet - i Asia - og kaltes Åsaland eller Åsaheim. Der var han borghøvding, og der ble det holdt store blot. Tolv hovgoder skulle være de ypperste; de rådde for blotene og dømte mellom folk. De kaltes diar eller drotner, og alt folket skulle vise dem ærbødighet.

Den elven som gfaller omkring Svitjod, og som heter Tanais, kommer fra fjellene som ligger bakenfor alle bygder. Før kaltes den Tanakvisl eller Vanakvisl, og den strømmer ut i Svartehavet. Vanaland kaltes da landet omkring Vanakvisl. Eller Vanaheim. Elven - det er Don det er tale om - skiller mellom Verdensdelene. Østenfor heter det Asia, vestenfor Europa.

Odin hadde to brødre - Ve og Vilje, og de rådet når han var borte. Engang ble han så lenge borte at æsene var sikre på han ikke ville komme tilbake. Ve og Vilje delte da riket hans og tok begge kona Frigg til ekte. Men så kom Odin tilbake og fikk kona igjen.

Med hær, fór Odin mot vanene, men de motsto ham og verget landet sitt godt. Av og til, vant den ene, andre ganger den andre. Men skade på landet, var ikke til å unngå. Til slutt ble de lei av dette, sluttet fred, og gav hverandre gisler. Vanene gav sine gjeveste menn, nemlig Njord den rike og sønnen hans Frøy. I bytte fikk vanene en viss Høne, og sa at det var den beste høvding de kunne få. Stor var han, og usedvanlig vakker. Som følgesvenn for ham, sendte æsene Mime, en usedvanlig klok mann. Til gjengjeld gav vanene Kvazse - den viseste mann i deres flokk.

Bindeledd

Mime den vise var ingen ringere enn den Njorve eller Narve som ble morfar til Frigg, Odins hustru. Han var bror av Boltorn, far til Beistla, som var gift med Bor og ble mor til Odin. Njorve-Mimes datter var den ravsvarte **Hnott** - Natten - på gresk **Nyx**. Tre ektemenn fikk hun i tur og orden. Med **Naglfar** fikk hun sønnen Aud - det vil si "den rike". Med **Ånar** fikk hun datteren Frigg eller Brigida, Frygerkongens datter. Hun ble Odins hustru. Hennes far kalles ellers **Fjorgyn**. Den nattsvarte Hnott var også gift med **Delling** - morgenrøden - og med ham fikk hun sønnen **Dag** - Alvheim - kongenes stamfar.

Navnet **Naglfar** er her i teksten så spesielt som spesielt kan få blitt. Sammenholdt med **Mimer**, blir det sensasjonelt. Men bare om en kjenner strøkene ved Svartehavet og Det Kaspiske Hav Snorre skriver om og tradisjoner og skikk og bruk fra de trakter.

Bindeleddet her er linjen til kongene av Pontos i Lilleasia og kongene av Bosphorus - det Kimmeriske sådanne - med Krim . halvøya sentralt.

Skikk:

Odin satte Njord og Frøy til blotgoder, og nå var de diar hos æsene. Njords datter var Frøya, hun var blotgydje og den første som lærte æsene trolldom, av det slaget hun kjente til fra vanene. Da **Njord** var hos vanene, hadde han vært gift med sin søster, for det var tillatt blant dem. Deres barn var **Frøy** og **Frøya**. Hos æsene var det forbudt å gifte seg med så nære frender.

Fra Pontos

Den tyske historikeren Theodor Mommsen var en fargerik person. Likesom den distré norske professoren Sophus Bugge, som engang glemte å ta på seg ytterbuksene,

hvorpå kona løp gaten til ende med disse flagrende og ropte: "Professor!" - så glemte ved en anledning hr. Mommsen sin paraply. Da han skulle gå av trikken i Berlin, stiregte det utenfor. Professoren skuttet seg, men en liten pike, som sto ved siden av ham, trakk ham i ermene og sa: "Her er paraplyen Deres, herr Professor!"

"Takk skal du ha, lille venn", sa professoren ømt, "og hva heter så du?"

"Lise Mommsen, pappa", svarte den lille beskjedent.

Professoren gjengav stamtavlen fra mann til mann fra kong Dareios I av Persia nedover til hans ætling kong Mithradates VI av Pontos.

At Mithradates stammet fra Dareios, og fra Kyros, er hevet over enhver tvil, men ikke i mannslinje, selv om han tilhørte mannslinjen av samme slekt som både Dareios og Kyros - og for den saks skyld - samme mannslinje som hos Odin.

Tre store Småkongeslekter

De tre slektenes ættetavler må nødvendigvis underkastes et nøyaktig studie:

Vi har allerede utnevnt **Ynglinge-ætten** til A-linje,

Skjoldunge-ætten til B-linje - **OG**

Håløyge-ætten til C - linje.

Underveis skal vi også fylle opp med ytterligere linjer som er nevnt i *Hversu Noregr Bygdist*.

Vi skal ta for oss hver generasjon av disse tre slektene og antyder en kronologisk plassering og en noenlunde anslagsvis levealder for disse generasjonene, idet vi starter med:

1. **Mithridates VI**, 132 - 63 før Kristus, konge av Pontos i Lilleasia og kongedømmet Bosporus i Syd - Russland, nord for Svartehavet. I norrøn mytologi kjennes han som den usedvanlig vise **Mime**, alias **Njorve**. Foreldrene hans var kong **Mithridates V** av Pontos i Lilleasia og **Laodike** av Syria, datter av den **Seleukidiske** kong **Antiokhos IV Epifanes** av Syria (210 - 163 f.Kr.). Mithridates hadde flere koner. Hans første kone var helsøsteren **Laodike d.y.**, som ble født ca. 135 før Kristus.
En annen - som muligens bar navnet **Athenaïs** - var født ca. 120 før Kristus og var visstnok hans søsterdatter. Faren hennes var kong **Ariarathes V** av Kappadokia, moren Mithridates' halvsøster, som visstnok også hun het **Athenaïs** og var født ca. 155 før Kristus.
En tredje hustru Mithridates hadde het sannsynligvis **Kleopatra**. Hun ble født ca. 125 før Kristus og var datter av kong **Antiokhos VIII** av Syria (141 - 96 før Kristus) og av **Kleopatra Tryfaina** av Egypt (født ca. 142 før Kristus).
2. **Farnakes II**, ca. 105 - 47 før Kristus, var konge i Bosporus etter faren. I norrøn mytologi kjenner vi ham som **Naglfare**, og kona hans heter i vår tradisjon **Hnottr**, Natten, og var Njorves datter, og følgelig Farnakes' søster. Det greske ordet for "Natt" er **Nyx**, og det er dermed høyst sannsynlig at kona til Farnakes egentlig bar det pontiske prinsessenavnet **Nysa**.
Sannsynligvis hadde Farnakes også en hustru ved navn **Kleopatra**, som var født ca. år 90 før Kristus, og som - ifølge den tyske forskeren Wilfried Peter Fischer - var datter av konge **Tigranes II** av Armenia (ca. 125 - 56 før Kristus) og av **Kleopatra** av Pontos, født ca. 107 før Kristus, som var Farnakes' helsøster.
- 3A. **Njord/"Mithridates"** (Mrdat), ca. 85 - 30 før Kristus. I norrøn tradisjon

kalles han også **Aud** - det vil si "den rike" - og om Njord trodde svearne at han rådet for gode avlinger og velstand. Også han skal ha vært gift med sin søster, og i tilfelle het hun kanskje **Mithridatis** - det er iallfall det mest nærliggende av navnene fra *Den Gamle Verden* - det vil si traktene omkring Svartehavet - å tenke på. Men vi vet at Njord også var gift med en viss **Skade**, som skal ha vært datter av "jotnen" **Tjatse, Alvaldes sønn**. Hennes far kan da neppe ha vært andre enn den førnevnte armenske kongen **Tigranes, Artavazdes' sønn**.

- 3B. **Odin/Gaut/Cotys**, ca. 90 - 32 før Kristus, prins av Trakia, konge over Aorsi eller Asar/Æsene og Alanene, ved **Kaspihavet**. Faren hans skal ha hatt navnet **Bor**, sønn av **Burre**. Odins mor var **Beistla, Boltorns** eller **Bartoms** datter. Denne siste skal ha vært en bror av Yme, levde vel kanskje i tidsrommet ca. 140 - 70 før Kristus og var muligens konge over Bastarnaene, som bodde innenfor trakerne.

Kona til Odin var **Frigg**, som skal ha vært datter av Frygias konge.

Gylvaginng kaller hennes far **Ånar**, og moren var den førnevnte **Hnottr**, det vil altså si **Nysa**. Friggs far kalles av Snorre **Fjorgyn**, og her kan vi vel lett gjenkjenne den armenske kongen **Tigranes**, som virkelig var svigersønn av kongen Mithridates VI av Pontos, selv om vi vet at hans kone var Kleopatra. Bak navnet **Ånar** kan

det også tenkes at det er det sarmatiske navnet **Eunones** som skjuler seg. Hos partherne i Persia finner vi igjen dette konge-navnet som **Onones/Vonones**. Odin fikk også **Skade** til kone, som vi også regner som armenerkongens datter. Det kan lett oppstå forvekslinger mellom så nært beslektede personer, men slektskapsforholdet tilbake til Mithridates som morfar til Odins hustru må anses godt gjort.

- 4A. **Yngve/Frøy/"Farnakes"**, ca. 65 - 10 før Kristus, var sønn av Njord og dennes

søster. Grunnen til at vi tror han kaltes **Farnakes**, er det for så vidt intetsigende navnet **Frøy**, som vel var våre forfædres erindring om at kongens for dem obskure navn startet med bokstaven F. Derfor formoder vi også at sønnens fornavn var det samme. Sammen med Odin og faren Njord dro så den da ca. 13 år gamle Frøy ut fra Svartehavstraktene, etter at kong Farnakes II hadde lidt nederlag mot romerne, som vi også får antydning om hos Snorre i *Heimskringla*.

Kona til Frøy ble **Gerd, Gyne jotuns** datter. Navnet Gyne kan minne om det gammel-ariske **Agum**, likesom dennes formodentlige far, faren til alle jotner, **Ymir**, minnet om det ariske **Yima/Yama**. Denne Ymir var sannsynligvis sønn av den samme Boltorn, som skal ha vært morfaren til Odin. Også navnet på Gerds mor, **Angrboda/Aurboda**, forteller oss vel også en del. Gerd var sannsynligvis født ca. 45 før Kristus hennes mor ca. 65 før Kristus. Navnet Aurboda gir nærmest assosiasjoner til et navn vi finner utbredt i kretsen omkring kongene av Pontos, nemlig **Ariobarzanes**. Tidsmessig er kong **Ariobarzanes II** av Kappadokia, som levde ca. 90 - 52 før Kristus, sterkeste kandidat til "rollen" som Gerds morfar. Han var for øvrig gift med prinsesse **Athenaïs** av Pontos, en datter av kong Mithridates VI, så også Yngve-Frøy giftet seg innen slekten.

Etter Yngve, fikk slekten navnet **Ynglinge - ætten**.

- 4B. **Skjold/"Seuthes"**, ca. 57 - 20 før Kristus, konge i Lejre i Sjælland, Danmark. Av senere oppkalling i slekten, samt forbokstaven i sagnheltens mytiske navn, Og det faktum at han nedstammet fra Trakias kongeslekt, hvor Seuthes var et

vanlig navn, gjetter vi på at den såkalte gudesønn og helt Skjold egentlig kan ha båret navnet Seuthes.

Hans kone **Gjevjon/Gefjon**, som ble født ca. 50 før Kristus, kan anses å være identisk med **Frøya**, Njords datter, hvis egentlige navn muligens var **Farnakis**. Hans ætlinger ble benevnt **Skjoldunger**.

- 5A Fjolne/Farnakes**, ca. 26 før - 26 etter Kristus. Konge i Uppsala. Hans kone var sannsynligvis født ca. 20 før Kristus, og det nære vennskap mellom slektene, oppkalling, etc., får oss til å trekke den slutning at hun tilhørte Skjoldunge - slekten fra Lejre og var datter av **Skjold** og **Gefjon/Frøya**.
- 5B. Fridleiv/Farnakes**, ca. 28 før Kristus - år 0, ble konge i Lejre etter faren Skjold. Hos Saxo Grammaticus, i "Danmarks Krønike", kalles han **Gram**, et Tilnavn vi finner på flere konger - det betyr da også "høvding". Saxo forteller at kona hans het **Signe** og var datter av kong **Humle**, og denne var i sin tur bror av Skjold og sønn av Odin og Frigg.
- 5C. Sæming**, ca. 30 før - 40 etter Kristus, var en sønn av Yngve - Frøy, men det var visst en eldre Sæming, født ca. 45 før Kristus, sønn av Odin og Skade, hvis datter ble født ca. 20 før Kristus og ble gift med Frøysønnen Sæming. Navnet Sæming betyr da også kort og godt "Sjøheims - ungen", og det skal ha vært fra den yngre Sæming **Håløyg-ætten** stammet.
- 6A. Sveigde/Seuthes**, ca. år 0 - 54 etter Kristus, konge i Uppsala i Sverige, var vel oppkalt etter morfaren. Hans kone var **Vana** av Vaneland, det vil si det gamle Bosporanske rike ved Svartehavet. Hennes fødselsår var omkring år 7, og hennes navn var kanskje egentlig **Antonia**, idet hun trolig var datter av kong **Kotys VI** og **Antonia Tryfaina**, sistnevnte født omkring år 18 før Kristus som datterdatters datter av den berømte romerske triumviren **Marcus Antonius** (83 - 30 før Kristus), i dennes ekteskap med kusinen **Antonia Tryfainas** far, **Polemon**, var født ca. 55 før Kristus, moren **Antonia Pythodoris** ca. 40 før Kristus. Hennes mor, **Antonia**, triumvirens datter, var født ca. 58 før Kristus; faren, **Pythodoros** fra Tralleis og Laodikea i Lilleasia (Frygia), ca. år 70 før Kristus. Hans mor bar sannsynligvis navnet **Pythodoris Tryfaina**, var født ca. 95 før Kristus, og var datter av kong **Mithridates I** av Kommagene i Lilleasia (ca. 130 - 70 før Kristus), som var sønn av kong **Samos** av Kommagene (ca. 165 - 96 før Kristus) og av **Pythodoris** av Pontos, som ble født ca. år 150 før Kristus. Mithridates av Kommagenes hustru het **Laodike** av Syria, ble født ca. 120 før Kristus, og var datter av seleukiderkongen **Antiokhos VIII** og **Kleopatra Tryfaina**. Vi kjenner ikke navnet på faren til Pythodoros fra Tralleis, men det kan ikke herske tvil om at han var meget høyættet og tilhørte en av Lilleasias kongeætter. Etter å ha forsket i avhandlingene til den fremragende franske slektsforskeren **Christian Settipani**, er en kommet til den konklusjon at Pythodoros' far antagelig bar navnet **Amyntas**, var født ca. 110 før Kristus, og var sønn av den makedonsk-ættede **Artemidoros**, som ble født ca. 160 før Kristus som sønn av en eldre **Amyntas**, som ble født ca. 195 før Kristus som sønn av den høyættede grekeren **Filippos** fra Megalopolis på Peloponnes (ca. 220 - 192 - før Kristus). Her har vi å gjøre med etterkommere av **Alexander den store** (359 - 323) før Kristus. Denne fikk nemlig en datter - som trolig het **Kleopatra** - med en makedonsk kvinne, trolig en **Laodike**, født ca. 348 før Kristus som søster til den syriske kongen **Seleukos I**. Datteren ble gift med den syriske prinsen **Akhaios** (ca. 320 - 275 - før Kristus), sønn av kong Seleukos, og blant

Deres barn var guvernøren **Alexandros** i Sardes i Lydia, som levde fra ca. år 285 - forbi 243 før Kristus. Denne ble omkring år 260 før Kristus far til en datter, som trolig fikk navnet **Apama**, etter en persisk stammor, og denne Apame giftet seg så med en makedoner, født ca. 272 før Kristus, trolig med navnet **Amyntas**, som var sønn av kong **Magas** av Kyrene, født ca. 323 før Kristus, som var sønn av **Filippos**, sønn av **Amyntas**, sønn av **Meleagros**, sønn av **Balakros**, sønn av **Amyntas**, sønn av kong **Alexandros I** av Makedonia, som regjerte i årene 498 - 454 før Kristus.

Vi kunne ramse opp denne ættetavlen i det uendelige, men det får eventuelt gjenstå til et senere høve.

- 6B. Frode/Farnakes**, Fredfrode eller Frode I, levde ca. år 0 - 70 etter Kristus. Han fulgte visst Sveigde på toktet til Bosporus for å "finne fedrenes land", og - likesom Sveigde fant han seg en hustru der, muligens også hun med navnet **Antonia** - av Saxo Grammaticus kalt **Hanund** - datter av kong **Handvan** - det vil si **Antonius** av Hellespont, alias Bosporus. Frodes hustru var nok en søster av Vana, Sveigdes hustru, og også hun en datter av kong Kotys og Antonia.
- 6C. Godhjalt Sæmingsson**, ca. 5 - 80 etter Kristus. Regjerte neppe i Hålogaland; dit kom slekten langt senere; mens de første kongene av den slekt som senere ble jarler i Namdalen og på Lade, ifølge Snorres Ynglinga-saga, hadde rike i Danmark, nærmere bestemt i Jylland. Kona hans ble født omkring år 8 etter Kristus, og oppkallingen tyder på at hun var datter av kong Fjolne og datterdatter av kong Skjold/Seuthes.
- 7A. Vanlande/Rhoimetalkes**, ca. 30 - 102, konge av Uppsala, var sønnen til kong Sveigde og Vana/Antonia. Han gikk rundt som et levende bevis på at det var kontinuerlig forbindelse mellom *Den Gamle Verden* i syd og *Den Nye Verden* nord fra utvandringen sørfra fant sted i eller kort etter år 47 før Kristus til de norrøne vikinger - **væringene** - gikk inn i aktiv krigstjeneste for keiserne i **Byzanz** - blant dem den senere norske kongen **Harald Hardråde**. Omkring år 55, giftet Vanlande seg med **Driva**, født ca. år 40, datter av kong **Snø den gamle**. Han hører vi om i *Hversu Noregr bygdist*, men det er klart at det må ha eksistert flere personer med navnet Snø den gamle. Nå hører vi hos Saxo at en datter av den danske kong **Hadding**, **Svanhvit**, ble gift med den svenske kong **Ragnar**, **Hundings sønn**. Det er opplagt at Svanhvit og Driva var en og samme person og at Ragnar - "Guder" - var identisk med Vanlande. Haddings sønn var, sier saxo, Frode, men det spørs om vi ikke må sette Frode først i ættleddene og deretter Hadding. Dette harmonerer med andre norrøne tradisjonedr fra Edda - diktningen - hvor det blir naturlig å identifisere kong Hadding med **Raudung**.
- 7B. Herleiv Frodesson**, ca. 30 - 105, konge av Lejre. Kona hans ble født omkring år 37, og muligens var hun søster av kona til broren hans, som vi skal høre mer om senere. Avgjørende for indikasjonene om hvor Herleivs og brorens koner kom fra, er navnet på Herleivs brorsønn **Geirrød**. I **Britannia** var ved disse tider **Gweyryd**, konge. Han levde i tidsrommet ca. 10-73, og kalles hos Geoffrey of Monmouth i Britenes Historie **Arviragus**. Kona hans skal ha vært **Claudia Genuissa**, som var datter av den romerske keiseren **Claudius**. Kong Gweyryds far var ellers den ikke helt ukjente britiske kongen **Cunobelinus/Cynvelyn**, bedre kjent som **Cymbeline**. Han levde ca. 20 før - 40 etter Kristus og grunnla i år 10 etter Kristus byen Colchester.
- 7C. Sverdhjalt/Seuthes Godhjaltsson**, ca. 40 - 120, sannsynligvis konge i Jylland.

Kona hans var trolig datter av kong Fred-Frode i Lejre. Ellers kan han nok identifiseres med den kong **Skate** som omtales hos Saxo Grammaticus, og som feilaktig av denne gjøres til sønn av kong Frode.

- 7D. **Hadding/Rodung/Raudung Frodesson**, dansk - norsk konge, ca. 40 - 90, finner vi omtalt i Edda - diktningen. En regner med at Saxo feilaktig har latt Hadding og Frode bytte plass og at det var Hadding som skjulte seg bak den mytiske kong **Snø den gamle** og at Svanhvit/Driva var hans søster og ikke datter. Navnet på eldste sønn, tyder på at kona til Raudung var datter av den britiske kong **Gweyryd**, som omtalt foran. Denne grenen - som en velger å føye til de tre storættene - er den som etter Raudungs sønns tilnavn fikk navnet **Audlinger**.
- 8A. **Visbur/Seuthes**, ca. 72 - 135, konge av Uppsala. Muligens bar han det gamle thrakiske kongenavnet **Burvista/Boerebista**, som skal ha vært navnet på en høvding over geterne i Thrakia på Cæsars tid; en høvding som etter navnet å dømme kan ha vært bror av Odin. Hos Saxo kalles Visbur **Hodbrodd**, og skal ha hatt sønnene **Atisl** og **Hod**, av Snorre kalt **Gisl** og **Ondur**. Hustruen til Visbur ble født ca. 75, og det er grunn til å tro at hun var datter av kong **Herleiv Frodesson**. Men Visburs første hustru, moren til **Gisl** og **Ondur**, skal ha vært datter av **Aude den rike**, muligens het hun **Aud**.
- 8B. **Håvard den handramme**, ca. 60 - 130, konge av Lejre. Vi vet ikke hvilken ætt hans hustru tilhørte, men på grunn av sønnens navn, er det nærliggende å anta at hun var en datter av hans farbror **Raudung/Hadding**.
- 8C. **Hodbrodd Sverdhjaltsson**, ca. 80 - 160, konge i Jylland, en av forfedrene til **Håløyg - ætten**, som langt senere kom til Norge. Oppkalling i etterslekten, tyder på at kona til Hodbrodd - hun ble født ca. år 90 - var datter av Lejre-kongen **Håvard Herleivsson**.
- 8D. **Geirrød/Aude den rike**, ca. 70 - 130, norrøn konge, som visstnok hersket over deler av Jylland og Oslofjord-området, spesielt Vestfold og Østfold, senere også over Ringerike. Sønnens navn viser at Geirrøds kone - som muligens het **Alvhildog** ble født ca. 75 - var datter av kong **Dag III Alvsson** av Alvheim, f. ca.45.
- 9A. **Domalde/Rhoimetalkes**, ca. 106 - 168, konge av Uppsala. Også han bar visst et gammelt kongenavn fra Thrakia-kongenes ætt, et navn som også gikk igjen i ætten til kongene av Bosporus. Hans kone - som ble født ca. 110 - var trolig datter av kong **Hodbrodd Sverdhjaltsson**.
- 9B. **Frode II Håvardsson**, ca. 95 - 150, konge av Lejre i Sjælland. Heller ikke hans kones slekt kjenner vi, men det er ikke utenkelig at konas navn var **Inga** - vi vet at en av kongene ved navn Frode i Lejre hadde en kone med det navnet - som skulle være datter av Uppsala - kongen. I tilfelle var kong Frode II svigersønn av kong Visbur, og kona ble vel født ca. 110.
- 9C. **Hugleik/Himileig**, ca. 120-190, konge i Jylland. Kona hans het muligens **Ogn**, ble født ca. 120, og var datter av kong **Visbur** av Uppsala.
- 9D. **Bel-Dagr/Balder**, ca. 110 - 170, konge over Vestfold, Østfold og deler av Jylland. Hans kone var **Nanna** - hun ble født ca. 120 - datter av **Gevar/Nef**, som kanskje var identisk med kong Geirrøds bror **Agnar**. Den beskrivelse Saxo gir av Balder, harmonerer på ingen måte med Edda - diktningens beskrivelse av Balder den kvite.
- 10A. **Domarr/Seuthes**, ca. 140 - 201, konge av Uppsala. Kona hans kalles i norrøn tradisjon **Drott** - hun må være født ca. 145 - og det sies i Heimskringla at hun var søster til kong **Dan** og datter av kong **Danp**, sønn av kong **Rig**. Den kong

Rig det her er tale om, kan identifiseres med kong **Hod/Ondur**, som var sønn av kong Visbur i Uppsala. I Skjoldunge-sagaen hører vi at kong Rig var gift med **Dana**, som skal ha vært datter av kongen av **Danparstadir** - han som regjerte ved **Dnjepr** i Russland, med andre ord en datter av kongen av Bosphorus.

Den som da må ha vært far til Dana. Var den bosporanske kongen **Tiberius Julius Cotys II**, som levde ca. 95 - 132 og var ætling i femte ledd av kong **Makares av Pontos**, sønn av kong **Mithridates VI**. Bak navnet Dana, skjuler det seg muligens navnet **Athenais**, som var ganske utbredt i denne kretsen.

Cotys II var blitt konge av Bosphorus 124 etter faren **Tiberius Julius Sauromates I**, som levde ca. 72 - 124, og hvis hustru - sannsynligvis med navnet **Julia** - ble født ca. 75 som datter av **Tiberius Julius Alexander**, født ca. 35, sønn av **Tiberius Julius Alexander**, født ca. 10, sønn av **Alexander**, født ca. 20 før Kristus, sønn av **Alexander Helios**, født ca. 40 før Kristus, sønn av den romerske triumviren **Marcus Antonius** og av dronning **Kleopatra VII** av Egypt.

Kona til Tiberius Julius Alexander som var født ca. 10 etter Kristus ble født ca. år 15 - det var visstnok **Iotape** - var datter av **Aristobulos**, født ca. 10 før Kristus, sønn av **Aristobulos**, henrettet år 6 før Kristus, sønn av den jødiske kongen **Herodes I**, 73 - 4 før Kristus, og av **Mariamne**, død 29 før Kristus, av **Makkabeernes** yppersteprestelige og kongelige slekt, i hvis årer fløt blodet til både **Seleukidene**, **Alexander den store**, **kong David** og **Mose bror Aron**.

- 10B. Vemund Frodesson**, ca. 130 - 205, konge av Lejre i Sjælland. Hos Saxo kalles han **Vermund**, i anglosaxiske ættetavler **Garmund**, det vil si **Geirmund**, men her foreligger utvilsomt forveksling mellom to personer. Sannsynligvis var kona hans datter av den person som vi kjenner under navnet **Balder**.
- 10C. Bedrhall**, ca. 160 - 230, småkonge i Jylland. Sannsynligvis var han gift med en datter av kong **Vemund** av Lejre.
- 10D. Våle/Hwala/Volund**, ca. 150 - 210, konge i Østfold og Vestfold; stamfar for norske gren av Skjoldunge - slekten, som senere kom til makten i Lejre, og fra hvilken ætt Ringerikskongen **Halvdan** stammet. Kona hans var **Bodvid**, født ca. 160, datter av kong **Hod/Rig**.

I **Volundskvadet** i Edda - kvedene hører vi om **Volund smed** at:

Nidud het en konge i Svitjod; han hadde to sønner og ei datter, hun het Bodvild. Det var tre brødre, sønner til finnekongen; den ene het Slagfinn, den andre Egil, den tredje Volund; de var skiløpere og veidemenn. De kom til Ulvdalene, og der bygde de seg hus. Der er det et vann som heter Ulvsjø. Tidlig en morgen traff de på stranden tre kvinner som spant lin. De hadde med seg svanehammene sine og sa at de var valkyrier. To av dem var døtre til kong Lodve, Ladgunn svanhvit og Hervor Alvit, den tredje var Olrún, datter til kong Kjar i Valland. De bragte med seg disse tre hjem til stua si. Egil fikk Olrún, Slagfinn Svanhvit og Volund Alvit.

De bodde syv år sammen; da fløy de avsted og ville på hærferd, og de kom ikke tilbake.

Da dro Egil avsted på leting etter Olrún, Slagfinn lette etter Svanhvit; men Volund satt i Ulvdalene. Han var den gjeveste mannen det går frasagn om i fordums sagaer. Kong Nidud tok ham til fange, som det fortelles om i kvadet. Til datteren sin, Bodvild, gav kong Nidud den gullringen han tok fra bastrepet til Volund, men selv bar han sverdet Volund hadde hatt.

Volunds senere ble skåret av ved knærne, og de sate ham på holmen Sævarstad nær land. Der smidde han alle slags kostbarheter for kongen. Ingen andre menn enn kongen våget å besøke ham. Men en kvinne våget å oppsøke ham, og om det forteller Bodvid selv til faren at:

Sant er det, Nidud,
 som sagt deg er:
 Jeg satt med Volund
 sammen på holmen
 i dåneriden,
 dåreverk var det.
 Motstå ham
 kunne jeg ikke,
 motstå ham
 maktet jeg ikke.

Dermed ble det gjennom Bodvid at Volund/Våle videreførte slekten, og en sønn ble oppkalt etter hennes far Hod eller Nid-Hod/Nidud, det vil si ”den onde Hod.” I Jordanes’ **Gotenes Saga** finner vi ham oppkalt i Visigotekongen **Nidada**, som var en av urfedrene til den spanske kongeslekten.

- 10E. Brand**, født ca. 155, stamfar for **Brondingene**. Sannsynligvis var han konge på Romerike, hvorfra ætten bredte seg ut nordover i Norge. Enten han eller en ætling - muligens den i Beowulf nevnte Brand Baunsteinsson - kan ha gitt navn til Brandbu på Hadeland. Brands kone ble født ca. 160, og navnet på en av hans sønner, viser at hun etter alle solemerker å dømme var datter av kong **Vemund** av Lejre. Brand var sønn av kong **Beldågr**.
- 11A. Dyggve/Tryggve/Seuthes**, ca. 180 - 250, konge i Uppsala. Kona hans ble født ca. 195 og var nok datter av kong **Våle**.
- 11B. Ålov Frodesdatter**, født ca. 170, prinsesse og dronning av Lejre i Sjælland. Kalles også **Olav** og sies å være sønn av **Vemund**. Begge dele kan meget vel være tilfelle - men her skal vi forholde oss til **Ålov**. Hun ble gift med kong **Dan Rigsson**, født ca. 155, sønn av kong **Hod/Rig**.
- 11C. Håvard den handramme**, ca. 190 - 270, småkonge i Jylland. Hans kones navn kjenner vi ikke; ei heller hennes slektskapsforhold, men at sønnen fikk navnet **Godgjest**, kan kanskje fortelle noe om hennes ætt. Vi vet at Odin ved en anledning opptrådte som **Gjestumblinde**, men det er ikke nok. Derimot er det av betydning at kong **Atisl/Attils**, forveksles med den langt senere levende kong **Adils** av Uppsala, som skulle ha vært en særdeles god venn av kong **Godgjest**. Denne **Attils** var sønnen til kong **Budle**, sønn av **Våle** og **Bodvid**. Av det nære vennskap, slutter vi et svogerskap, som kanskje gikk begge veier. I alle tilfelle, gjetter vi at kona til **Håvard** var nær beslektet med kong **Attils** av **Ranrike/Bohuslän** og dermed datter av kong **Våle**, som også hadde en bror med navnet **Attils/Egil**.
- 11D. Hodd/Hathra/Atrå**, konge over Skjoldungene i Østfold, hvor han muligens residerte på Rolvsøy. Hans levetid falt i tidsrommet ca. 190 - 250. Hans kone tilhørte ganske sikkert også slektkretsen, og det mest nærliggende er da å anta at hun var datter av det danske kongeparet **Dan** og **Ålov** og ble født ca. 200.
- 11E. Bjørn**, ca. 190 - 260, konge i Norge, muligens på Romerike.
- 11F. Lovde/Lodve**, ca. 140 - 200, trolig konge i Østfold, muligens også i vestre Sverige. Navnet på dötren **Ladgunn Svanhvit** og **Hervor Alvit**, viser at kona

- hans må ha tilhørt Skjoldunge-slekten fra Lejre, og dermed ble hun vel født ca. 155 og var datter av kong Vemund Frodesson.
- 11G. **Vegdeg**, ca. 185 - 240, konge av Västergötland; han var uten tvil sønn av kong Våle og må identifiseres med "guden" **Vidar** og med **Vidrik Verlandsson**, som kjennes fra **Niebelung/Nevilung-kretsen**. Kona hans var utvilsomt også hun av Skjoldunge-kretsen fra Østfold, og dermed kan hun neppe ha vært datter av andre enn kong Brand, som var hennes farbror.
- 11H (10D). **Budle Våleson**, ca. 190 - 260, konge av Ranrike (Bohuslän). Utvilsomt gift med en datter av Egil/Aurvandil(sønn av Beldagr) og av Orlun, datter av Kjår i Våler(?), sønn av Frode, sønn av Aude/Geirrød.
- 12A. **Dag eller Svithdag/Seuthes**, ca. 220 - 290, konge av Uppsala. Han var gift med **Ogn Alvesprenge**, født ca. 230, datter av nr. 11D.
- 12B. **Hugleik Dansson**, ca. 206 - 254, konge av Lejre i Danmark, hans kone het visstnok **Hermin-Tryd**, født ca.205, datter av kong Våle av Tune.
- 12C. **Godgjest**, ca. 230 - 310, konge i Jylland. Navnet på sønnen tyder på at kona hans var datter av Nevilungenes konge Heime og var født ca. 250.
- 12D. **Idmund/Emund/Øymund Hoddson**, ca. 230 - 290, konge av Tune, mulig gift med en Brynhild, født ca. 245, datter av kong Budle Våleson av Ranrike, ca. 190 - 250, og av Hervor Egilsdatter av Vendsyssel i Danmark, f.ca.200.
- 12E. **Gudbrand Bjørnsson**, ca. 225 - 290, konge i Norge, muligens i Gudbrandsdalen, trolig svigersønn av kong Vegdeg av Bohuslän(11G).
- 12F. **Skule Lodveson**, ca. 195 - 265, konge i Østfold og en del av vestlige Sverige. Sannsynligvis gift med en datter av kong Egil Beldagrson av Vendel.
- 12G. **Sigar I**, 210 - 275, konge av Västergötland. Sannsynligvis var han gift med en søster til Svithdag eller Svipdag - nr. 12A.
- 12H. **Attils/Adils/Egil Budlesson**, ca. 230 - 300, konge i Bohuslän, sannsynligvis gift med en datter av Hunwil, født ca. 195, sønn av gotekongen Ostrogoto, f.ca. 160, sønn av Hisarna ("der Eiserne"), sønn av Amal.
- 13A. **Agne Dagsson**, ca. 245 - 300, konge av Uppsala_ Gift med **Gunnhild**, født ca. 245, datter av kong Hugleik Dansson av Lejre - nr. 12B.
- 13B. **Frode Hugleikson**, ca. 232 - 277, konge av Lejre i Danmark. Kona hans het trolig **Baugheid**, født ca. 230, en datter av kong Hodd av Tune i Østfold.
- 13C. **Hemgjest Godgjestson**, ca. 270 - 350, konge av Sæmings ætt i Jylland. Mulig gift med en datter av Vebrand - nr. 13E.
- 13D. **Hermod Idmundson**, ca. 270 - 330, konge av Rolvsøy i Østfold Mulig gift med en datter av nr. 13F.
- 13E. **Vebrand Gudbrandsson**, ca. 250 - 320, konge i Norge, muligens i Sogn og Fjordane. Da kona trolig var av Ynglinge-ætten, var hun vel søster til nr.13A.
- 13F. **Egder Skuleson**, ca. 230 - 300, konge i Jylland. Trolig gift med (**Hjördis?**), f.ca. 245, datter av kong Hodd av Tune.
- 13G. **Svipdag Sigarson**, ca. 240 - 300, konge av Västergötland. Mulig gift med en datter av kong Hodd av Tune.
- 13H. **Vivil**, ca. 270 - 340, konge i Bohuslän, trolig gift med en datter av Lejres konge Dan Frodesson; hun het kanskje **Hild**.
- 14A. **Alrek Agneson**, ca. 300 - 375, med tilnavnet **Hunding**, konge av Uppsala. Gift med **Hervor Hermodsdatter** av Rolvsøy(?).
- 14B. **Dan Frodeson**, ca. 265 - 330, konge av Lejre, trolig gift med **Inga**, datter av kong Yngve av Uppsala(15A)..
- 14C. **Gudlaug Hemgjestson**, ca. 310 - 390, konge i Jylland. Hans hustru var trolig

- også en nær slektning, mulig en datter av nr. 14E.
- 14D.** Hjørvard Hermodson, ca. 310 - 370, konge i Tune. Gift med Sigrlinn, født ca. 330, datter av kong Svåvne, som mulig var sønn av nr. 14F.
- 14E.** Ingebrand Vebrandson, ca. 290 - 350, konge på Vestlandet i Norge. Mulig gift med en datter av kong Hermod av Rolvsøy.
- 14F.** Hjalmtner (Hjalmar?) Egderson, ca. 280 - 350, konge i Jylland, sannsynligvis i Vendsyssel. Trolig gift med en datter av kong Øynev Heimeson av Nevilungenes ætt.
- 14G.** Sigar II, ca. 270 - 335, konge av Västergötland. Trolig gift med en datter av Volsungenes stamfar Rere Sigesson, som nok var hans farbror.
- 14H.** Læfve Vivilson, ca. 310 - 370, konge av Bohuslän. Trolig gift med en datter av nr. 14G.
- 15A.** Yngve II, ca. 340 - 395, konge av Uppsala; gift med Brynhild (?), f.ca. 355, datter av nr. 15H.
- 15B.** Fridleiv II Dansson, ca. 295 - 360, konge av Lejre i Danmark Trolig gift med en datter av kong Agne av Uppsala.
- 15C.** Gylaug, ca. 350 - 420, konge i Jylland og muligens på Hålogaland. Navnet på sønnen tyder på at kona - som muligens het Alvhild - var datter av kong Dag VII av Alvheim, født ca.325, sønn av kong Alv VI, f.ca.290, sønn av kong Dag VI, og så videre, med navnene Alv og Dag, annenhver gang, tilbake til kong Alv I, Odins (Raums) sønn, som var gift med Svanhild, datter av kong Dag I Dellingson, halvbror til Njord og Frigg, og av Solar, datter av Mundilfare.
- 15D.** Helge Hjørvardson, ca. 350 - 410, konge av Tune, Rolvsøy, Onsøy, etc. Gift med Svåva, datter av nr- 15F. Han kalles også Anganty.
- 15E.** Aloc (Helge, Håloge) Ingebrandsson, ca. 330 - 400, konge på Vestlandet og muligens i Hålogaland. Hans kone kan ha vært en søster av nr. 15D
- 15F.** Øylime, ca. 320 - 390, konge i Vendsyssel (?) og Vestfold(?), i tilfelle kanskje søndre del av fylket. Gift med Øyfura (som sies å ha vært gift med Arngrim berserk), datter av en viss Svavrlame, som muligens var Øylimes morbror.
- 15G.** Sibald/Siggeir, ca. 300 - 360, konge i Västergötland, gift med Signy, datter av Volsung, sønn av Rere/Reidar(?), sønn av Sige, alias (?) nr. 12G.
- 15H.** Sigurd, ca. 330 - 380, konge i Bohuslän, gift med Svanhild (?), f.ca.335, datter av gotekongen Hermanarik, ca.300 - 375, og av "Julia"(?) av Bosporus, født ca.313, datter av kong Tiberius Julius Rheskuporis V av Bosporus, født ca. 285, og av "Athenais", datter av Aemiires av Egin i Armenia. Stamtavlen til kongene av Bosporus går tilbake til de gamle makedonske kongene - også til Alexander den store (gjennom Selevkidene) og til Mithradates VI av Pontos og de gamle persiske kongene. Også jødene Herodes og den egyptiske dronning Kleopatra synes å være å finne blant ahnene - gjennom de armenske kongene, som inngiftede dronninger av Bosporus var døtre av.
- 15I (14G).** Vectæ/Witte I, ca. 300 - 350, konge i Sachsen Hjørvardson

(forts.)

Vi takker Finn A. Wang for at han vil dele noen av sine store historiske kunnskaper med oss.

Vi er kjent med hvorledes mange historikere idag ser på de gamle islandske annalene, om hvor mye som er faktiske opplysninger eller hvor mye som kan kalles dikterisk frihet.

Diskusjonen er aktualisert ved Thor Heyerdahls planlagte reise til Svartehavsområdet for å søke Odins Åsgard.

Men Ynglingesagaen og Flateyrbok for å nevne noen, er interessant lesning, som de fleste av oss har hatt liten anledning til å fordype oss i. Uten islendingenes innsats på dette område hadde Norges eldre historie sett ribbet og fattig ut.

Å trekke personlige slektslinjer tilbake til Odin og hans kumpaner, er det vel likevel de færreste av oss som våger eller finner det hensiktsmessig å gjøre.

Redaksjonen.

Eigil Elsrud:

Rettelse

til historien om Jemterud i *Hringariki* nr. 2 - 2000, side 48.

Da jeg skrev denne historien brukte jeg blant annet Mørch's bok «Krødsherad I» som kilde (Råen, side 224). Takket være Terje Østro vet vi nå at Mørch nok tok feil når det gjaldt Gunvald Olsens hustru Guri Olsdatter og hennes opphav. Hun var ikke datter av Ole Fingarsen Glesne på Råen, men hun var hans datterdatter. De to siste avsnittene før siste linje på side 48 må derfor strykes og Guri Olsdatters navn rettes opp.

Det riktige skal være:

Fra ca. 1787 til idag kan vi følge en ny slekt i Jemterud:

Gunvald Olsen Strande, Raaen var født på Strande og døpt 4/9-1746. Han døde i Jemterud 26/6-1827. Han ble 1769 gift med enken **Guri Olsdatter Gislerud, Gabkind**, som var født i 1742 og død i Strandeie (Jemterud) i juni 1797. Guri Olsdatter var enke etter Ole Olsen Gabkind (1744-1767), som hun hadde giftet seg med i 1763. Ole Olsen Gabkind og Gunvald Olsen Strande var søskenbarn (dobbeltsøskenbarn til og med). Ole Olsens foreldre var Ole Bjørnsen Gulsvik, Gabkind og hustru Kari Gunvaldsdatter Strande. Guri Olsdatters foreldre var Ole Torsen Gislerud og hustru Berit Olsdatter Raaen, eldste datter av Ole Fingarsen Glesne, Råen (fra hans 1. ekteskap med Berit Olsdatter Vassendrud).

Gudmund Bakke:

Storøya, Rytteraker og Borgen

– og om Ole Jørgensen Rytterager og hans etterkommere

Han het Ole Jørgensen, og var født på By i Hole i 1776. ”Han kunde ikke stort mer enn å skrive navnet sitt”, skrev sønnesønnen Ole Rytterager i sin slektsbok, men Ole Jørgensen Rytterager ble likevel en av Ringerikes største eiendomsbesittere tidlig på 1800-tallet. Som eier av Storøya, Rytteraker og Borgen drev han – og seinere hans sønner – omfattende virksomheter som favnet langt videre enn det tradisjonelle jord- og skogbruk i bygda. Stikkord er kalkverk, teglverk, sagbruk, møller, båttrafikk, og vogn- og sledeproduksjon.

Det meste av virksomheten – også gårdene Storøya og Rytteraker – gikk ut av slekta rundt år 1900, men på Borgen sitter fortsatt Ole Jørgensens slekt, gjennom hans oldebarn Ole Kristoffer Rytterager (Øvre Borgen) og Ragnhild Rytterager (Borgestad).

Storøya er Tyrifjordens største øy, sentralt beliggende i skipsleia ved innsøilingen til Kroksund, og atskilt fra fastlandet i øst og nord med smale sund. Det er usikkert når øya ble ryddet og bosatt. I middelalderen hørte Storøya under Hamar bispestol, og med sin strategiske beliggenhet er det ikke usannsynlig at den tidligere var kongens eiendom. Øya er på 1800 dekar, hvorav i overkant av 500 dekar har vært dyrket jord. Siden 1994 har en av Norges flotteste golfbaner lagt beslag på det meste av jordveien. Til eiendommen hører også de skogkledde øyene Geitøya (180 dekar) og Purkøya (60 dekar).

Storøya er nevnt i fem middelalderdiplomer fra 1300-tallet, hvorav det eldste er fra 1339. I fire av diplomene heter at de er skrevet på ”Ææyni bygdhu” - «den bosatte øya», og det betyr at den har vært bebodd lenge før brevene ble skrevet. Et av middelalderbrevene bekrefter Hamar-bispens eiendomsrett til Storøya. Det dreier seg om et pavebrev fra 1393, hvor pave Bonifacius IX stadfester at Hamar domkirke er i besittelse av ialt 20 gårder rundt om på Østlandet, og en av dem er «*Oyna in Tyri*».

I dag ser vi rester av et stort bygningskompleks på øya, med kjellermurer og underjordiske ganger som dateres helt tilbake til 1200-tallet. Herfra kan biskopen ha styrt den økonomiske virksomheten i denne del av sitt vidstrakte bispedømme. En tradisjon har vært at øya har vært Hamar-bispens sommer-residens. Men alt dette savner belegg i kildene. Biskopen oppholdt seg på øya da han krev flere av diplomene, blant annet 20. november 1339 og 16. mars 1389, og da er det lite sommerlig ved Tyrifjorden.

Gårdsanlegg fra middelalderen

Under tre av dagens bygninger på Storøya ligger tre middelalderkjellere. De to største er henholdsvis 12 x 12 m (under hovedhuset) og 9 x 10 m (gamlebygningen). Den tredje og minste kjelleren finner vi under en del av bryggerhuset.

Mellom hovedbygningen og bryggerhuset er begynnelsen til det som skal ha vært en underjordisk gang, som biskopen angivelig skal ha latt bygge for å kunne unnsnippe dersom øya ble angrepet mens han oppholdt seg der. Ifølge overleveringer skal den underjordiske gangen ha ført over til Rytterager, ja noen har sogar ment til Bønsnes, men det synes lite trolig at et slikt byggverk har vært mulig å anlegge i middelalderen. Den underjordiske gangen kan

imidlertid ha hatt utgang et annet sted på øya. Den skal ha blitt murt igjen i 1899, etter at en liten pike forvillet seg ned i den under lek og druknet i en kulp.

I 1993 kunne arkeologene igjen ta fatt på Storøya, etter at en anonym giver hadde bevilget penger til nye utgravinger. Det ble da avdekket rester av noe som etter all sannsynlighet har vært et sammenhengende muranlegg rundt bispens gård, til vern mot inntrengere. Øst for gamlebygningen ble det gjort funn av fragmenter av profilteglstein, som forteller at det et sted i dette gårdskomplekset – innenfor murene – har stått et større bygg, med minst ett stort (to- eller flerdelt) vindu. Profilteglsteinen viser at bygget sannsynligvis ble reist sist på 1200-tallet. Denne bygningen må ha stått så seint som i 1590-åra, da biskop Jens Nilssøn forteller om ”øen der, som bispen i Hammer haffde i gamel dage sinn woning. En skøn mured gaard staar end nu til siune”. I 1734, da fogd Wiel forfattet sin Ringeriks-beskrivelse, var bygningene borte.

I fjor (2000) la en arkeologistudent, Lars Erik Gjerpe, fram en hovedoppgave i arkeologi hvor han gjennomgår hele middelalderanlegget på Storøya. Han slår fast at Storøya har hatt en bygningsmasse som var imponerende i middelaldersk målestokk (nærmest en fyrstebolig). En eldre arkeolog, Alf Tore Hommedal, har sagt om teglsteinsfunnene at ”den eller de bygninger disse steinene har tilhørt, er bygninger i den ypperste klasse av norsk middelalderarkitektur.”

Hamar-bispen var en stor handelsmann og entreprenør. Mange gårder i Hedmark og Oppland betalte sin landskyld i form av jern, og Hamar-bispen synes i middelalderen å ha vært en betydelig jern-grossist. Han eide bl. a. en handelsgård i Oslo og en god del handelsskip, og i en periode drev bispen et bergverk i Seljord i Telemark (Øvre Telemark tilhørte også Hamar bispedømme). Og Storøya er den plass i det gamle Hamar bispedømme som lå nærmest Oslofjorden. Det er derfor nærliggende å tro at anlegget på Storøya kan ha vært et slags ”transittlager” for den høye herres inntekter i form av varer (landskyld) i den sør-vestre delen av hans bispedømme.

Storøya etter 1537

Da forlater vi den spennende arkeologien, og skal se på eierrekken på Storøya etter reformasjonen i 1537. Da ble alt geistlig gods i Norge lagt under kronen – og det ble også Storøya med underliggende gårder. I 1578 hadde fogden over Hadeland og Toten (som Ringerike da hørte under) **Palle Schade** «Biskopsøen» i forlening av kong Fredrik 2. Forleningen omfattet 15 gårder i Hole og Tyristrand: Løken, Østre Bønsnes, Søhol, Øvre Hundstad, Hovin, Vestre Stadum, Vestre Hafnor, Rytteraker, Fekjær, Frognøya, Nes, Hoff (?), Domholt, Solberg og Storøya. Schade eide dessuten Helgeland i Hole. Schades etterfølger i embetet var **Peder Knudsen (Wincke)**, bosatt på Hållingstad på Toten og fogd fra ca. 1585 til ca. 1608. Knudsen fikk i 1585 de samme femten gårder i forlening som Schade hadde hatt, og han kjøpte Helgeland av sin forgjenger og eide også og en stor del av Mo i Steinsfjeringen.

Storøya ble privat eiendom i 1649, da stattholder Hannibal Sehested på vegne av Fredrik 3. makeskiftet Storøya og underliggende Rytteraker med **Hans Eggertsen Stockfleth** (borgermester i Christiania og fogd på Ringerike i åra 1636-1641). Grunnen til at Stockfleth fikk overdratt Storøya og en del annet jordegods som før tilhørte kongen, var at han hadde gitt Fredrik 3.'s avdøde far, Kristian 4. (død 1648) store lån mot pant i krongods. Siden har Storøya hatt mange eiere, over 30 i tallet.

Hans Eggertsen Stockfleth var den første i en lang rekke av private eiere til Storøya – over 30 i tallet. Da han døde i 1664, overtok **Lauritz Jacobsen**, rådmann på Bragernes, og fra midten

av 1670-årene var det assessor og (seinere) lagmann **Lars Christensen Vendel**. Han var født på Jylland, eide Storøya og Rytteraker til 1686, da major **Søren Rasmussen** overtok. Han «forviste» Storøyas bruker **Tore Olsen** til Rytteraker i 1688, fordi han skulle selv bo på øya. I 1691-92 var en offiser ved navn **Arvid Christian Storm** eier. Han var opprinnelig svensk, og var oberstløytnant ved Akershusiske Infanteriregiment, og fra 1694 til sin død i 1712 kommandant ved festningen i Fredrikstad (med generalmajors grad fra 1710). I 1692 solgte han Storøya til tidligere sogneprest i Ål i Hallingdal, **Nils Andersen**, som hadde eiendommen i åra 1692-95. Han var opprinnelig fra Tønsberg, og ble i 1664 utnevnt til sogneprest i Ål i Hallingdal. Han kom ikke videre godt ut av det med sine sognebarn, og i bygda gikk han under oppnavnet «Tønsberg-fanten». Han tok avskjed i 1694 på grunn av et sterkt motsetningsforhold til sin personellkapellan **Ole Engelstrup**, og flyttet så til sin gård i Hole, som han da hadde eid i to år. Da han reiste fra Hallingdal «tok han med seg nokre kyrkjebøker som ikkje har funnest meir», står det å lese i Ål bygdesoge.

I 1695 døde **Nils Andersen**, og ny eier ble assessor **Christian Thommesen** (tidligere konstituert fogd). Han ervervet trolig Storøya med Rytteraker ved å inngå ekteskap med **Nils Andersens** enke. Han var ikke bonde, og klaget stadig til øvrigheta over skattetrykket, bl. a. i 1711 da det ble innført ekstraskatt på sko, tjenerlønn og parykker. Hans søknad om å få ettergitt skatt er fornøydelig lesning! Thommesens datter **Gunhilde Warberg** (gift med **Lorentz Wiffe**) overtok en del av eiendommen etter hennes far. De var alltid i pengemangel, og solgte i 1736 sin del av eiendommen til **Nils Arctander**, gift med **Karen Sophie Sehested**. **Karen Sophie** var "uekte" datter av seinere general **Knut Gyldenstjerne Sehested**, som ledet et av de tre norske kompaniene i slaget på Norderhov natt til 29. mars 1716, og **Anne Margrethe Gram** (gift med Storøyas tidligere eier **Christian Thommesen**). Hun hadde tidligere arvet en del av eiendommen, og ved **Arctanders** død rundt 1740, ble hun eier av hele. I 1744 giftet hun seg igjen med prokurator **Jørgen Nachschow**, som dermed ble ny eier av Storøya med Rytteraker.

Ved **Nachschows** død i 1779 testamenterte han sine eiendommer til stesønnen **Holger Arctander**, og dermed fulgte en langdryg kamp i rettsapparatet mellom **Arctander** og **Nachschows** livsarvinger. Striden ble først avgjort av Høyesterett i 1797, da **Nachschows** sønnesønn **Christopher Gram Nachschow** (sønn av **Andreas Nachschow**) og sistnevntes svoger **Jørgen Walter**, ble erklært å være rette eiere. De opptok et større lån av **Jonas Lewyn** i Christiania, noe som førte til at **Lewyn** overtok i åra 1801-1803, før prokurator **Jacob Walter** (som hadde ført den langvarige saken i rettsapparatet for faren **Jørgen**) eide godset inntil han den 21. november 1805 solgte Rytteraker med påstående bygninger og tilliggende plasser for 8.000 riksdaler til **Ole Jørgensen Hungerholdt**. Dagen etter solgte han Storøya til sin fetter **Lorentz Andersen Nachschow**. Også denne transaksjonen medførte runder i rettssystemet. **Jacob Walter** tilbrakte ifølge **Jørgen Olsen Rytteragers** oppteget sine siste dager på tukthuset i Christiania, hvor han døde i 1816. Vi kjenner ikke bakgrunnen for at han havnet på tukthuset, men i 1814 ble hans bo erklært å være rettmessig eier av Storøya. Dermed ble eiendommen utlyst for salg på auksjon. Her hadde Rytterakers eier gjennom de siste 10 år, **Ole Jørgensen**, tidligere bydd 18.500 riksdaler, og dette var oppropet.

Men Storøya gikk for over det dobbelte: 42.000 riksdaler betalte **Johan Laursen Bull** for øya. Han var justisråd og ridder av Dannebrog, leder for magistratet (byrådet) i Christiania, og hadde i perioden 1779-1798 vært sorenskriver på Sunnmøre (i Ålesund finner vi fortsatt "Sorenskriver Bulls gate"). Fra 1804 var han eier av Tøyen gård i Oslo, som han solgte i 1812 til det nye Universitetet i Oslo, som der anla botanisk hage. I ekteskap med sin fetters datter **Charlotte Brix Bull** fikk han én sønn, **Jørgen Andreas Bull** (1781-1816), som var i ferd med å

overta Storøya etter foreldrene da han druknet i Storøysundet, mellom Sundland og Rytteraker, 23. desember 1816. Med sin unge kone Agathe Cecilie Messel (f. 1793) hadde han én sønn Johan, som døde 9 måneder gammel i september 1815. Da ektemannen druknet et drøyt år etter, ble sorgen rimeligvis for tung å bære for 23 år gamle Agathe, som døde på Storøya 3 uker etter at mannen gikk gjennom isen (16. januar 1817). Seinere samme år døde Bull senior, og hans enke flyttet til byen.

Ved offentlig auksjon 5. mars 1820 solgte Bulls bo Storøya til kjøpmann **Jens Christophersen Blom** (f. 1777 i Kviteseid i Telemark), som pantsatte øya samt en del eiendommer i Skien (hvor han hadde vært kjøpmann) til boet for nesten hele kjøpesummen. Han var gift med Andrea Kolderup fra Randers i Danmark. Kjøpmann Blom fra Skien skal være stamfar til de mange i Ringerike og Hole med slektsnavnet Blom, men denne slektsrekken kommer via hans sønn Jens Jensen Blom d.e. (f. 1796), født utenfor ekteskap (hans mor het Rannei Bjørnsdatter Øiene). Jens Christophersen Blom eide Storøya i tre år, og det var Bulls arvinger («da Blom intet hadde betalt paa Gaarden») som solgte den til nye eiere. Selv flyttet Blom til en av de to husmannsplassene som fra gammelt av ble kalt Alvspllassene, og opprettet der et arvefeste for sine etterkommere. Denne plassen ble siden kalt Blomsplassen.

Det var **Ole Jørgensen Rytterager** og **Gulbrand Eriksen Tandberg** som 14. september 1823 kjøpte Storøya av Bulls arvinger. Da Gulbrand Tandberg i 1825 solgte sin halvpart til Ole Jørgensen Rytterager, var igjen Storøya og Rytteraker samlet på én hånd. De to årene Tandberg og Rytterager eide Storøya sammen, bodde ingen av dem på øya. Gulbrand Eriksen Tandberg eide Øvre Tanberg i Norderhov, var stortingsmann og drev stort i trelast. Han hadde 19 barn i sine to ekteskap, og det var han som ifølge historien skal ha tatt imot kronprins Oscar (seinere Oscar 1) og kronprinsesse Josephine på sin gård i 1833 ved å danne espalier, han og sønnene på en side, hans kone og døtrene på den andre, og alle hadde vært antrukket "i hjemmevirkede klær av vadmél og værken".-

Rytteraker

Rytterakers historie er nær knyttet til Storøya. Opprinnelig var Storøya og Rytteraker to gårder, men i middelalderen fikk de felles eier, som bispegods og seinere krongods. Storøya var hovedbølet, og Rytteraker ble etter hvert redusert til utmark og beitehavn. Det var først da den energiske Ole Jørgensen fra Hungerholdt i Steinsfjerdingen i 1805 kjøpte Rytteraker av prokurator Jacob Walter, at gården ble gjenoppbygd og igjen sto fram som eget bruk.

Gårdsnavnets betydning er usikker, men antas å ha sammenheng med det norrøne *rytr*, som betyr måke. I våronna er måkene ofte å se på jordene her nede ved fjorden. Gården er i dag på 430 dekar dyrka jord samt 150 dekar skog, beite og strandarealer.

Første gang Rytteraker er nevnt i skriftlige kilder, er i et middelalderbrev fra 1363, da **Cecilia Bolt**, datter av den tidligere riksråd Haakon Ogmundsson, gir 1 ringeriksk markebol i Rytteraker i Steins sokn på Ringerike til Mariakirken i Oslo, sammen med annet jordegods, for at prestene der skal holde årlige sjelemesser for en del av hennes slektinger, samt bespise tre fattiglemmer. At datteren til en riksråd eier en del av en gård, kan tyde på at gården før var krongods. Men fra 1363 var det Mariakirken som eide Rytteraker, eller en del av gården, og den må ha blitt lagt under Hamar-bispen ikke lenge etter. Ved reformasjonen overtok kongen alt bispegods som før hørte under Hamar bispestol, og Rytteraker hadde samme eier som Storøya helt fra gårdene ble privatgods i 1649, til 1805, da Ole Jørgensen Hungerholdt kjøpte gården. Hans sønnesønn Ole Rytterager skriver i sin slektsbok (utgitt 1905) at farfaren «gav

ikke stort for Eiendommen, da den var bevokst med småskog og ingen Huser, andet enn en Sundstue ved Fjordkanten, der var Underbrug eller Sæterhavn for Storøen (...) Nu er det en deilig Gaard med ca. 500 Maal flad, deilig Jord, med Husene midt paa Eiendommen, rundt omgivet af Vand”.

Ole Jørgensen var framsynt og full av tiltakslust, og bygde nye våningshus og driftsbygninger på Rytteraker. Etter at han i 1825 ble eneeier av Storøya, leide han ut hovedbygningen på Rytteraker til major Wilhelm Jürgensen og hans hustru Marie f. Eckstrøm (født i Båhuslen og oppvokst hos kjøpmann Bruun i Halden) og deres datter Wilhelmine Marie (kalt Mimmi, seinere gift med kaptein Carl Georg Neumann, eier av gården Søndre Haug på Tyristrand).

Major Wilhelm Jürgensen

var født i Slesvig i 1762 og skaffet seg navn som uredde anfører for Det Lærdalske Kompani i krigen mot svenskene i 1808-09. Lærdølene under majorens ledelse deltok i flere slag, bl. a. ved Skansgården, Mobekk og Jerpset på norsk side av grensen. For sin tapperhet ble han utnevnt til ridder av Dannebrog. Etter hær-reduksjonen i 1818 måtte en rekke offiserer gå av, deriblant major Wilhelm Jürgensen, som da var 56 år gammel. Majoren kjente lærdølene etter å ha ledet veiarbeider i Lærdal i 1792-93. Helt til han døde 9. mai 1842 hadde den gamle kriger sitt hjem på Rytteraker, hvor han forpaktet en parsell hagejord. Med sin hustru førte han et gjestfritt hus, og var aktivt medlem av et dramatisk selskap i Kristiania. Sitt strenge oppsyn til tross, sto han på god fot med naboer og bygdefolk ellers. I 1932 ble det reist en minnestein om krigshelten utenfor Hole kirke.

Borgen

Gårdsnavnet Borgen betyr «enga ved berget». Ved gården er det en bratt bergskrent ned mot fjorden, som trolig har gitt gården navn. Gårdens navn blir også skrevet *Børgen*, som er mer i tråd med den gamle bygdeuttalen. Borgen har fra gammelt av vært kirkegods. Tidlig på 1700-tallet ble det meste av gården eid av Eiker kirkealmue, og en mindre del av Oslo bispestol. Midt i 1760-åra ble gården delt i to bruk – Øvre og Nedre Borgen. Det skjedde etter at to brødre, Torstein Bjørnsson og Ole Bjørnsson, i 1763 overtok bygselen av hver sin halvpart. Torstein Bjørnsen bygde opp Øvre Borgen, som siden har vært det største bruket på Borgen, men Nedre Borgen synes å ha vært den opprinnelige, eldste gården. Etter ei utskifting i 1816 ble Nedre Borgen delt i tre bruk, og etter ei ny utskifting i 1893-95 har de fire Borgen-gårdene stort sett hatt de grensene som de har i dag. Øvre Borgen ble sjøleierbruk i 1817, mens de tre brukene som tidligere utgjorde Nedre Borgen (Sørigarden, Nerigarden og Nordigarden) ble sjøleiere i åra 1850-55.

Torstein Bjørnsen Borgen døde i 1801 og hans arvinger fortsatte bygselen til 1817, da Eiker kirkealmue solgte Øvre Borgen ved auksjon til **kjøpmann Hagemann** for 6.360 spesidaler sølv. Skjøte ble først utstedt i 1820. Hagemann bodde ikke på gården, som han forpaktet bort. Den 7. oktober 1831 ble gården solgt på auksjon (kjøpet ble stadfestet i 1832) til Ole Jørgensen Rytterager, som da hadde forpaktet Borgen av kjøpmann Hagemann en tid. Han lånte hele kjøpesummen av «Eger Kirkes Almue» ved å utstede en pantobligasjon på beløpet, hvorav halve summen skulle være uoppsigelig, og resten betales i terminer. En mindre del av gården ble samtidig fraskilt og solgt til maler Jørgen Erichsen på Lilleby.

Ole Jørgensen Rytterager

Hovedpersonen i denne historien er **Ole Jørgensen Rytterager** (1776-1842), nest-eldste sønn av Jørgen Olsen Bye (1745-1815) og hustru Jøran Andersdatter Hungerholdt (1746-1829) på Vestre By. Familien flyttet til Hungerholdt i 1790-åra og overtok gården etter hennes far Anders Reiersen Hungerholt. Ole Jørgensen var gift med **Gunnor Iversdatter Løken** (1780-1873), og de fikk i alt 9 barn, hvorav fem - fire sønner og en datter - nådde voksenalder:

* Jørgen (1809-1899), eier av Storøya fra 1846 til 1880, g.m. Anne Engebretsdatter Hovin (1813-1899) fra Tyrstrand. De hadde 10 barn: Ingeborg Laura, Gustava Anette, Ole, Karen Sofie, Engebret, Anne Jørgine, Sigurd, Randi Karine, Nicolai og Johan.

* Johannes (1816-1903), seinere eier og bruker av Rytteraker, g. m. 1) Jacobine Lorentze Marie Hoffeldt (datter av forvalter Hoffeldt ved Hassel Jernverk på Modum og hustru Anne Sofie f. Preus), én datter Gunvor Sofie (1843-1882), g.m. forfatteren Jacob Breda Bull (1853-1930), og 2) Maren Kaspersdatter Vik (1827-1910), to barn: Ole Christian (død som barn) og Oline Christine (også død i ung alder).

* Ivar (1818-1898), examinatus juris, sakfører og seinere kgl. fullmektig i Revisjonsdepartementet, eide store skogeiendommer (og Storøya 1885-1890), g.m. med Lovise Emilie Hoffeldt (søster av Jacobine Lorentze, gift med hans bror Johannes). De hadde tre barn: Johanne Olivia (1850-1924, pianistinne, g. m. lege Henning J. Thue, Oslo, tre sønner), Birger Ivar (1852-1906, eier av Storøya 1881-1885 og av Rytteraker 1890-1906, g.m. Wilta Paulsen, ingen barn), og Mimmi Emilie Sofie (f. 1854, sangerinne, g.m. kunstmaleren Nils Hansteen, én datter).

* Anne Jørgine (1820-1905), g. m. Gulbrand Iversen Bjerke (bokholder ved Bærums Verk), to døtre, Gunvor og Anna.

* Christoffer (1822-1890), fra 1846 eier av Borgen, som han fikk i arv fra sine foreldre sammen med Vefsrud skog, ordfører og bankdirektør, g.m. Ingeborg Eriksdatter Næss (1846-1920) fra Ådal, to sønner: Ole Gunnar (1883-1975), eier av Borgen, seinere av Borgestad, g.m. Ingeborg Western fra Hundstad, ingen barn), og Erik Christian (1888-1967), eier av Nordre Lore, seinere Øvre Borgen, g.m. Martha Fjeldstad, sju barn).

Ole Jørgensen begynte etter konfirmasjonen å ro «føringen» fra Svangstrand til Hungerholdt. Etter hvert fikk han seg en stor føringsbåt, med seil, og pengene han tjente investerte han i skog oppe i Land, som han i den første tiden tjente penger på og fikk solgt i rett tid. Pengene ble så plassert i fast eiendom. I 1805 kjøpte han Rytteraker, og han eide også i noen år en halvdel av Nordre Bølgen i Haug, før han i 1809 måtte vike for en odelsberettiget. Etter hvert kom han til å bli en av Holes største eiendomsbesittere, og hans mangeartede virksomheter kan deles inn som følger.

Skog

Ole Jørgensen begynte tidlig å kjøpe opp skogeiendommer. I åra 1813-1835 kjøpte han opp skog på Utstranda som opprinnelig hørte til gårdene Øverby, Utvika og Ødelien. Ved utskiftingen av Krokskogens Allmening i 1823 fikk Storøya og Rytteraker tildelt to store teiger. Den ene var «Storøystykket» i Nordlandsåsen, den andre en teig ved Manaskaret sør for Sundvollen. I 1825 begynte han så å erverve skog på Øst-Modum, bl. a. fra gårdene Kimmerud, Pilterud og Tandberg. "Han gav ikke mange Dalerne for det hele, som indbragte Tusinder,» skrev sønnesønnen siden. I 1837 makeskiftet han Tandberg (gård og skog) med Truls Nilsen Natvedt (de byttet gård mot gård), men Rytterager holdt igjen plassen Dyrbak med påstående mølle og sagbruk, som da ble fraskilt Tandberg. Og i 1830 sikret han seg rettighetene til hele Tandberg-elva, samt en del av eiendommen Dignes.

Teglverk og kalkovn

Mellom 1810 og 1820 anla Ole Jørgensen Rytterager teglverk og kalkovn på Rytteraker. Kalkstein til kalkovnen fikk han fra steinbrudd på Rytteraker og Borgen. Fra Øvre Borgen ble

kalksteinen fraktet med båt fra ei vik lengst sør på eiendommen, hvor det lå ei brygge som gikk under navnet «Kalkovnsbrygga». Teglverket på Rytteraker var i drift til rundt 1900. Ved verket skal det ha blitt tilvirket ca 80.000 stein årlig. Et område nord-øst for teglverket bærer tydelige spor etter uttak av leire. I dag er det kun muren etter brenneovnen som gjenstår av teglverket. Den ble murt igjen i direktør Johan Throne Holsts tid.

Det kan ha ligget et teglverk også ved husmannsplassen Sundland på Storøya, og det må ha vært mye eldre. Ved Sundland lå også et kalkverk. Da Jacob Walter solgte Rytteraker til Ole Jørgensen Hungerholdt i 1805, forbeholdt han seg rett til å bryte så mye kalkstein på Rytterakers grunn som han trengte til å drifte kalkverket på Sundland, ”samt saa megen Sand og Singel samme forbruger”.

Karjoler og sleder

Ole Jørgensen Rytterager skal ha vært den første i Hole som i større stil organiserte håndverkere til produksjon av vogner (karjoler) og sleder. Med hovedbase på Rytteraker, og med bruk av husmenn både der og på Storøya (og etter hvert på Borgen), ble virksomheten organisert. Det ble sagt at han knyttet til seg ungdom han trodde på, sørget for opplæring, og gav dem gode husmannsplasser til bruk. Noen var snekkere, noen smeder, en maler, en hjulmaker, og en arbeidet med lær og skinn. Produktene ble solgt på markedene i Drammen, Kristiania og Kongsberg. Noen ganger reiste de helt til Gulset-marken ved Skien. I folketellingsprotokollen fra 1835 ble det notert at Ole Jørgensen Rytterager drev «et Kalk- og et Teglstensbrænderi» på gårdens grunn, og «desuden forfærdiger han allehaande Voiturer, men alt ved sine Husmænd og sine Tjenestefolk. Det Hele er for ubetydeligt til at fortjene egentlig Navn af Fabrique. Imidlertid anmeldes det døg til Efterretning, om det kgl. Finantsdepartement har en anden Anskuelse af Tingen.»

Det fortelles at Ole Jørgensen Rytterager en tid tenkte på å kjøpe Bygdøy i Oslo (Ladegaardsøen), da han forutså at den ville få stor verdi i framtida. Kjøpekontrakt skulle endog ha vært satt opp, men handelen ble ikke avsluttet, da hans kone var av den jordnære typen, og mente at han hadde nok jordegods fra før. Han fikk også tilbud om å kjøpe Kjerraten i Åsa. «Baronen henvendte sig til Ole Rytterager, som allerede da var bekjendt som en driftig Mand, om han vilde overtage Bedriften, men han svarede at han heller vilde kjøre en Tylvt Tømmer udover end en Stok op. Herover blev Baronens stødt, men de kom senere i god Forstaaelse med hinanden og Ole kjøbte Vefserud Skov ved Holsfjorden af Baronens», skriver sønnesønnen. Kjerraten i Åsa var i drift i årene 1806-1849.

Ole Jørgensen hadde flere tillitsverv i bygda, og ble sogar valgt som suppleant til Stortinget i 1824. Da han døde på Storøya 2. november 1842, sto sønnene klare til å overta hans mange virksomheter. Gunnor Iversdatter overlevde ham med 31 år, og fikk livøre på Storøya, blant annet «Fodring til 4 Kjør og Beboelse af halve Bygningen, og desuden mange andre Fornødenheder.»

Da skiftet etter Ole Jørgensen ble avsluttet i 1846, overtok eldstesønnen Jørgen selve Storøya og skogteigen ved Nordlandsåsen. Nest-eldste sønn Johannes fikk Rytteraker samt Valtersbråten og skogteigen ved Manaskaret, mens jurist-sønnen Ivar ble eier av skogen på Utstranda samt Pilterud skog på Øst-Modum. Yngste sønn Christoffer overtok Borgen, Vefsrud skog i Lier og Dyrbak på Øst-Modum, med Tandberg mølle.

Storøya etter 1842

Eldste sønn Jørgen Olsen Rytterager (1809-1899) overtok Storøya etter farens død. Han var gift med Anne Engebretsdatter Hovin (1813-1899) fra Tyristrand. De hadde 10 barn:

- * Ingeborg Laura f. 1839, g. m. lensmann G. J. Bergsund i Ådal. Ingen barn.
- * Gustava Anette f. 1841, g.m. Ole Reich, Veholt, flyttet siden til Sverige hvor Reich døde 1896. Hun levde sine siste år i Sundsvall. 10 barn.
- * Ole f. 1842, utdannet landmåler i 1865 på Ås høiere landbruksskole (en av de første), ugift. I 1905 utgiver av boken "Rytterager paa Ringerige", som primært omhandler slekten. Bodde på sine eldre dager hos sin yngre søster Randine Karine på Modum, og de siste år hos sin fetter Ole Gunnar Rytterager på Borgestad i Hole, hvor han døde i 1937, nær 96 år gammel.
- * Karen Sofie (1844-1900), ugift, døde hos sin moster på Halstenrud.
- * Engebret (1847-1930), en tid handelsmann i Kristiania, hvor han drev forretning i trelast og skiferstein, g.m. Anna Berntsen Berg fra Asker. Ingen barn.
- * Anne Jørgine (1849-1901), g.m. Peter Gregersen, Mælum på Modum. Ingen barn.
- * Sigurd (1852-1856), død som barn ved et ulykkestilfelle på Storøya (klemt i hjel av en åkertrummel).
- * Randine Karine f. 1854, ugift, en tid husbestyrerinne hos sin søster og svoger på Modum, bodde seinere på sin eiendom under Bjølgerud ved Vikersund.
- * Nicolai (1856-1919), arbeidet først i butikk og som bokholder i Kristiania, g. m. 1 Gunvor Pedersen (en sønn Georg Odleif 1879-1963), utvandret deretter til Amerika, hvor han var bankbokholder i St. Paul, Minnesota, hvor han ble g.m. 2 Jenny Anderson (1872-1906, tre barn: Ann Gunhild f. 1899, Ragnhild 1901-1923 og William Nicolay f. 1904), g.m. 3 Ellen Marie Dorothea Angell (f. 1884, to barn: Emma Louise f. 1909 og Valborg Gunvor Karine f. 1911). Mange etterkommere i Amerika.
- * Johan (1859-1910), utvandret til Amerika, hvor han var farmer i Dakota. G.m. Ingeborg Seim, Leeds, Bentzon County, Dakota, barnløse.

Jørgen Olsen Rytterager ble, som sin far, en foregangsmann i bygda. Fra 1839 til 1854 eide han også Grefsrud på Tyristrand (med tidligere Søndre Haug, hans hustrus odelsgård). Grefsrud var ingen ubetydelig gård, under den lå en del av Ertelia gruver, hvor Ringerike Nikkelverk drev sin virksomhet. Jørgen Rytterager utvant brunrød farge av gruven, som han solgte videre. Han overdro etter en tid sin del av gruven på Ertelia til verkseier Christopher Munthe Wardrum, og Grefsrud solgte han til Engebret Haug. Pengene han fikk for gården brukte han til å bygge en dampbåt som i 1854 under navnet «Sigurd Syr» ble satt i rutefart på Tyrifjorden. Svogeren Hans Andreas Hovin eide også en del i båten, men den holdt liten fart og lønnsomheten var lav. Til sist sank den utenfor Skjærdalen, og eierne led et betydelig tap.

«Sega-Sjur»

Den het Sigurd Syr, men vart kallt «Sega-Sjur», etter de-n hadde små krefter å liten fart. Den kåmm på vanne i 1854. De var Jørgen Rytteraker i Hole å Hans Andreas Hovind på Tyristranna som sette penga i den båten. Rotteråkern var jift me Anne Hovind å fekk me henner Grefsrud på Tyristranna. Båten vart så dyr atte hele Grefsrud galn jikk me, å da-n flaut før fyste gong, sa-n te-a Anne: «Dær flyter Grefsrud», skriver Peter Lyse på ringeriksmål i "Attved Tyrifjorden".

Som sin far, forbedret Jørgen Olsen Rytterager gården atskillig. «Han grov Render og anlagde Vekselbrug. Før i Tiden saade man Byg, som var Hovedsæden, Aar efter Aar paa samme Ager. Rytterager inndelte Jorden i ordentlige Skifter. Han kostede meget paa Eiendommen, men uden nogen Gang at have Indtægter deraf, men Familien vokset jo op der,» skriver sønnesønnen. Den siste setningen rommer ikke så liten livsvisdom!

Jørgen Olsen Rytterager utnyttet skogen både på øya og på Krokskogen. Han «fragtet Planker og Bord til Svangstranden, førend Jernbanen blev ferdig, for siden at kjøres gjennom

Lier til Drammen.» Han holdt gården i hevd og ryddet en del ny jord på Storøya. I tillegg var han atskillig benyttet i kommunens tjeneste som valgmann, forlikskommissær m.m., og nøt stor aktelse i hjembygda. Hans formue gikk dessverre tapt på grunn av uheldige disposisjoner, og ingen av hans barn kom til å etterfølge ham som eier av Storøya. Fra 1867 forpaktet sønnen Ole gården i fem år, og i november 1872 flyttet Anne og Jørgen Rytterager til Modum, hvor han var stasjonsmester på Snarum til januar 1883. Seinere bodde de noen år i Ådal hos sin eldste datter Ingeborg Laura, gift med lensmann Gulbrand Bergsund. De døde begge i 1899, hos datteren Anne Jørgine Gregersen på Mælum på Modum, der de levde sine siste år. Familien klarte å holde på Storøya gjennom vanskelige tider. I navnet sto Jørgen som eier inntil 1. mars 1881, da agronom **Birger Hoffeldt Rytterager** (1852-1906), sønn av Jørgen Rytteragers bror Ivar, overtok gården. Han eide den i fire år, og solgte den 2. mars 1885 til faren **Ivar Olsen Rytterager** (1818-1898), men sønnen fortsatte å drive gården fram til 1890. Ivar Rytterager var jurist og drev en tid som sakfører, før han ble kongelig fullmektig i Revisjonsdepartementet. Foruten Storøya var han medeier i flere andre eiendommer i Hole. Fra sine foreldre hadde han fått Pilterud skog på Modum i arv. En periode handlet han med ringeriksheller, som han kjøpte opp «langs fjorn å frakte dom te Svangstranna i Lier me båt».

De grunnla Guriby-godset

Sammen med broren Christoffer kjøpte Ivar Rytterager flere skogeiendommer på Krokskogen, og i 1855 bygget de dam og sagbruk ved Sandbrofossen i Lomma, der elva løper inn i Lommedalen ved gården Guriby. Da hadde de tidligere samme år kjøpt en parsell av Guriby samt vannfallsrettighetene i fossen for 60 spesidaler av Berthe Larsdatter Guriby. I 1861 solgte Christoffer Rytterager sin eierdel i dam, sag og skogeiendommer til konsul Johannes Fuhr i Christiania, da han ønsket å bygge opp Tandberg Bruk på Øst-Modum. Ivar Rytterager eide Guriby sag sammen med Fuhr til 1870. I denne perioden kjøpte de opp gårdsskog langs Lommavassdraget tilhørende et titalls gårder i Hole, og elva ble rensket og satt i stand for tømmerfløting. Fra 1870 ble Johannes Fuhr eneeier av «Guriby-godset». Han solgte det i 1874 til Drammens Damphøvleri, som i 1883 solgte det videre til O. Ellefsen og J. Steen fra Bærum. I 1901 solgte de godset til det såkalte Tønsberg-kompaniet, og fra 1906 het eieren Gudbrand Olsen Snedsbol. Siden har Guriby-godset tilhørt Olsen-familien.

I 1890 solgte Ivar Rytterager Storøya til kandidat Thorvald Løvenskiold fra Ullem i Vestre Aker, en nevø av statsminister Carl Otto Løvenskiold på Vækerø. Dermed var Rytterager-familiens tid på Storøya brakt til ende, 65 år etter at Ole Jørgensen Rytterager ble eneeier. I løpet av de neste 45 år hadde Storøya 10 forskjellige eiere, før Nørgaard-familien ervervet den historiske øya i Tyrifjorden i 1935:

Thorvald Løvenskiold	1890-1895
Kristian Hagemann Brandt	1895-1903
Erik Haarseth	1903-1907
Haakon Færden	1907-1911
Svenneby, Bjørneby og Glorviken	1911-1915
Alf Solberg	1915-1919
Thorvald Kiær	1919-1924
Fredrik og Robert Hesselberg Meyer	1924-1927
Anders Loe	1927-1932
Gulbrand Loe	1932-1935
Kjeld Nørgaard sr.	1935-1963
Kjeld Nørgaard jr.	1963-1992
Eirik Nørgaard	1992-

Rytteraker etter 1842

Etter Ole Jørgensen Rytteragers død i 1842 ble gården Rytteraker overdratt til nest-eldste sønn **Johannes Rytterager** (1816-1903), som i sitt første ekteskap var gift med **Jacobine Lorentze Marie Hoffeldt** (datter av forvalter Hoffeldt ved Hassel Jernverk på Modum). De fikk én datter **Gunvor Sofie** (1843-1882), som ble gift med forfatteren **Jacob Breda Bull** (1853-1930) fra Rendalen. **Gunvor Sofie** døde barnløs i 1882 og **Breda Bull** giftet seg igjen i 1883 med **Anna Maria Augusta Bergløf** (1854-1922). De ble samme år foreldre til en gutt, den seinere kjente forfatter **Olaf Bull**.

I 1882 satte **Johannes Rytterager** og hans andre kone **Maren Kaspersdatter Vik** (1827-1910) opp testamente, og der heter det at paret «ikke have Livsarvinger og formedelst vor Alder ei haver haab om nogen». **Johannes** og **Maren** hadde hatt to barn sammen, **Ole Christian** og **Oline Christine**, men begge døde som små.

Johannes Rytterager drev gården selv og holdt fram med vognproduksjonen som faren hadde startet. Han leide ut husrom og plasser til håndverkere, og alle var sysselsatt i verkstedene og på gården ellers. **Johannes Rytterager** skal forøvrig ha vært svært brysk mot sine husmenn. I Norsk Folkemuseums samling av arbeider- og husmannsminner fra Hole, ligger en oppgave hvor det hevdes at **Johannes Solberg** på Stein skal ha opptrådt meget bryskt ovenfor sine husmenn, og denne opptreden mot undersåttene hadde han lært av **Johannes Rytterager**, «også en storbonde».

Johannes Rytterager kom i økonomisk uføre, og det hele endte med auksjon i 1890 (auksjonsgrunnlaget var to obligasjoner til **Johannes Rytteragers** bror **Ivar Rytterager** på henholdsvis 3.000 spesidaler fra 1866, og 4.000 kr fra 1878). Og det var **Ivars** sønn **Birger Hoffeldt Rytterager** (1852-1906) som kjøpte gården. **Johannes** og **Maren** flyttet da til Lille Rytteraker, hvor de leide husvære av nevøen fram til de døde (i 1903 og 1910).

Birger Ivar Rytterager ble i godt voksen alder gift med **Wilhelmine Antonette (Wilta) Paulsen Flor** fra Nordland. Han var svært interessert i travhester, og reiste rundt og deltok i travløp med stort hell. Hans ekteskap med **Wilta Paulsen** var barnløst, og ekteparet opprettet i 1905 gjensidig testamente. Etter **Birger Ivar Rytteragers** død i 1906 solgte **Wilta Rytterager** i mars 1907 Rytteraker til **Erik Jacob Haarseth**, eier av Storøya siden 1903. Dermed gikk også Rytteraker ut av slektens eie, 101 år etter at **Ole Jørgensen** ervervet eiendommen i 1805. Gården har siden hatt følgende eiere:

Erik Jacob Haarseth	1907-1916
Lars Roen	1916-1919
Odd Knagenhielm Heiberg	1919-1926
Ingvald Heldal	1926-1927
Trine og Thorleif Vibe Selmer	1927-1932
Wilhelm Vibe Selmer	1932-1933
Odin Langsleth	1933
Johan Throne Holst	1933-1946
Harald Throne-Holst	1946-1986
Einar Throne Holst	1986-

Øvre Borgen etter 1842

Etter Ole Jørgensen Rytteragers død overtok yngste sønn **Christoffer Olsen Rytterager** (1822-1890) Øvre Borgen. Han var gift med **Ingeborg Eriksdatter Næss** (1846-1920) fra Nes i Ådal. De fikk to sønner: Ole Gunnar (1883-1975), seinere eier av Øvre Borgen og Borgestad, g.m. Ingeborg Western, ingen barn, og Erik Christian (1888-1967), seinere eier av Nordre Lore og Øvre Borgen, g.m. Martha Fjeldstad, sju barn (se nedenfor).

Christoffer Rytterager var en ansett mann i bygda. Han var bankdirektør, forlikskommisær, og Holes ordfører 1876-82. Som sine brødre på Storøya og Rytteraker videreførte han farens næringsvirksomhet med produksjon av vogner og sleder, og det var stor aktivitet på gårder, plasser og bruk i grenda. I hans eiertid ble det oppført mange nye bygninger på Borgen, blant annet et stabbur (rundt 1850) med klokketårn. En mannsalder seinere blåste deler av tårnet ned ei uværsmatt, og da falt det ned ei kasse som inneholdt mynter, en del eksemplarer av «Ringeriges Ugeblad» fra 1850-åra, og en beretning om forholdene i Hole på den tiden, ført i pennen av Christoffer Rytterager.

Christoffer Rytterager var fra rundt 1860 til 1883 medeier i Tandberg Brug på Øst-Modum, sammen med sin fetter Engebret Rytterager og Anders O. Fjeld fra Røyse. Engebret Rytterager var handelsmann i Kristiania, og handlet med trelast og skiferstein. På Tandberg var det stor aktivitet med mølle, sagbruk og stolfabrikk, og husmennene fra Borgen fikk der anledning til å tjene seg en ekstraskilling både som smeder, snekkere, hoggere og fløtere. Veien over fjorden var ikke lang, og eierne av de andre Borgen-brukene solgte stadig tømmer til sagbruket på Tandberg. Fra 1883 var Anders O. Fjeld eneeier av Tandberg Brug.

Christoffer Rytterager døde i 1890. Øvre Borgen ble drevet videre av hans enke Ingeborg, da de to sønnene fortsatt var mindreårige. Først i 1909 kunne eldste sønn **Ole Gunnar Rytterager** (1883-1975) overta farsgården. Da var han 26 år gammel, og gift med **Ingeborg Western** (1885-1968) fra Hundstad på Røyse. Ekteskapet var barnløst. De drev Øvre Borgen til 1929, da de flyttet til et nytt bruk Borgestad på Blomshøgda, som ble fraskilt hovedbølet samme år, og overdro Øvre Borgen til hans yngre bror **Erik Christian Næss Rytterager** (1888-1967) ble i 1916 gift med **Martha Fjeldstad** (1893-1985) fra Nedre Fjelstad i Hole. Samme år kjøpte de Nordre Lore i Steinsfjerdingen, som de eide til 1928. De fikk sju barn:

- * Gudrun (1915-1989), g.m. Alf Johannesen Borgen på Sørigarden Borgen, to barn: Erik 1947-1980 og Marit f. 1950 (i dag eier av Sørigarden Borgen).
- * Ingeborg (1916-1950), g.m. John Swang, Lier, tre barn: John Thoralf f. 1942, Anne Lene f. 1944 og Kjersti f. 1948.
- * Christoffer (1918-1920), druknet som smågutt i en dam på Nordre Lore.
- * Else (f. 1923), g.m. Bjørn Haugerud, Hole (ingen barn).
- * Oddveig (f. 1924), g.m. Kolbjørn Heslien, Sylling, to barn: Erik og Andreas.
- * Ragnhild (f. 1931), ugift, vokste opp hos sin farbror Ole Gunnar Rytterager og hustru Ingeborg f. Western på Borgestad, i dag eier av Borgestad i Hole.
- * Ole Kristoffer (f. 1932), seinere eier av Øvre Borgen, g.m. Ellen Fjeldstad, fire barn (se nedenfor).

Siden 1961 har **Ole Kristoffer Rytterager** (f. 1932) vært eier av Øvre Borgen. Han er gift med sykepleier **Ellen Fjeldstad** (f. 1936), datter av Mads Fjeldstad og Paula f. Fekjær på Frøyshov i Hole. De har fire barn:

- * Ole Gunnar (f. 1963), samboer med Monica Westgård Saltveit (f. 1968), bosatt på Rudstunet i Hole, én datter Ida Marie f. 1997.
- * Anne Sofie (f. 1966), g.m. Piotr Wranicz (f. 1958) fra Warszawa, Polen, bosatt på Øvre Borgen, to barn: Kristoffer f. 1996 og Kristina f. 1998.
- * Per Erik (f. 1968), samboer med Inger Lise Torgerud (f. 1971), bosatt på Sørefoss.
- * Knut Jørgen (f. 1975), bosatt på Sørigarden Borgen (leier sidebygningen).

I 1990 bestod Øvre Borgen av 200 dekar dyrka jord, 150 dekar skog (i Borgenmoen) og 50 dekar annen utmark. Ole Kristoffer Rytterager leier også jorda på nabobruket Sørigarden Borgen (60 dekar), og Borgestad (40 dekar). Våningshuset på gården er bygd i 1941, etter at den gamle hovedbygningen fra 1830-åra brant høsten 1940.

Husmannsplasser

Det er fire gårder i Hole hvor jordvei og natur på 17- og 1800-tallet la forholdene til rette for mange husmannsplasser. Det var Helgeland, Mo (i Steinsfjerdings), Stein og Storøya. På sistnevnte gård var det på det meste inntil 16-17 plasser. Vi kjenner navnet på 15 av dem. Rytteraker har hatt et titalls plasser, og det samme har de fire Borgen-gårdene hatt. På grunn av flere utskiftingser på Borgen kan de fleste av dem i perioder ha ligget under Øvre Borgen.

Storøya

Sundland
Sjølyst
Nøysomhet
Alvsplassen (Kristinehamn)
Blomsplassen
Hesselberggrønningen
Gulsplassen
Purkøya
Geitøya (to plasser)
Kuskeplassen (Fergeplassen)
Smittero
Valtersbråten
Bråten
Lien.

Rytteraker

Lille Rytteraker (flere plasser)
Roberget
Haugen
Øvre Klaserud
Nedre Klaserud
Skauenga
Mariland
Godager

Borgen

Bråten (Borgenbråten)
Børdalen
Griserud
Gisti
Jonebingen (Tajet)
Sandenga
Sandvika
Tangen (Borgentangen)
Toppenhaug
Tyribrenna (Tyribrynden)
Østeng

I dag er Storøya, Rytteraker og Øvre Borgen veldrevne gårder som har tilpasset seg den nye tid på hver sine måter. Storøya fikk en etterlengtet fastlandsforbindelse i form av bro over til Elstangen i 1981, og siden 1994 har en av landets flotteste golfbaner lagt beslag på i underkant av 385 dekar tidligere åker og eng. Nørgaard-familien satser dessuten på gårdsturisme knyttet opp mot øyas spennende historie og mange kulturminner, og siden 1989 har Galleri Dronning Tyra med sine sommerutstillinger dratt mange kunstinteresserte til Hole.

Både på Rytteraker og Øvre Borgen drives i dag primært kornproduksjon. Moderne landbruksmaskiner har overtatt arenaen der gårdbrukere, husmenn og tjenestefolk i fjerne tider slet for det daglige brød. Og i dag høres ingen slag fra smie eller verksted hvor karjoler og sleder så dagens lys.

VIDALSPLASSEN/SKALSETEREN

1783 søkte Gullik Narvesen Sonsteby på odel på plassen "Bachene Kaldet, med Sætteren Skallet", som han kravde å løse inn frå Eirik Embriksen nordre Medboen. Saka var oppe to ganger til, og blei så vist til åstaden til endelig dom. Men så langt har ikke saka kommet, og en kan heller ikke se at Gullik løste inn Bakken (Bålsonbråten). Der imot kan det se ut som han utenfor retten har blitt forlikt med Eirik, og kan ha fått seteren Skale for odelen sin: for det er tydelig at det var her han slo seg ned. Dette blir da Skalseeteren frå nordre Medboen, eller kanskje rydda til plassen Bakken (Medboen). Denne seteren horte også til Bakken ved et odelssoksmål i 1768.

Gullik Narvesen frå Hølen (under Leknes) f 1753 d nok ut i 1830-åra g ca. 1785 m **Anne Ivarsdtr.** frå ? f ca. 1758 d 1809 (48 år).

I 1785 blei konf. ei Anne Ivarsdtr. Åvestrud, 18 år. Den eneste som hover, men ho er ikke dopt i bygda. I 1756 blei det dopt i Lunder ei Anne som hover, med foreldra Ivar Nilssen Solli og Guri Hansdtr. Disse folka ser en ikke mer til i Lunder, ikke i Krodsherad i 1765, og ikke i Flå.

Barn:

1. Torkjell Gulliksen f 1785 d etter 1820, konf. i Flå 1805 (Sonsteby), i 1811 heiter han "Widahlen af Norderhougs Præstegield", fikk attest 1820 til Ulleren i Asker. Natta til 26. mai 1813 brot han og en til seg inn i et stolphus i Solheimstoen og forsynte seg med lausore til en inderst der. Dette blei det forhor av, men en har ikke funnet dommen. Torkjell motte ikke etter stevninga.

2. Narve Gulliksen f 1788 d nok liten.

3. Ivar Gulliksen f 1791 d liten.

4. Narve Gulliksen f 1794 d 1809.

5. Barbo Gulliksdtr. f 1797 d 1809.

6. Ivar Gulliksen f 1800 d etter 1818, fikk attest 1818 til Enger i Lunder, men ser ikke noe til han i Lunder, har vel helst reist videre.

Gullik heiter Sonsteby i 1782. De heiter Medgarden i 1785 (var vel alt da kommet hit), Tunga (Tangen i 1791 og 94) i 1788, 1791 og 1794, men i 1800 heiter de Strandeie. I 1801 er de fort på en plass under Leknes. Bare Torkjell er konf. i Flå. Anne og barna Narve og Barbo heiter Vidalen da de blei gravfesta 18. juni i 1809 (har nok blitt ramma av en sjukdom). I 1809 blei det utbetalt til "Anne Medgaards Begravelse", og til "hendes 2de Borns Begravelse fra Medgaard-Eje".

1784 klaga Gullik Eirik Embriksen Medboen til retten fordi han hadde beskyldt han for å ha stjålet fisk i neta hans i Buvatne, "med tilfoyet Trudsel af hvis Indstævnte fandt Cit. i Baad paa samme Vand og ved hans Grund, ville han skyde en Kuule i ham." I 1808 og 1810 var Gullik heim i bygda og vitna, begge gangene er han skrevet "Widalen".

Det kan vel se ut som om de har budd på Medgardseie i Vidalen hele tida, og blir da den ene Skalseeteren. Men som en ser er det ikke mye en finner om Gullik i kildene, og heller ikke på hans gamle dager, som støtte av fattigvesenet. Alt tyder på at han har vært sjoleier uten heimel, og har greitt seg sjøl uten hjelp. Det har heller ikke lyktes å finn hans endeligt. Th. Solberg og Eigil Elsrud har leita hele Norderhov, Adalen og Hedalen, men uten resultat. Etter som Syver Volden fortalte til And. Mehlum, må han ha levd til ut i 1830-åra.

Så hva And. Mehlum har skrevet om disse folka, og som levde på folkemunne omkring århundreskifte 1900:

"Gullik Vidal, som budde på Vidalsplassen, levde for vel 100 år sea (i 1890-åra). Sonen hans - Torkjell Vidalen, budde ogso der og var den siste vinterbuande i Vidalen. Torkjell var ein stortjuv. Han sat med hest og hadde 7-8 mjolkekyr. Han slo graset over heile Vidalen, so mykje han vann på. Han doydde for umlag 70 år sea.

No er Vidalen ein stol. Torkjell og Narve (skal nok være Gullik Helgesen) Narvehus fra Flå som ogso budde der burte, stal um kapp og delte utbyttet. Ein gong stal dei ein sekk korn hjå Mikkel Synsteby. Han Øyvind (Eivind) Leknes, Mikkel Medboen og Ola Tromald sette etter dei, tok kornsekken frå dei og morbanka dei baa tvo, so dei snautt kunde rore seg." ("Hallingdal og Hallingen", side 210.)

"Vidalen hejter en Sæterdal et Par Mil nora Stromsodbygden. I gamle Dage var der mange Gaarder i Vidalen med vintersittende Folk. Endnu gaar der Frasagn om Vidalens Kirke. Man har Navne som

Kirketjonnet og Kirkehaugen. Man mener ogsaa aa have fundet Kirketomten. Indi Skogen paa en Sandmo er der en Mængde Tubber eller Tuver, og der har man fundet Menneskebejn. Det er ikke mange Ætled gaat, siden der var igjen endel Bustader derborte. Men en efter anden vart de forladt og utlagt til Skog og Hamn. Vidalens sidste Bebuer hejte Gullejk Vidalen. Syver Voldens Mor mindtes ham vel. En Vinterdag fand man ham død i sin Stue. Han havde været alene og ikke naadde i Hjælp. Hans Ku maatte man trække paa en Skikjælke nedi Bygden. Der skal være store Skatte borti Vidalen. Engang under en Krig med Sverige skulde norske Mænd bringe 7 Aars Skat fra Trondheim til Oslo, for aa bringe dem i Sikkerhet. De foer fjeldlejes og kom til Vidalen, hvor Krigsbegivenheterne tvang dem til aa grave ned Skatten. Og der vart den liggende. Man førte den i 7 Klovsaler, og den skulde altsaa have vejet omtrent 600 Kilo. Mange har gravet efter Vidalskatten, men endnu er den ikke fundet." ("Nu" nr. 8, 1908.)

"Gullejk Vidalen budde med Kone og 2 Sonner borti Vidalen, en Skogdal mellem Stromsodbygden og Hedalen. Engang havde Gullejk og Sonnerne været ved Jernverket ved Berg i Soknedalen og faat fat paa en Kvænnastejn. For Gullejk havde Kvænnebruk i Elven Bosua i Vidalen. Det var om Vaaren, og de drog Kvænna paa Kjælke opover. Men i et Bakkeknejk ova Skarsæteren rejste Kvænna af Kjælken og neri et Myrhul hvor den saakk og ligger endnu. Hullet kaldes endnu Kvænnaputtet.

Gullejk vart Enkemand og Sonnerne drog ifra ham. Han var alene. En Dag kom der 2 stærke Landstrykere ind til hans Stue. Gullejk, som var Tommermand, satte sig i Doren med Tommerbilen og sagde til Taterene: Kjem de hit, so hogg je dikko ner. Men da slang de nordover og kom ikke igjen." ("Nu" nr. 37, 1918.)

Terje Østro

En presisering

I siste nr. av Hringariki står en tabell for omregning av en del tidsbetegnelser fra "gammel stil" til en mer moderne språkdrakt. Hvis dette gjelder datoer innen de første ukene av år 1700, skal en være på vakt. Da gikk som kjent Danmarl-Norge over fra juliansk til gregoriansk datering, og det skjedde på den måten at fram til og med søndag 18. februar gjaldt den gamle julianske kalender, mens den nye gregorianske kalender gjaldt fra og med den påfølgende dag, mandag den 1. mars. (Mange mente at kongen og kirken på denne måten stjal de mellomliggende 11 dager fra deres liv!)

I år 1700 faller bl.a. fastelavnssøndag i den julianske "periode" og får datoen 11. februar mens midtfastesøndage (4. søndag i faste) får datoen 21/3 i "gregoriansk stil".

F. Otterbech

Ole E. Yttri:

En slektsforbindelse mellom Norderhov og Modum.

I den eldste tingboka for Ringerike er Jens Hansen Li nevnt flere ganger. På den tiden tingboka er fra, 1652-53, bodde han på gården Li. Vi får også vite at han tidligere hadde bodd på Skøyen, hvor han hadde vært gift med en enke.

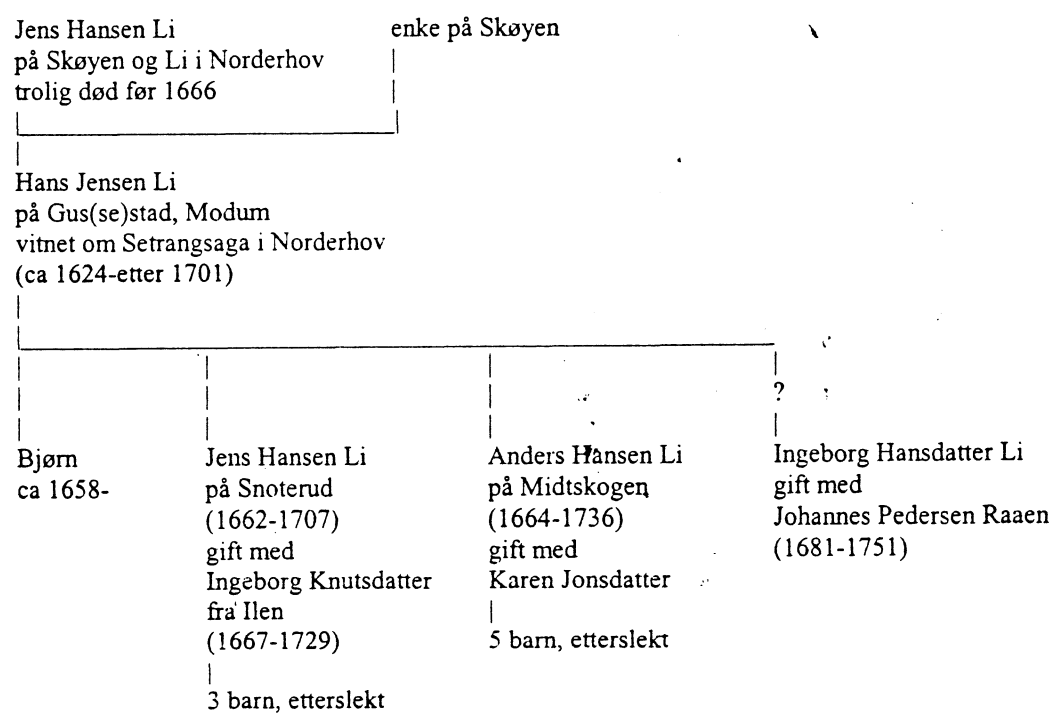
I Hringariki for desember 1997 har Thorleif Solberg en artikkel vedrørende en tvist om eiendomsretten til Setrangsaga. På side 13 kan vi lese at Hans Jensen Li av Modum vitner om Setrangsaga. Det at en mann fra Modum vitner om den, bør bety at vedkommende opprinnelig kommer fra Ringerike.

Hans Jensen Li gjenfinnes i manntallet 1666 på gården Gussestad i Modum. Hans Lij er husmann og strandsitter, 42 år gammel, og har 3 sønner, nemlig Bjørn på 8 år, Jens på 4 år og Anders på 2 år. Vi ser her at familien bruker Li som etternavn, til tross for at de nå bor langt unna den gården som var opprinnelsen til navnet. Det ser ut til at også Hans Jensen Li sine barn brukte Li som navn, men jeg kjenner ikke til om navnet er brukt i senere generasjoner.

Etterslekten til to av sønnene kan følges i Modum bygdebok. Jens Hansen Li giftet seg med Ingeborg Knutsdatter fra Ilen og ble gårdbruker på Snoterud fra 1688. Anders Hansen Li giftet seg med Karen Jonsdatter og ble gårdbruker på Midtskogen.

Det har sannsynligvis også vært minst en jente i søskenflokket. Det virker i det minste sannsynlig at den Ingeborg Hansdatter Lie, Ilen eie, som i følge Modum bygdebok ble gift med Johannes Pedersen Raaen (1681-1751), har vært en datter av Hans Jensen Li, trolig en god del yngre enn de guttene som er nevnt i manntallet 1666.

Følgende slektstavle er ikke på noen måte komplett, da jeg ikke har gjort noen systematiske forsøk på å finne etterslekt:

Thorleif Solberg:

Nedre Berg i Soknedalen på 1600-tallet.

I Tingboka 1681 for Ringerike er det gjengitt en interessant sak som forteller om eiendomsforholdene på Nedre Berg. Garden var gammelt bondegods. Det var tette slektsband mellom Soknedalen og Sigdal/Krødsherad på den tida, og det kunne også føre til tvistemål om hvem som hadde den beste retten til å besitte eiendommene. Jeg refererer først til tingboka. Til mine tilleggsopplysninger har jeg brukt A.Mørchs bygdebøker for Krødsherad og Sigdal/Eggedal, og skatte- og manntallslistene avskrevet av Eyvind Fjeld Halvorsen.

Alminnelig saking på Tanberg tingstue i Norderhov 16.sept.1681.

Helge Ellingsen Berg lot tinglyse et skjøte av Sr.Christen Christensen som til ham utstedt, på hans boende gård Øvre Berg i Soknedalen, skyldende 3 sold korn med bygsel og herlighet. Dat.26. 9br.1672.

S.71b. Reer Hågensen Båsen (Båsum) samt Paul Larsen av Sigdals prestegjeld seg for retten fremstillet og efter inngiven fullmakt i rette fordret den sak som salig Lars Hages (Hauges) arvinger til nestleden ting hadde hitstevnt Jon Gundersen Berg av Soknedalen for hans påboende gård Berg, de formener seg berettiget, og han ulovlig besitter. Hvormed de nestleden 21.juni deres stevning med endel documenter her uti retten inngiven, og nu fremla fornevnte fullmakt, dat.17.sept.1681.

Videre fremla de deres et consorters skriftlige innlegg, dat.15.hujus.

Innstevnte Jon Berg møtte uti rette og formente seg hans påboende gård med all rette at bruke og besitte som hans egen odel og eiendom, efter som det således av hans forfedre uti rolig hevd vært fulgt og brukt u-maget eller frasøgt, untagen av Asgaut Larsen, som hadde Jon Bergs søster, han ble av Jons fader bevilget at bruke en del i gården, og han bodde der uti ni år. Og sa at hverken føreller siden i mange mannsalder samme gård aldri av noen andre at være fulgt og brukt, enn av han, hans salige fader og forfedre. som han foregiver til "tredie Mande" at kunne gjøre bevisligt med levende prov at vitne, så og med dokumenter og breve.

Dog benektet Jon Berg ikke at disse saksøkeres søsken lovlig jo hadde fulgt halv ellefte setting landskyld i gården uten bygsel.

Ble så av Jon Berg fremlagt efterskrevne documenter:

1. Såsom først en en lagmanns, salig Vittikind Hus'es dom, dat."paut conv:Laugting" 1662.

Citantene imot samme dom foregav at den ikke anrører denne halve part i gården Berg som de stevnet og påtaler, og foregiver at være tvende beboendes gårder, stent og rent fra hinannen.

Hvorimot Jon Berg protesterte og formente de det aldri kan gjøre bevislig at ha vært tvende særdeles beboede gårder, untagen de årringer som forinnbemelte hans svoger Asgaut brukte der noe uti, som han ei kan erindre hvor meget det var.

2. Nok fremla Jon Berg et pergaments løsens brev på 2 1/2 sold i Berg, dat. 1. desember 1627.

S. 72a. 3. Et pergaments skjøte av Even Pedersen og hans søster til Gunder Berg utgivet på fem setting uti Berg, dat. 24. mai 1643.

4. Et pantebrev av Nils Pedersen Bergsund og Nils Pedersen til Ole Pedersen Bjerke utstedt på fem setting i Berg, som Jon Berg foregiver at skal være ovenbenvnte fem setting, dat. 8. juni (16)30.

5. Et skjøte av Svend Tveten, Jacob Heggen, Erik Kroksrud og Helge Tostensen til Jon Berg utstedt på all deres rett og tilstand som de kan være berettiget uti fornevnte Berg, nemlig fem settinger, dat. 16. mai 1681.

6. Et pergaments innløsningsbrev på 5 setting i Berg, som Jon Berg beretter at være samme som i nest forinnførte brev er bemelt, dat. 24. febr. anno 1604.

7. Et skjøte av Oluff Eriksen "Seffly" (Sevle) til Jon Berg utstedt på 7 setting uti bemelte Berg, dat. 16. januar 1668.

8. Nok fremla Jon Berg et pantebrev av Alf Jonsen, Jon Bergs farbroder, til Knut Andersen utstedt, på 5 setting korn i Berg, dat. 24. febr. 1604. Jon Berg berettet at samme 5 setting ble av forbemelte hans farbroder, Alf Jonsen, igjen innfrelst, og som han døde barnløs, arvet hans salige fader samme 5 setting, og sa at samme løsensbrev at have, dog nu ei med seg her til stede.

9. Nok fremla Jon Berg et pergament skjøte lydende på 2 1/2 setting i Berg, dat. 20. juni 1573.

Nok fremla Jon Berg tvende små pergament breve, gammel skrift, og flere papirbreve, hvis egentlig bemeld nu ei uti hast kunne leses og forståes.

Efter tilspørgelse sa Jon Berg nu ei flere breve at ha her tilstede.

Citantene efter tilspørgelse sa seg også ei flere breve eller videre i saken at have enn allerede inngivne.

Hvorpå saken til videre betjening er opptagen til neste alminnelige saketing.

S. 82b.

Saken ble tatt opp igjen på tinget 23. november 1681.

Belangende den fra nestavvigte 16. september oppsatte sak imellem Paul Larsen Hauge (Haga) av Sigdal et consorters på den ene, og Jon Berg av Soknedalen på den annen side, angående det halve åsete uti Berg, så fremkom fornevnte Paul Larsen Hauge og saken igjen i rette fordret.

Jon Berg som vederpart møtte selv personlig tilstede og uti rettela et pantebrev av Ole Østensen i Eggedal til Gunder Jonsen Berg utstedt, på 1 1/2 og 1/6 setting i Berg for 4 1/2 rdl, dat. 2. juli 1622. Samme brev befantes tvende steder av mus sønderskåren.

Nok fremla Jon Berg et skjøte av Knut Ulfsen Bøle til ham utstedt på 20 setting i Berg med bygsel, dat. 13. 9bris 1661.

Men Jon Berg foregav at det var ikke med hans vilje eller samtykke at Knut Bøle har uti samme fornevnte brev latt innføre det gods med bygsel, som dog ei dertil med rette hørte. Men som Knut hadde fått hans penge, måtte han antage brevet av ham således som han kunne få det.

Nok fremstillet Jon Berg endel prov i saken angående den gård Berg, dens bruk og

besittelse, nemlig: Svend Tveten, Erik Kroksrud samt Ole Pedersen Kjos og Gudbrand Slette, hvilke efter avlagde ed provet og tilstod som følger:

Svend Tveten sa seg 70 år gammel og født på Øvre Berg i Soknedalen. Han provet at det han kan minnes, da har Nedre Berg som Jon påbor, ei vært mere enn et åsete og en manns bruk, videre enn noen år som Jons fader inntok sin datters mann, Asgaut Larsen S.83a. at bruke der med seg. Men ikke før eller siden alt det han kan minnes, at ha vært brukt av andre enn av Jon Berg og hans fader, samt Gudbrand Pedersen som bodde der før Gunder Jonsen, og Knut Andersen som bodde der før Gudbrand Pedersen. Men aldri vet at gården har vært skift eller til tvebruk videre enn den tid som fornevnte Asgaut brukte med sin verfader som forbemelt.

Erik Kroksrud sa seg ved 80 år gammel, provet at han minnes og forvitterlig liksom fornevnte Svend Tveten provet har. Og sier seg at være født på samme Nedre Berg og fornevnte Knut Andersen var hans fader.

Ole Pedersen Kjos og Gudbrand Levorsen Slette provet efter Ole Auffensen Kjos, hans ord, eftersom han er en meget gammel og svak mann, at han ei kan komme her selv tilstede. Og hans ord og tilstand i denne sak vært til dem således, at han er født på Bjerke i Soknedalen, og kan minnes ved 80 år tilbake. Og hans moder bodde på Nedre Berg nest før fornevnte Knut Andersen, og siden den tid har bemelte Nedre Berg ikke vært skift eller til tvebruk, videre enn den tid som kunne være ungefær åtte eller ni år, at fornevnte Asgaut Larsen bodde og brukte der med sin verfader Gunder Berg, som hadde tatt ham inn på gården med seg.

Og de spurte ham om det ham vitterlig, at noen av fornevnte Nedre Bergs besittere har gitt noen bygsel til noen andre derav. Dertil han svarte nei, at han det ei noen tid hørt eller visst at de det av noen andre bygslet.

Og disse hans ord og tilstand har de i nestleden uke hørt av ham som han på sin sotteseng beliggende.

Til fornevnte provs videre bestyrkelse fremla Jon Berg et pantebrev av Ragnil Gundersdatter, boende på Berg, som været fornevnte Ole Ouffensens moder, til Knut Andersen utstedt på 5 set i Veme, hvormed bevises at samme kvinne den tid bodde på Berg. Fornevnte brev dat.24.febr.1604.

Efter tilspørgelse ble ei videre av partne på enten sider inngiven eller forklart, men Jon Berg påsto, at efterdi han ikke allene med i rettelagte breve og documenter beviser hans og hans forfedres lovlig adkomst til gården Nedre Berg, men enn med prov og S.83b. vidnesbyrd des langsommelige hevds bruk u-amaget eller "afvunden", formener han og fremdeles det at nyde og vedblive, og for denne citantenes søkning og tiltale med retten at befries.

Og var på begge sider dom begjærendes.

Da efter tiltale, gjensvar og denne forberørte saks leilighet, som salig Lars Hauge og hans salige hustru Kirsten Knutsdatter, deres barn og arvinger søker og tiltaler Jon Gundersen Berg for den halve hans påboende gård Nedre Berg, som de uti deres stevning og innlegg foregiver og formener at være med elleve settings landskyld bygsel og åsete rådig, og derfor formener at Jon Berg samme halve gård uten deres lov og minde ulovlig bruker og besitter, med videre derom deres protestation og irettesettelse supra formelt, hvortil de formener seg at ha lovlig rett og adgang efter det forinnbemelte, uti den sorenskivers monsr. Jørgen Hansens forretning innførte skiftebrev, som in anno 1646 den 1.april befinnes at være forfattet efter salig Knut Enger, hvoruti befinnes at være lodnet på hver av de fem hans efterlatte døtre fem setting uti Nedre Berg, og på den sjettede søster Kirsten Knutsdatter seks setting ibdm. og benevnes aldeles intet med noen bygsel eller åsete, ei heller nevnes eller bevises med noen adkomst eller lovlig hjemmelsbreve, at de eller fornevnte deres foreldre enten har fulgt eller vært berettiget så meget gods uti Berg, langt mindre noen bygsel eller

åsetesrett, der ei heller uti så langsommelig tid siden samme skifte, over 35 år, derpå at være søkt, amaget eller fulgt videre enn som de foregiver at Asgaut Larsen det en tid skulle ha brukt, hvilket Jon Berg med forinnbemelte prov således forklarte, at Asgaut Larsen var gift med hans søster og derfor av Jons fader antagen og bevilget at bruke endel i gården med ham på ungefær åtte eller ni års tid. Men hverken før eller siden i nogle mannsalder at ha vært adskilt til tvebruk eller vært mere enn en manns bruk og åsete, som det således for en gård uti Ko.ma.jordebok finnes innført, og av Jon Berg og hans foreldre det således uti så langsommeligen tid brukt og fulgt.

S.84a. Efter sådan beskaffenhet har vi ikke visst citantenes søkning i de måter at kunne bifalle med noen bygsel eller åsetesrett uti fornevnte Nedre Berg at tilkjenne.. Men hvis landskyld de seg ellers lovlig kan tilbevise og befinne med rette i fornevnte gård Berg at være eiende, som dog ei mere bevises enn efter de tvende uti monsr.Jørgen Hansens forretning innførte breve, det ene dat.18.februar 1609 og det annet dat.10.desember 1593, enn til 21 1/4 setting, hvorav Jon Berg av Knut Bøle seg tilforhandlet 20 setting, hvilket dog imot Jon Bergs irettelagte breve ei så meget skulle kunne bedrage efter gårdens landtall som den uti Ko.ma.matricul Jordebok finnes innført fore, da såvidt Knut Bøle ham ei lovlig kan hjemle, har Jon Berg at svare dem, deres landskyld og rettighet av. Og Jon Berg forsåvidt derav mishjemles, at ha sin regress til Knut Bøle igjen.

Så langt tingboka.

Denne rettsaken gir følgende oppstilling over oppsittere på Nedre Berg:

1. Ragnil Gundersdatter, 1604. (Hun var gift med Auden Bjerke, nevnt på Bjerke i 1612. De hadde sønnen Ole Audensen (Ouffersen), vel identisk med "gamle Ola Kjos", 80 år i 1666). En svigersønn av Ola var Ole Pedersen Kjos).
2. Knut Andersen. (En sønn av ham er Erik Knutsen Kroksrud).
3. Gudbrand Pedersen.
4. Gunder Jonsen.
5. Jon Gundersen.

I de gamle skattemanntallene og jordbøkene kan vi følge oppsitterne og eierne av Nedre Berg.

1528. Erik på Berg
Sivord (Syver) på Berg.
- 1557/58. Gunder Berg.
1612. Knut.
1615. Per Veksal eier 24 1/2 setting.
Knut Engar i Sigdal eier 2 såld (24 set).
1616. Lars, bygger selv.
1620. Gudbrand.
1624. Gudbrand, bruker.
Knut Engar eier 12 1/2 lpd.
Ola Bjørke (Ask) eier 12 1/2 lpd.
Jevnaker prestebol 2 1/2 lpd.
1647. Gunder Berg, sjøl, eier 2 1/2 fjerding 1 1/2 set m.b.
Asgaut Berg eier 1 1/2 såld m.b.
Anbjørn Blekaberger i Sigdal eier 1 såld korn u.b.
Ole Sevre i Numedal eier 7 set korn u.b.
Hr.Torkild på Jevnaker eier 3 kalvskinn u.b.
1660. Jon Berg eier 16 1/2 lpd m.b.
Erik Kroksrud eier 14 set.
Guttorm Haga i Sigdal eier 11 set.
- 1664/66. Berg, skylder 1 skpd 16 sett 3 skinn.
Jon Berg, oppsitter, 35 år - 37 år.
Gunder Jonsen, sønn 5 år.
Anders Jonsen, sønn, 2 år.

Erling Bjørke, som var den som hadde best kjennskap til slekter og eiendomsforhold i Soknedalen i gammel tid, og dertil en stø og pålitelig gransker, sier i sine etterlatte papirer, at han ikke vet hvor Gunder Jonsen Berg kom fra, men mye tydet på at han var fra Råen i Krødsherad.

Han hadde to sønner, Syver og Jon og en datter Birgitte gift med Asgaut Larsen.

I bygdéboka for Krødsherad, bd.I, er omtalt Jon Tordsen Råen, lagrettesmann i 1632, gift med Anne Bårdsdatter av Hoffarslekt. Men de har ingen Gunder blant barna som er nevnt.

Men i et skifte på Rud i Soknedalen i 1680, heter det at Gunder Jonsen er Jon Råens broderdatters mann.

Gunder Berg er som sagt nevnt i 1557/58.

Ragnil Gundersdatter var på Berg i 1604. Det var hun som var mor til Ole Offuensen. Hun kan være datter av ovennevnte Gunder, og ha hatt en bror ved navn Jon Gundersen, som så kan være far til Gunder Jonsen Berg.

Navn og sted frister til en slik konklusjon.

Gunder Berg
1557/58

Tor Råen

Jon Gun-
dersen

Ragnil
Gunders-
dt 1604

NN Tor-
sen
Råen

Knut Haga
1614

Knut Engar
sk.1646

Alf
Jon-
sen

Gunder
Jonsen
Berg

gm

Datter

Lars
Knutsen
Haga

gm

Kjersti
Knutsdt
Engar

Ambjør
Knuts-
dt

gm
Nils
Aslak-
sen
Bleka-
berg

Sigri
Knuts-
dt

gm
Ulv
Sand-
nes

Ingebjør
Knutsdt
gm

Gard
Nilsen
Albirk

Jøran
Knuts-
dt

Bleka-
berg

Åse
Knuts-
dt

Torjus
Knuts-
Knutsen

Jon
Gunder-
sen
Berg
gm
Gjertru
Olsdt
Ørgen-
vika

Syver
Gun-
dersen
Veme
gm
Inge-
borg
Ellings-
dt
Oppegård

Birgitte
Gundersdt
Berg
gm.2
Kittil
Berg

gm
Asgaut
Larsen
Haga

Guttorm
Larsen
gm
Åse
Tordsdt

Pål
Lars-
sen

Barbro
Larsdt
gm
Jon
Glas-
rud

Olaug
Larsdt
gm

Anbjørn
Modalen
Hovden

Åse
Larsdt
gm

Enge-
bret
Hovden

Knut
Sle-
vik-
eie

Knut
Ulvsen
Bøle

3
Annet.

Der Herr Paris Gönner Reichth
Order by Befehl in die all unordentlich
Respekt Herr all Handlung
in die Jahr Praestiged für die Herr
30 von Untagen in formen aller Jahren
Annet in die Könige Sinn.

3

Thorleif Solberg:

I siste nummer av Hringariki gjenga vi en militærrulle for Norderhov 1697. Her fortsetter vi med rullen for Hole samme år, „over alt mannskap fra 16 til over 36 år, unntagen de som er eller har vært i Kongens tjeneste.“

Hole Fiering.

Hos Madts Dele (Dæli) tienende Tollef Nielsøn, 57 aar gammel, liden og spe af Wexten.

Tejen paa Dele Eier. En husmand gift, ved Nafn Christen Engebrictsøn, 30 aar.

Field. Johanes Svendsøn, En Enckes Søn, 36 aar.

Bruger gaarden og forsørger sin gamle Moder, er gift.

Broderen Jacob Svendsøn, blind paa det høyre Øie, 27 aar gammel.

Hos Gunder Rud udj tieneste Gulbrand Olufson, 25 aar, hafuer ichun to Fingre paa dend høyre haand.

Gomnes. Christopher Nielsøn, 30 aar. Bruger gaarden med Enchen Beritte Gomnes. Er gift.

Stadum. Truls Olufson, Vanvittig Stachel.

Stadums Ejer, Hyllemarch kaldet. En husmands Søn ved Nafn Engebrit Jensøn, Enøyet. Er 26 aar gammel.

Ornes Fiering.

Paa Ruds Ejer boende Jens Jacobsøn, gift, der forsørger sin Qvindis Fader af Nafn Peder Gudmundsøn, der udj siste Krig tiente for sergiant tillige med hans Hustru, begge aldrende og vanføre.

Vig. Anders Pedersøn 26 aar, og hans halfbroder Gunder Olufson 17 aar, begge hiemme.

Løchen. Hans Pedersøn 18 aar, hiemme hos sine Forældre.

Gisvold. Hans Olufsen 21 aar, hiemme hos sine Forældre.

Gisvold. Oluf Tollefsøn 18 aar, hiemme hos sine Forældre.

Der samme steds udj tieneste Oluf Nilsøn 20 aar.

Hos Christopher Fæcher udj Tieneste Nils Hansøn, 23 aar.

Rørvig. Tron Christensøn 18 aar, hiemme hos sine Forældre.

Øfverbye. En Huusmand, gift, ved Nafn Oluf Torgersøn, 36 aar gammel.

Udvig. Tron Christensøn 16 aar, hiemme hos Forældrene.

Fiolsrud. Casper Olufsen 26 aar, hiemme hos sin Fader.

Bønsnæs Fiering.

Bye. Tron Gulsøn. Bruger gaarden med sine gamle Forældre.

Er 30 aar gammel.

Paa Fieldstads Ejer. En Huusmand ved Nafn Anders Pedersøn, 37.

Svarstad. Peder Torchelsøn bruger gaarden og er gift For mange aar. Er 38 aar gammel.

Svarstad. Engebrit Pedersøn bruger den halfve part udj gaarden, hand er fød udj Lier Præstegield, og der samme steds tilforn tient for Trosseknic under Rytteriet, 28 aar gammel.

Stens Fiering.

Sørum. Oluf Pedersøn 17 aar, liden af Vext. Broderen Harald Pedersøn 16 aar gammel. Begge hiemme hos sine Forældre.

Paa Sørums ejer. En huusmand som er gift af Nafn Oluf Jacobsøn,
36 aar gammel.

Paa Moes ejer. En huusmand, er gift ved Nafn Johannes Nilson,
En svenske, 37 aar gammel.

Bierche. Rolf Nilson 17 aar, hiemme hos sine Forældre.

Sonerud. Oluf Andersøn, fød Opdals Prestegield udj Trundhiems
Lehn, gift, 36 aar.

Horum. Oluf Andersøn 20 aar gammel, hiemme hos sine Forældre.

Horum. Povel Søfrenson, En Enches Søn, 27 aar. Bruger gaarden
med sin moder.

Hos Gulbrand Horum udj tieneste Anders Haraldsøn, kommen fra
Nørderrhougs Prestegield, 17 aar.

Paa Lore ejer. Rasmus Stenersøn, fød paa Toten. Er 20 aar
gammel.

En Huusmand paa samme Ejer boende, gift, fød paa Modum,
30 aar gammel.

Hos Jens Sax i Domholt, hans søn Christen Jensøn, 27 aar.

Paa Helgelands Ejer. Joen Paulsøn, hiemme hos sine Forældre,
21 aar.

Hos Hans afrøen udj tieneste Elias Tostensøn 19 aar.

Røsholmen. Joen Toresøn 19 aar, hiemme hos sine Forældre.

Hos Jens Hengsle, hans Søn Sifver Jensøn 21 aar.

Hengsle. Anders Halfvorsøn 21 aar, hiemme hos sine Forældre.

Tyristranden.

Hos Oluf Nackerud udj tjeneste Mogens Pedersøn, fød paa Modum,
29 aar gammel.

Buruu. Fredrich Povelson 24 aar. Foregifves at være udj
tjeneste hos Signr. Gabriel Brun ved Fi(e)lds brug.

Paa Buru Ejer, Bachen kaldet, et lidet huusmands Sæde.
Tvende Brødre som ere Enche Sønner, Nafnl. Harald Haraldsøn
21 aar og Torgir Haraldsøn 20 aar.

Noch en huusmand boende paa Buru Ejer, er gift ved Nafn
Hans Jensøn 28 aar. Siges og at være udj tjeneste hos
Gabriel Bruun.

Solum. Laurits Lauritsøn, gift paa gaarden og har dend
bøxlet, 30. aar gammel. Der samme steds tienende Amund
Povelson, fød paa Modum, 18 aar.

Paa Kolkins Ejer. En Huusmand, gift, kommende fra Modum
af Nafn Søfren Jacobsøn, 30 aar.

Stixrud. Harald Toresøn 28 aar, gift, boende paa gaarden hos
sin Moder, som hand har bøxlet. Forsørger sin gamle Moder
som er en Enche. Der samme steds tienende Rasmus Toresøn
18 aar.

Aasterud. Joen Andersøn, En Enche Søn, 37 aar, bruger
gaarden og forsørger sin gamle skrøbelige Moder, og
er gift for mange aar. Der samme Steds En Huusmandsøn
ved Nafn Christen Svendsøn, 17 aar.

Ertelien. Nils Olufson, fød udj Nørderrhougs Præstegield,
troloftet med Lars Erteliens datter, til dend ende sig
der indgifvet at forsørge de gamle og skrøbelige Folch
der værende. Er 26 aar gammel.

Græfsrud. Erich Tollofsøn 16 aar, hiemme hos sine Forældre.

Brotten (Bråten). Johans Halvorsøn 24 aar, hiemme hos sine Forældre.

Kolbiørnrud. Amund Stephensøn 20 aar, hiemme hos sin Moder og stiffader.

Nørre houg. Nils Pedersøn 21 aar, hiemme hos sin Fader.

Solberg. Tvende Brødre hiemme hos Forældrene, Nafnlig Oluf Taraldsøn 19 aar, Amund Taraldsøn 16 aar.

Skafmarch. Truls Jensøn, En Husmand gift for mange aar. Hafver mange børn, lefver udj armod. Er ofv. 36 aar, er saugdrenge paa Præsident Hans Mostis Saug.

Kinn. Oluf Nilsøn. Vanfør, formedelst hand for Nogle aar udj Jacob Luthis Bergsgruve fich skade af Steen og malm som hannem paafalt, 30 aar.

Piocken. Anders Knudsøn 20 aar, hiemme hos sine Forældre.

Opsal. Oluf Olufsøn, gift, bruger gaarden efter sit Bøxel, 30 aar gammel.

Koserud (Kauserud). Carl Christophersøn, En Enche søn, gift, underholder sin Moder.

Heyren. Siver Gulsøn 20 aar og Engebrit Gulsøn 18 aar, brødre. Begge hiemme hos sine Forældre.

Paa Heyrens Ejer Hans Olufsøn, En Husmand, gift for mange aar, kommende Nordenfra, 38 aar.

Noch en Husmand paa samme Ejer, gift, ved Nafn Erich Olufsøn, 30 aar gammel.

Paa samme Ejer og til huuse Erich Lauritsøn fra Gulbrandsdalen kommende, er gift og har den fallende siuge.

Hofven (Håvi). Bersvend Olufson 37 aar, bruger gaarden og er gift. Forsørger sin moder som er Enche ved høy alder.

Feyrens Eier (Fegrieie). Lauris Anderson 20 aar, saugdrenge paa Præsident Hans Mostis saug udj Skierdalen.

Feyren. Johans Guttormson 20 aar, hiemme hos sin Fader.

Feyren. Oluf Anderson 22 aar, hiemme hos sin Moder og Stifader.

Skiærdalen. Christen Pederson, En Enche Søn, 21 aar, Saugdrenge paa Præsident Hans Mostis Saug.

Hafnor udj Hole Præstegield

den 2.Junij Anno 1697.

Henrich Opdal.

Rettelser:

Hringariki nr,2-1999, s.56.

Ole Engebretsen Yttri har gjort meg oppmerksom på at Anne Fegri og Ingeborg Røyseng må være plassert i feil generasjon på oversiktskartet. De er døtre, ikke søstre av Augustinus Kristoffersen Haga, (1632-1709).

I kjørkeboka for Hole har han funnet både Annes begravelse og patronymikon:

20.søndag etter Trinit.1753, begravet Anne Augustinusdatter Fegri, 72 år gammel, altså født ca 1681. Hennes ektemann, Herman Fredriksen Fegri ble begravet i 1742.

Hringariki nr.1-2000, s.46.

Under F punkt b er Guri Gudbrandsdatter ved en ren slurvefeil kalt Kari.

Altså: Gudbrand Iversen Sætrangs datter Guri Gudbrandsdatter, ble gift med Nils Hansen Gullerud, Sætrang.

Thorleif Solberg.

Slekta på Øst-Veme

Da både min oldemor og min manns bestemor var født på Øst-Veme, var det spennende å finne ut av denne slekta for meg. Jeg har funnet at Hans Andreassen Heggen, som jeg giftet meg med, er beslektet med meg i 5. ledd. Min oldemor og hans oldefar er søskenbarn.

Garden

Øst-Veme har sikkert vært bebodd fra lang tid tilbake som en del av den sentrale garden i ytre Soknedalen. Vi må anta at garden hadde en betydelig størrelse: Eiendomsgrensene var Sogna og småelvne Risa og Hegga. I moderne tid er Øst-Veme nevnt som ødegard i 1577. Garden er bebodd; begrepet ødegard er kun en betegnelse for å angi skattleggingen. På begynnelsen av 1600-tallet er halvparten av garden krongods og halvparten eid av bønder. Beboerne er avhengig av å svare bygslingsavgift til eierne. I 1650 eier Ellev Øst-Veme selv halvparten.

Oppsitter på Øst-Veme var Syver Helgesen som det var skifte etter i 1718. Han var muligens sønn av Helge Knudsen som var oppsitter på Nedre Veme i 1664. Syver Helgesen hadde ikke barn og boet ble delt mellom enken Marte Halvorsdatter, søsteren Eli Helgesdatter (død 1735) og halvbroren Paul Helgesen Haukedalen (død 1740).

Tidligere slekt

1. Eli var gift med Peder Rolvsen Somdalen (1652 – 1739) og han overtok alle parter i Øst-Veme i 1719 med Marte Halvorsdatter som livørskone. Peder og Eli fikk fire voksne barn:

1.a. Truls Pedersen Somdalen

1.b. Helge Pedersen Wehme

1.c. Knut Pedersen Somdalen

1.d. Kirsti Pedersdatter Somdalen var først gift med Narve Torstensen Wehme, seinere med Iver Flaskerud fra Ådal.

2. Helge Wehme (ca. 1686 – 1756) overtok garden etter faren. Han var blitt gift i 1734 med Else Aslesdatter Bergsund og de fikk to barn:

2.a. Peder

2.b. Eli.

Else døde tidlig; det var skifte etter henne allerede i 1743. Helge giftet seg på nytt med Kari Ellingsdatter Grønvold som døde i 1761. Med henne fikk Helge barna Helge og Thora.

3. Peder Helgesen (ca. 1739 – 1813) overtok garden da stemoren Kari døde. Han var gift

med Ingrid Jonsdatter (1737 – 1821) og de fikk tre barn som jeg vil nevne:

- 3.a. Peder Pedersen Wehme f. 1782
- 3.b. Mari Pedersdatter g. m. Nils Christophersen Hjelle
- 3.c. Else Pedersdatter g. m. Helge Ellingsen Halkinrud

Peder Helgesen bruker garden helt fram til 1813. Da bestemte han at den skulle deles mellom hans sønn og sønnesønn. Ingrid fortsatte likevel å drive garden og pantsatte den i 1819 til Norges Bank for 100 speciedaler.

4. Peder Pedersen Wehme g. 1813 m. Marte Jonsdatter fra Sundby i Vegårdsfjordingen overtok garden, men ble ikke lenge eier. Pantelånet ble misligholdt og garden ble solgt på auksjon i 1833 til Lars Nicolaisen. Han beholdt garden i tre år og solgte størsteparten til Elling Helgesen Wehmes sønn Helge Ellingsen Halkinrud. Garden var igjen i ætta for Elling var sønn av ovennevnte Else Pedersdatter.

Peder Pedersen og Marte Jonsdatter hadde følgende barn:

- 4.a. Peder Pedersen, døde 20 år gammel
- 4.b. Anders Pedersen Hjelmerud (1820 – 1908) g. 1852 m. Inger Torine Hjelmerud f. 1831. Anders brukte Vemehagen som etternavn før han giftet seg med Inger Torine. Deres etterslekt er meget stor da de fikk 15 barn.
- 4.c. Inger Marie Pedersdatter Wehme f. 1822 ble g. m. Erik Andersen Fonkalsrud. Deres etterslekt kommer under Fonkalsruds familietre. Ved dåpen kalles hun bare Inger, men ved konfirmasjonen i 1837 kalles hun Inger Marie.

Nyere slekt

5. Elling Helgesen Halkinrud, Wehme f. 1819 var sønn av Else Pedersdatter Wehme og Helge Ellingsen Halkinrud. Elling var g. 1. i 1841 m. Kristine Mathea Kristiansdatter Semmen som døde året etter. Elling giftet seg deretter m. Anne Kristine Narvesdatter Hjelmerud f. 1827.

Elling hadde i sitt første ekteskap med Kristine Mathea Semmen bare ett barn:

5.a. Helge Ellingsen Wehme (1842 – 1908) var bare noen uker gammel da moren døde. Han overtok en del av Øst-Veme i 1868 og ble g. m. Ingeborg Semingsdatter Hanestad fra Rendalen f. 1837. De hadde seks barn som nådde voksenalder, men da ingen av de tre sønnene giftet seg, ble Wehme-navnet borte i denne greina av familien. Barna er:

6.a. Gina Wehme f. 1868 g. m. Karl Alvim, veioppsynsmann i Statens vegvesen og bosatt i Hønefoss. Barn:

7.a. Helge Juel Alvim f. 1896

8.a. Tor Juel Alvim f. 1940

8.b. Sæming Juel Alvim f. 1945. Barn:

9.a. Marianne Alvim f. 1973. Barn:

10.a. Ulrikke Alvim f. 1998

9.b. Trine Alvim f. 1976

8.c. Sissel g. Fugleberg f. 1946. Barn:

9.a. Bente f. 1975

9.b. Henning f. 1977

8.d. Kari Alvim f. 1951. Barn:

9.a. Pål Gomperud Alvim f. 1990

9.b. Espen Gomperud Alvim f. 1990

8.e. Mari Alvim f. 1951. Barn:

9.a. Thea Eline Alvim Ness f. 1982

7.b. Karen Ingeborg Sindsen f. 1898. Barn:

8.a. Helge Johan Sindsen f. 1924. Barn:

9.a. Erik f. 1954

9.b. Helge Johan f. 1955. Barn:

10.a. Fredrik f. 1981

10.b. Nikoline f. 1984

10.c. Joakim f. 1998

9.c. Dag Kristian f. 1964. Barn:

10.a. Lene f. 1986

10.b. Kristian f. 1990

8.b. Aud Ingeborg Lang Ree f. 1926. Barn:

9.a. Jan f. 1956. Barn:

10.a. Hanne f. 1982

10.b. Magnus f. 1986

9.b. Karin f. 1956. Barn:

10.a. Kristian f. 1979

7.c. Gunvor Grundvik f. 1900. Ingen barn.

6.b. Elling Helgesen Wehme (1869 – 1911) var ugift. Han handlet med bygårder i Drammen.

6.c. Seming Helgesen Wehme (1872 – 1928) var også ugift og drev landhandleri på Holmen, Veme.

6.d. Martin Helgesen Wehme f. 1874 var ug. og tvilling m.

6.e. Karen Wehme f. 1874 g. m. Hans Andreas Tanum fra Bærum død 1912. Jeg understreker her tvillinger, for det er i alt fem tvillingpar i Karen og søsteren Ginas etterslekt. Barn:

7.a. Ingeborg Birch Hvidsten f. 1903. Barn:

8.a. Jan f. 1931. Barn:

9.a. Harry f. 1959
9.b. Øyvind f. 1960
9.c. Arve f. 1960

8.b. Kari Gjervold f. 1930

7.b. Helge Andreas f. 1905. Barn:

8.a. Turid Snare f. 1942. Barn:

9.a. Geir f. 1962

8.b. Hans Kristian f. 1943

7.c. Tora Horntvet f. 1906. Barn:

8.a. Per William f. 1943
8.b. Tor Olav f. 1947

7.d. Alf Tanum f. 1910. Barn:

8.a. Hans f. 1945. Barn:

9.a. Hans Petter f. 1971. Barn:

10.a. Hedda f. 1998

9.b. Kirsten Margrete f. 1974

8.b. Ivar f. 1948. Barn:

9.a. Elisabeth f. 1979

9.b. Ivar Andreas f. 1981

6.f. Gjertrud Wehme f. 1875, ugift

Elling Helgesen hadde i sitt andre ekteskap med Anne Kristine Narvesdatter Hjelmerud sju barn:

5.b. Andreas Ellingsen Wehme f. 1850 g. m. Gunhild Ellingsdatter Tosseviken.
Andreas emigrerte til USA i 1869. Han hadde barna:

6.a. Alise Veme Compton

6.b. Alfred Veme

6.c. Carolina Veme Krybel

5.c. Mathea Emilie Ellingsdatter Wehme f. 1851 giftet seg med Hans Andreas Heggen og er utgangspunkt for den store Heggen-slekta. Se under!

5.d. Anne Ellingsdatter Wehme f. 1853

5.e. Inger Marie Ellingsdatter Wehme (1857 – 1946) var ugift.

5.f. Nikoline (Lina) Ellingsdatter Wehme f. 1859. Gift med Anders Hagen f. 1862. Han var sønn av Tron Andersen Fonkalsrud som tok Hagen som etternavn da han flyttet dit. Lina og Anders hadde ingen barn.

5.g. Elise Ellingsdatter Wehme f. 1864. Hun er antagelig g. Cederholm da en syk sønn Elling Cederholm nevnes i 1900.

5.h. Ella Ellingsdatter Wehme f. 1868 g. m. Anton Jensen bror av Nils Jensen Karlsplassen. De brukte Strandjordet som familienavn da de bodde der. De hadde en oppfostringssønn Georg Thorvaldsen f. 1895. Han bodde seinere hos Inger Marie Wehme (1857 – 1946) og hans familie bruker nå Veme som navn. Anton Jensen Strandjordet giftet seg nemlig på nytt med Mathilde og fikk sønnen Jens Strandjordet (1913 – 1990) med henne.

Heggen-slekta

5.c. Mathea Emilie Wehme (1851 – 1909) g. m. Hans Andreas Heggen (1848 – 1909). De overtok Øvre Heggen, 61/2, i 1880-årene og druknet ved en fryktelig ulykke i en flomstor Sogna ved Heggenvanninga 13. oktober 1909. Ulykken er minnet med en helsides artikkel i Ringerikes Blad 13.10.1979. Hestevogna de kjørte med ble kalt "Dreper'n" – den hadde tre liv på samvittigheten. Andreas ble snart funnet ved Sætrabrua, men Mathea forble elvas bytte. Det er reist en stor minnestein på Veme kirkegård. De 9 barna var alle over skolealder da ulykken skjedde:

6.a. Elling Christian Heggen (1870 - 1953) som overtok Øvre Heggen i 1910 og giftet seg i 1912 m. Anne Kristensen Steinsrud (1882 - 1972) fra Vestre Gran. Barn:

7.a. Mathea Andrine f. 1915. Ugift

7.b. Hans Andreas (1918 - 1985) g. m. Marit Ingebjørg Fonkalsrud f. 1920 datter av Erik Fonkalsrud (1892 - 1971) og Gudrum Saksum (1895 - 1991) fra Øvre Eiker. Hans Andreas og Marit tok over Heggen i 1954 og fikk følgende barn:

8.a. Anne Gudrun (1948 - 1990) g. m. Rune Carl Skaane f. 1944 på Jevnaker. Deres barn er:

9.a. Espen Andreas Skaane f. 1967 er nå bruker på Fonkalsrud, 64/1. Han var g. m. Hilde Solheim (1966 – 1999). De har ett barn:

10.a. Marie f. 1997

9.b. Marit Runhild f. 1968 er gift m. Terje Raastad f. 1967. Barn:

10.a. Helene f. 1993

10.b. Sindre f. 1997

9.c. Thor Erik er f. 1980.

8.b. Elling Christian f. 1949 g. 1983 m. Ragnhild Hvidsten fra Askim f. 1957. De driver Heggen. Barn:

9.a. Iver Andreas f. 1984

9.b. Jon Christian f. 1988

9.c. Bård Simen f. 1990.

7.c. Ragnhild Kristine f. 1923 g. m. Kristian Kihle (1916 – 1990).

6.b. Inga Karoline (1873 – 1947) g. m. Hans Fjeld (1867 – 1951). De har to sønner:

7.a. Bjarne Thorleif Fjeld (1898 – 1975) g. m. Erna Margrethe Melzer (1913 – 1978). Deres to barn er:

8.a. Bjarne Johan Fjeld f. 1940 g. m. Torill Nilsen f. 1944. Barn:

9.a. Kai Fjeld f. 1970

9.b. Nina Fjeld f. 1972

9.c. Bente Fjeld f. 1977 s. m. Jonny Aas f. 1966. Ett barn:

10.a. Juliane Marie Aas f. 1998

8.b. Mette Margrethe f. 1944 g. m. Arne Johan Dahl f. 1943. Deres tre barn er:

9.a. Margrethe Dahl f. 1969

9.b. Synøve Dahl f. 1971

9.c. Arne Johan Dahl f. 1972

7.b. Arne Fredar Fjeld (1901 – 1969) g. m. Åse Fredriksen (1909 – 1969). Deres to barn er:

8.a. Inger f. 1936 g. m. Bernt Oskar Hansen f. 1932. Ett barn:

9.a. Vidar Fjeld Hansen f. 1963 s. m. Oddveig Fines f. 1959. Ett barn:

10.a. Olav Fines Hansen f. 1998

8.b. Hans Fredar Fjeld f. 1939. Ugift.

6.c. Hans Heggen f. 1876. En datter:

7.a. Helen g. m. Kennet Heggenhaugen. Ingen barn. Utvandret.

6.d. Anna Heggen (1878 – 1965) g. m. Martin Carlsen (1876 – 1956). Deres barn:

7.a. Carl Arthur Heggen (1902 – 1961) g. m. Gudbjørg Edith Hansen (1905 – 1988). Ett barn:

8.a. Erik Odd Heggen f. 1930 g. 1. m. Bjørg Thire f. 1930, g. 2. Inger Linea Berggren f. 1927. Erik og Bjørgs barn er:

9.a. Nina Elisabeth f. 1960 g. m. Ole Loe Andersen. Fire barn:

10.a. Thea f. 1985

10.b. Marius f. 1987

10.c. Kaia f. 1992
10.d. Simen f. 1995

9.b. Merete Heggen f. 1965

7.b. Aslaug Magnhild f. 1912 g. m. Reidar Juel Almskog (1910 – 1980).
Deres barn:

8.a. Bjørn Egil g. 1. m. Anne Karine Gundersen f. 1937, g. 2. m.
Unni Solveig Nygård f. 1952. Bjørn og Anne Karine har to barn:

9.a. Bjørn Petter Almskog f. 1957
9.b. Anne Mette (1964 – 1999)

8.b. Kjell Erik Almskog f. 1941 g. m. Ester Sophie Finholdt f.
1942. De har tre barn:

9.a. Kjell Thomas f. 1965 g. m. Kari Mette Berg f. 1964.
Ett barn:

10.a. Thea Sophie f. 1994

9.b. Erik Christian f. 1968
9.c. Carl Fredrik f. 1978

6.e. Ella f. 1879 g. m. Rasmus Aslesen Gunbjørrudbraaten f. 1878. Ella var
tjenestepige bosatt i Sven Bruns Gade 1 i Kristiania i 1900. En datter:

7.a. Margit g. m. Jørgen Svare. De har to barn:
8.a. Edit gift og har en sønn.

6.f. Helga Heggen f. 1883 g. m. Lars Eidsbråten. De fikk tre barn:

7.a. Johan f. 1911 g. m. Marie Skogen. De har to barn:

8.a. Tove f. 1943 g. m. Øistein Thelle, prest i Fredrikstad. De
har tre barn:

9.a. Andreas f. 1967 g. m. Gyrill Bø-Glambek. De har ett
barn:

10.a. Johanne f. 1998

9.b. Maria Thelle Andersen f. 1969 g. m. Henrik
Andersen fra Danmark. De har to barn:

10.a. Helene f. 1997
10.b. Jakob f. 1999

9.c. Kristin f. 1973

8.b. Jon f. 1946 g. m. Aud Johansen. De har to barn:

9.a. Cecilie f. 1975 s. M. Benny Larsen

9.b. Caspar

7.b. Helge (1914 – 1980) g. m. Ingebjørg Bjørnebråten som døde i 1992. De har ingen barn.

7.c. Martha (1916 – 1999) g. m. Kåre Enger. De har ett barn:

8.a. Sidsel g. m. Arild Kjuus. De har tre barn:

9.a. Lene g. m. Frode Grønvold. De bor i Latvia og har ett barn.

9.b. Vegar er g. m. Lisa Johnsen og har ett barn.

9.c. Stian er ugift student.

6.g. Inger Marie (Marie i folketellingen i 1900) f. 1885 g. m. Oskar Gustavsen f. 1875. Ett barn:

7.a. Arne f. 1910 g. m. Sigrid Skaar f. 1915. deres barn:

8.a. Malfrid f. 1940 g. m. Arne Riser f. 1930. Deres barn:

9.a. Ronny f. 1959 s. m. Liv Marit Eltom. Ronny har en datter fra første og en fra andre samboerskap:

10.a. Susanne f. 1979

10.b. Marthina f. 1997

9.b. Even f. 1961 er ug.

8.b. Gerd f. 1945 g. m. Asbjørn Skille f. 1941. Deres barn:

9.a. Jørn f. 1964 g. m. Nut fra Thailand. Ett barn:

10.a. Oskar f. 1997

9.b. Irene f. 1966 g. m. Andreas Langvandsbråten f. 1964. De har tre barn:

10.a. Kristian Skille Langvandsbråten f. 1988

10.b. Ulrik Skille Langvandsbråten f. 1995

10.c. Edvard Skille Langvandsbråten f. 1997

9.c. Geir Espen f. 1969 g. m. Janne Østvang. Et barn:

10.a. Jente f. 2001

6.h. Johan Heggen (1889 – 1968) g. m. Berthe Marie Sørli (1891 – 1969).
Barn:

7.a. Asta Mathea Heggen f. 1912 g. m. Sigurd Ødegård (1910 – 1973).
De har ett barn:

8.a. Martin Johannes Ødegård f. 1937 g. m. Olveig Vik f. 1935.
De er skilt og har to barn:

9.a. Ole Sigurd Ødegård f. 1966 s. M. Else Marie
Søndrål f. 1966. To barn:

10.a. Marie Søndrål Ødegård f. 1990

10.b. Elin Søndrål Ødegård f. 1993

9.b. Anne Britt Ødegård f. 1969 g. m. Lasse Ahlquist f.
1962. Ett barn:

10.a. Gutt f. 2000

7.b. Gudbrand Odvar Heggen (1914 – 1977) g. m. Anna Thora Eike f.
1915. De har tre barn:

8.a. Margrethe Heggen f. 1953 skilt fra Egil Kjørholt f. 1949.
Tre barn:

9.a. Cecilie Kjørholt f. 1977

9.b. Therese Kjørholt f. 1981

9.c. Andreas Kjørholt f. 1983

8.b. Johan Andreas Heggen f. 1954

8.c. Torunn Heggen f. 1955 g. m. Bjørn Pedersen f. 1954. Tre
barn:

9.a. Øystein Heggen Pedersen f. 1981

9.b. Veslemøy Pedersen f. 1983

9.c. Åsmund Pedersen f. 1988

7.c. Ruth Heggen f. 1918 g. m. Arve Olsen (1917 – 1959). Ett barn:

8.a. Inger Marie Olsen f. 1944 g. 1. m. Roar Svingen f. 1942 g.
2. m. Per Syver Hurum f. 1946. Inger Marie og Roar har to barn:

9.a. Mette Christin Svingen f. 1964 tidl. s. m. Tor Arne
Lie f. 1959. Ett barn:

10.a. Hedda Lie f. 1994

9.b. Reidun Svingen Løhre f. 1967 g. m. Joar Løhre f. 1964. To barn:

10.a. Eirik Løhre f. 1990
10.b. Guro Løhre f. 1993

7.d. Margith Johanne Heggen f. 1923 g. m. Alf Andersen f. 1921. De har to barn:

8.a. Thor Andersen f. 1952 g. m. Annlaug Sønstebø f. 1955. Tre barn:

9.a. Terje Andersen (1979 – 1999)
9.b. Hege Andersen f. 1983
9.c. Espen Andersen f. 1985

8.b. Bjørn Andersen f. 1956 g. m. Gerd Lunde f. 1955. To barn:

9.a. Morten Andersen f. 1985
9.b. Merethe Andersen f. 1987

7.e. Inger Torine Heggen f. 1927 g. m. Harry Ragnar Johansen (1922 – 1986). De har fire barn:

8.a. Jostein Johansen f. 1948 g. m. Karen Hovde f. 1952. To barn:

9.a. Morten Johansen f. 1972
9.b. Amund Johansen f. 1976

8.b. Marit Johansen f. 1953 g. m. Odd Arne Grefsrud f. 1958. To barn:

9.a. Monica Grefsrud f. 1971 g. m. Bjørn Inge Hoem f. 1971. To barn:

10.a. Martin Hoem f. 1993
10.b. Sindre Hoem f. 1996

9.b. Espen Grefsrud f. 1983

8.c. Ragnar Johansen f. 1957

8.d. Wenche Johansen f. 1965 g. m. Steinar Tangen f. 1961. To barn:

9.a. Renate Tangen f. 1991
9.b. Anja Tangen f. 1994

6.i. Elise f. 1893 g. m. Kristian H. Bergum. Tre barn:

7.a. Peder f. 1912 g. 1. m. Ragna Braaten. De hadde tre barn:

8.a. Kjell P. (1932 – 1986) g. m. Astrid Solberg, Sokna, f. 1936.
Deres barn:

9.a. Steinar (1956 – 1988)

9.b. Mette f. 1962 g. m. Bjørn Edvardsen f. 1964. Mette
er utdannet lege og har barna:

10.a. Sigurd f. 1997

10.b. Asmund f. 1999

9.c. Tove f. 1966 s. m. Thore Mortensen f. 1967. Tove er
biokjemiker og har barna:

10.a. Johannes f. 1994

10.b. Jørgen f. 1996

8.b. Harry P. f. 1934 g. m. Randi Johansen f. 1933. Hennes
datter Britt Tone f. 1953 g. m. Peder Aabel f. 1944. Deres barn
er Robert f. 1975, Harald f. 1977 og Hanne Marie f. 1987. Harry
og Randi har sønnen:

9.a. Kjell Arne f. 1961 g. m. Bjørg Johansen. De er skilt
og har barna:

10.a. Anne f. 1979 s. m. Thomas Kjøsterud. De
har ett barn:

11.a. Adrian f. 1999

10.b. Bjørn Andre f. 1979

8.c. Ellen f. 1936 g. m. Kolbjørn Engebretsen f. 1934. Deres
barn er:

9.a. Jorun f. 1962 g. m. Ivar Hagen f. 1962. De har to
barn:

10.a. Ina f. 1989

10.b. Morten f. 1993

9.b. Torill f. 1967 s. m. Tormod Tobiassen f. 1965. De
har ett barn:

10.a. Siri f. 1988

9.c. Vidar f. 1970

7.a. Peder Bergum (1912 – 1993) var g. 2. m. Magnfrid Enge (1905 –
1975). De har tre barn:

8.d. Bjørn f. 1944 g. m. Wenche Wien. De er skilt og har to barn:

9.a. Ståle f. 1969 g. m. Anne Sofie Haugerud. De har ett barn:

10.a. August f. 1996

9.b. Magne f. 1971 er ugift

8.e. Svein f. 1946 g. 1970 m. Reidun Jonassen f. 1948. Deres tre barn er:

9.a. Lene Elise f. 1971 er skuespiller i Hotel Cæsar

9.b. Ruth Elin f. 1974 g. 1996 m. Geir Langelandsvik f. 1967. De har to barn:

10.a. Elise f. 1997

10.b. Endre f. 1999

9.c. Bernt Reidar f. 1981

8.f. John f. 1947 g. m. Liv Johanson. De har ett barn:

9.a. Bjarne f. 1971 g. m. Catrine. De har en sønn:

10.a. Matias

7.b. Alf Bergum f. 1916 g. m. Ingeborg Støen f. 1921. De har to barn:

8.a. Gerd f. 1942 g. m. Åge Almestrand f. 1940. Deres barn er:

9.a. Henning f. 1961 s. m. Trine Vereåmoen f. 1964. De har to barn:

10.a. Silje f. 1994(?)

10.b. Celine f. 1996

9.b. Nina Helen f. 1965. Hun er skilt og har en sønn:

10.a. Glenn Are f. 1987

9.c. Morten f. 1966

8.b. Kari f. 1944 g. m. Arly Frog f. 1942. Deres barn er:

9.a. Anne Karin f. 1960 g. Voje Heieren. Skilt. De har to døtre:

10.a. Trude f. 1979
10.b. Hanne f. 1981

9.b. Sissel Iren f. 1965 g. m. Tor Arild Hartz f. 1960. de har tre barn:

10.a. Lene f. 1991
10.b. Atle f. 1992
10.c. Sindre f. 1997

9.c. Ingun f. 1974 har ett barn:

10.a. Remi f. 1993

7.c. Martha f. 1919 g. m. Karsten Myrvold (1913 – 1979). Deres barn er:

8.a. Svein f. 1939 g. 1. m. Turid Ebbestad, g. 2. m. Laila Amundsen (1998). Svein og Turid har følgende barn:

9.a. Kjell Roar f. 1961 g. m. Trine. De har to barn:

10.a. Pia f. 1990
10.b. Mats f. 1992

9.b. Tove f. 1964 g. m. Roar Johansen. To barn:

10.a. Martin Myrvold Johansen f. 1993
10.b. Frida Myrvold Johansen f. 1995

9.c. Arild f. 1968 g. m. Torill (?). To barn:

10.a. Stian Myrvold f. 1992
10.b. Marte Myrvold f. 1995

8.b. Kåre Myrvold f. 1944 g. 1. m. Rigmor Skau f. 1943, g. 2. m. Liv Kirsten Baklind Torstensen f. 1948. Kåre og Rigmor har to barn:

9.a. Vidar f. 1967
9.b. Tonje Myrvold Hansen f. 1970 har tre barn:

10.a. Elin Myrvold Hansen f. 1993
10.b. Even Myrvold Hansen f. 1994
10.c. Erik Myrvold Hansen (2000 – 2001)

8.c. Runar f. 1954 g. m. Grethe Dammen. To barn:

9.a. Bjørn Tore f. 1978
9.b. Linda f. 1980

Slekta på Øst-Veme døde ut på garden i 5. og 6. generasjon etter Eli Helgesdatter. Fra 5. generasjon følges i denne oversikten slekta på Heggen.

Eli Helgesdatter død 1735

Peder Rolvsen Somdalen (1652 – 1739)

1.a. Truls Pedersen Somdalen, eier av Nordre Somdalen 1739 –1760	1.b. Helge Pedersen Wehme (1686 – 1756) g. 1734 m. Else Aslesdatter Bergsund død 1743. G. 1745 m. Kari Ellingsdatter Grønvold	1.c. Knut Pedersen Somdalen (ca. 1694 – 1765) g. m. Sidsel Ellingsdatter Hovland (1720 – 1769). Eide Somdalen fra 1760	1.d. Kirsti Pedersdatter Somdalen g. 1. m. Narve Torstensen Wehme 2. m. Iver Olsen Flaskerud
--	---	--	--

2.a. Peder Helgesen (1739 – 1813) g. m. Ingrid Jonsdatter (1737 – 1821)	2.b. Eli Helgesdatter	2.c. Helge Helgesen	2.d. Thora Helgesdatter
---	-----------------------	---------------------	-------------------------

3.a. Peder Pedersen Wehme f. 1782 g. 1813 m. Marte Jonsdatter Sundby	3.b. Mari Pedersdatter g.m. Nils Christophersen Hjelle	3.c. Else Pedersdatter g. m. Helge Ellingsen Halkinrud
--	--	--

4.a. Elling Helgesen Wehme f. 1819 g. 1841 m. Kristine Mathea Kristiansdatter Semmen som døde i 1842. Han giftet seg deretter med Anne Kristine Narvesdatter Hjelmerud f. 1827.

5.a. Helge Ellingsen Wehme (1842 – 1908) g. m. Ingeborg Semingsdatter f. 1837	5.b. Andreas Ellingsen Wehme f. 1850 g. m. Gunhild Ellingsdatter Tosseviken. Han emigrerte 1869	5.c. Mathea Emilie Wehme(1851 – 1909) g. m. Hans Andreas Heggen (1848 - 1909)	5.d. Anne Ellingsdatter f. 1853	5.e. Inger Marie Wehme (1857 – 1946)	5.f. Lina Wehme f. 1859 g. m. Anders Hagen f. 1852	5.g. Elise Wehme f. 1864 g. Cederholm (?)	5.h. Ella Wehme f. 1868 g. m. Anton Jensen
---	---	---	---------------------------------	--------------------------------------	--	---	--

6.a. Elling Christian Heggen (1870 – 1953) g. 1912 m. Anne Kristensen Steinsrud (1882 – 1972)	6.b. Inga Karoline (1873 – 1947) g. m. Hans Fjeld (1867 – 1951)	6.c. Hans Heggen f. 1876. Utvandret	6.d. Anna (1878 – 1965) g. m. Martin Carlsen (1876 – 1956)	6.e. Ella f. 1879 g. m. Rasmus Aslesen Gunbjørud-braaten f. 1878	6.f. Helga f. 1883 g. m. Lars Eidsbråten	6.g. Inger Marie f. 1885 g. m. Oskar Gustavsen f. 1875	6.h. Johan (1889 – 1968) g. m. Berthe Marie Sørлие (1891-1969)	6.i. Elise f. 1893 g. m. Kristian H. Bergum
---	---	-------------------------------------	--	--	--	--	--	---

7.a. Mathea Andrine Heggen f. 1915	7.b. Hans Andreas Heggen (1918 – 1985) g. m. Marit Ingebjørg Fonkalsrud f. 1920	7.c. Ragnhild Kristine f. 1923 g. m. Kristian Kihle (1916 – 1990)
------------------------------------	---	---

Einar Bjerke:

NOEN TANKER OM OG RUNDT SLEKTSUNDERSØKING.

Etter å ha blitt hyggelig mottatt som nytt medlem i Ringerike Slektshistorie lag, fikk jeg for første gang lyst til å sette på papiret hva denne syssel har gitt meg. På skolen lærte vi i norsk stil at vi måtte sette opp en "disposisjon". "Bakgrunn" var et av mange nøkkelord i en slik en. Min bakgrunn er følgende: Født 13 dager før børskrakket 25. okt. 1929 på New York børsen, som innledet verdenskrisen,--og som ga oppvekst i "de harde trettiåra" i en ettroms leilighet på østkanten i Oslo. Mine foreldre som så mange andre, var opptatt av "kampen for tilværelsen". Alt skulle være fornuftsbasert, de var utmerkede foreldre, men de hadde ikke overskudd eller interesse for slektsundersøkelser. Takket være sommeropphold hos min bestemor på småbruket Myra i Sørgefoss på Ask, ble jeg tidlig indoktrinert i slektskrønिकens "irrganger". Ikke minst av min onkel Kristoffer, bare så synd at han hadde alt i hode,--og båndopptaker var ikke for hånden den gang. Det var synd.

Etter egen etablering med kjær kone,--og oppfostring av fem barn ble oppstart av egne undersøkelser stadig satt på vent. Min kjære svigerfar som var skolemann, og som hadde brukt mange skoleferier i ulike arkiver på sin kjære hobby, likte som de fleste av oss å dosere om sitt yndlingstema,-slektsgransking.

Da min mor fylte 70 år i 1964, måtte jeg som eneste barn finne på en meningsfylt gave til henne. Da hennes mor var født Selmer, fikk jeg tak i "Selmerslekten", en slektsbok som har kommet i flere utgaver, og som er av høy standard. Etter mors død i 1973 var det ikke unaturlig at denne kom meg ihende. (Bokglad har jeg vært hele mitt liv,-og det preger vårt hus.) Dette er min introduksjon.

Siden de første frø ble sådd i mitt sinn på Ringerike, syntes jeg det var naturlig å begynne min slektsundersøkning med bestemor Gjertrud Rambergets slekt. I den forbindelse, og senere utvidede undersøkelser har jeg skaffet meg noen hyllemeter med bøker relatert til mine undersøkelser. Dette vil jeg også anbefale andre. Det er greit med besøk på biblioteket, men for egen del vil jeg si at og vite at f.eks. bygdebøkene for Sigdal/Eggedal, Krødsherad, og Lagesen bare står noen skritt unna, har vært avgjørende for mine tidvise framstøt for ny viten på området. Jeg begynte derfor med bestemor som var en av 14 barn på gården Skaar i Eggedal, skrått over dalen sydvest for "Hagan" til Skredsvig. (Dette med Skredsvig gir en av utallige "aproposer" som slike undersøkelser ofte er full av, om man har "radaren" på. "Hagan" ble solgt til kunstmaler Skredsvig i 1894, utskildt fra gården Berg i Eggedal, som gjennom generasjoner har vært på "min" families hender.)

Mine undersøkelser om bestemors slekt ga som resultat at to tremeninger av meg: Erik Foss og Narve Skaar Pedersen og jeg i 1993 utga boken "Våre Skaar i Eggedal". Her tok vi for oss våre felles besteforeldre, deres tallrike søsken, med forfedre i åtte ledd bakover. I boken er våre besteforeldre regnet som første ledd. Vi har også medtatt all etterslekt etter disse 14 fram til utgivelsen høsten 1993.

Flere år før "Våre Skaar i Eggedal" ble trykket hadde jeg gått løs på min mors Selmerslekt. Det var her jeg fikk mine helt store slektsopplevelser, om jeg skal være så frimodig å si det på prent.

Som nevnt tidligere tror jeg at "kampen for tilværelsen" for mange har tilsløret kunnskapen om deres forfedre, den må derfor mer eller mindre graves fram påny. Dette føler jeg at jeg i en viss grad har fått være med på. Når slekthistorien mer eller mindre kan ende opp i historiebøker eller i memoarbøker blir det ganske artig. Enkelte grener av mors forfedre førte meg inn i et helt nytt miljø. Javel det ligger så langt tilbake, vil mange hevde, og derved halvkvedet gi uttrykk for at det er uinteressant. Dette forundrer meg noe i det jeg har følt at drivkraften bak slektundersøkelsene til folk flest er nettopp å komme lengst mulig bakover.--

Gjennom Selmerslekta kommer man fort og lett til Vibeslekten og bakover til legendariske Peder Vibe. Han hadde mange "hatter". Han var dansk/norsk ambassadør i Paris, hvor han ble adlet av Ludvig XIII i 1634. Dette adelspatent ble bekreftet av kong Kristian IV ved hjemkomst til Danmark. Han var rentemester (finansminister) i D.R.R. (Danmark Rigers Råd). Han var også ambassadør i Stockholm, og vi finner ham som lensherre i Trondhjem len i 1658. Hans nære slekt lar jeg ligge, hvor interessant det enn kunne være med noen ord om den. Men Peder Vibe kommer jeg tilbake til.

Når det gjelder Vibeslekten så går den via Peder Vibes frue Anne Cathrine Budde og hennes mor Karen født Urup tilbake til hennes oldefar lensmann Erik Urup, som var gift med Anne, datter av Inger til Østraat, og dermed rett inn i Norgeshistorien. Her er det fristende å vise til et praktverk utgitt av Den norske Regjering i 1947 i forbindelse med kong Haakons 75 års dag. (Lett å få tak i antikvarisk). Her lå det ved to store plansjer.

Den ene viser selvfølgelig kong Haakons anetavle, som selvfølgelig gir mange pussige opplysninger, som f.eks at på plass 70 i VII ledd står det kun et ?. og at i ledd VI finner vi Jean Bernadotte, skredder i Pau (1683-1760). Sistnevnte befinner seg tydeligvis vel blant en hærs-kare av konger, grever, fyrster o.s.v. i samme ledd ! Men sønnesønnen viste jo å gjøre seg bemerket, i det han til slutt kunne benevne seg som: Carl 14 Johan konge av Sverige og Norge.

Det er en plansje til som er like interessant. Den viser Bjørstjerne Bjørnson og Fridtjof Nansens slektslinjer bakover til de norske kongeslekter. Fridtjof Nansens går via Lucia som jo druknet sammen med sin mor Inger på vei til Bergen i 1555 på vei til svoger og svigersønn Vincent Lunge. Nansen og mange nordmenn kommer da opp til kongsdatter Agnes, gift med drottsete og riksråd Havtore Jonsson.

Mye av slektsmaterialet som jeg har gravet fram er tildels er så interessant at det kunne fortjene å komme mellom to permer. Jeg har hatt en målsetting om, i den grad det har vært anledning til det,--å besøke steder hvor mine forfedre har bodd og virket. Dette tror jeg er en viktig påpeking.

Navn og årstall er viktig nok, men artig blir det først når det settes i en sammenheng, og man har fått en "minneknagg" og henge dem på.

Den nye viten har ført meg til mange steder i Sverige, Danmark, og Tyskland. Poltava i Russland står på ønskelisten, selvfølgelig fordi jeg også er en etterkommer av en svenske som overlevde storslaget. Den historien får være til senere. Jeg får si som Wildenvey sa da han ble bedt om å lese opp et spesielt dikt." Det er for langt, det er for mye forlangt !"

Tilbake til hyggelig mottagelse i laget og gjennomlesning av medlemsblad nr. 1 og 2 for 2000. Jeg er imponert over mengden av informasjon og den meget høye standard på stoffet. Her finner jeg slekt omtalt i begge numre. ! Først vil jeg trekke fram Eigil Elsruds meget gode gjennomgang av gården Ramberget, hvor min bestefar Kristoffer Nilsen Ramberget var født (1848-1931). Her fikk jeg oppgradert mine notater i betydelig grad. Når man er så grundig som Elsrud

legger opp til, vet jeg at det ligger masse arbeid bak. Dernest vil jeg takke Thorleif Solberg som jeg var blir anbefalt å ta kontakt med, i det min hjemmelsmann sa "han vet adskillig om slekter på Ringerike" Hans oversikt over slekten Stockfleth frister meg jo over evne til å nevne at jeg er etterkommer av Jacob Eggertsen Stocfleth(1607-1652)og hans frue Anna Bendtsdatter, død 1704. Dette bringer meg inn på den meget leseverdige artikkel om Viul av Arne Rusten i nr.1/2000. Jeg var kjent med det som står i Lagesen at han hadde sager ved Viul, men at han hadde gods her og tidvis hadde bosted her var nytt for meg. I slektsboka fra 1929 står det at han var godseier og "en av Norges rikeste menn" Det var nok flere som ville være en "Røkke" av sin tid! I artikkelen og i historiebøkene kan vi lese om formor Anna Bendtsdatters mann nr. to ,Jørgen Philipsens, som sammen med sine mannskaper gjorde et vellykket tokt til Trondhjem for å "rense" byen for svensker i 1658.

Her kommer vi tilbake til forfar Peder Vibe, og jeg vil sitere fra historieboka:Norges historie fra 1977 bind 7 side 52ff : "Da meldingen om Roskilde-freden nådde Trondhjem, forlot Jørgen Bjelke Trønderlag, og det ble lensmannen, den gamle renteskriver Peder Vibe, som fikk den utakknemmelige oppgave å overdra lenet til svenskene." "Vibe forsøkte å forhindre at også Romsdal ble avstått, men ble tvunget til å overdra lenet ved kongelig befalling." "For Peder Vibe og Jørgen Bjelke var avståelsen av Trøndelag en dyp skuffelse" Norge delt på midten var en katastrofe. Båter til og fra Nordland måtte bl.a. seile forbi hele Trøndelagskysten av frykt for svenskene.

Vi vet at Peder Vibe måtte avstå lenet 1.mai i en seanse på torget i Trondhjem. Det heter seg et annet sted at "Han red gammel og skrøpelig nedover Gulbrandsdalen tilbake til København", hvor han allerede døde 7.august s.å. Ved freden i København 1660 ble Trondhjem len formelt tilbakeført til Norge, selv om det allerede var gjenerobret av Jørgen Philipsen og andre brave menn i 1658.

På årsmøte brakte jeg inn nok en forfar fra slekta: nemlig fogd Jacob Luth. Til ham kommer jeg fra en bestefar på Nedre Fjeldstad på Hole og bakover via flere ledd fram til Luths datter Malene Sofie som ble gift med gårdskar Peter Semmingsen. Fra Lagesen siteres:(Malene Sofie)--"fik sin arv utlagt bl.a.i Søhol, og hit flyttet hun med sin mand, som med familie senere bodde der og blev stamfar(burde stått aner) for en talrik efterslekt". Lagesen nevner overhode ikke gården Helgeland som gård i boka si, kan dette være p.g.a. at han tenkte seg denne utlagt til ekseserplass?. I så fall er dette kortslutning. Gården Helgeland ligger fortsatt vakkert til på Holes vestsida. Det var vel på Helgeland at fogd Jacob Luth bestyrte sin store eiendomsmasse. En pussighet i så måte er at enka etter "salige" Jacob Luth ,Anna Christensdatter i 1718 solgt ½ Nesmoen i Ådal med tilliggende herligheter til en formor på min fars side Gunhild Andersdatter Sørum og hennes mann Niels Erichsen(1678-1758). Den annen halvpart satt enke Stranger i Drammen med i noen år, før også denne ble solgt til brukerne. Tilbake til Lagesen og hans unnlattelse av gården Helgeland, han gjør vel dette delvis godt igjen på side 231ff ved og omtale slekten Walter. Her hevder Lagesen :",men at han hørte til slekten Walter, er sikkert nok; derfor kaldte de fleste av hans barn sig ogsaa Walter, ikke Luth". "Naar slekten ,som formentlig er av tysk opprindelse, er kommet til Norge, vites ikke." Jeg er kort og godt opptatt av om noen har noe om denne Jacob Luth,--ut over alle hans prosesser og geskjeftighet som eiendomsbesitter på Ringerike ?

Tilbake til slekten Stockfleth, var de også tilstede i Sørgefoss, på Ask. Fra Lagesen s 489ff hentes.” Ifølge et skattemandtal av 1647 var der i det nævnte aar i Sørgefoss 3 flomsager og 1 spildevandsag, hver med sin sagmester og sagdreng, som betalte en samlet skat av 12rd. Sagene eides og bruktes av Hans Eggertsen ,borgermester i Kristiania.” “---,for senere sees alle sagene at være kommet over til svigersønn Eggert Jacobsen Stockfleth(d.1698),raadmand i Kristiania, men bosat paa Bragernes som en større forretningmand og eiendomsbesidder.” Eggert var bror av forfar Christoffer, som var sogneprest i Stange. Ovennevnte Hans var bror av forfar Jacob Stocfleth på Viul.

Det kan dermed fastslås at morslekta var på plass ca.250 år også her, før farsslekta dukket opp i Sørgefoss i 1895. Kort fortalt ,som det også framgår av Elsruds artikkel om Ramberget i nr.1 / 2000,flyttet bestefar Kristoffer fra Ramberget i 1873 med sine foreldre Nils og Rønnaug til gården Vesetrud (i en gammel bibel anført som Wesettrud) i Haug, hvor de finnes som eiere i 1875. Etter ekteskap med tidligere omtalte Gjertrud Eriksd. Skaar ble sønnen Erik i 1875 født her, og senere hans bror Nils. I en matrikel over eiendommer i Ringerike Fogderi fra 31/12 1887 står oldefar Nils Ramberget (1813-1900) oppført som eier av et av gården Bures seks bruk. Her ble to døtre født. Av samme bibel framgår at flytting til gården Bjerke (gr.nr 1 br.nr.1 i Norderhov)må ha skjedd i 1886 eller tidligere, i det sønnen Kristian ble født 11.juli 1886 på Bjerke. Et skjøte av 2.September 1887 tilskjøter “nordre Bjerke” fra far Nils Ramberget til sønn Christoffer Nilsen.

Både Vesetrud og Bure hadde Nils Ramberget som hjemmelsmann. Først på Bjerke slipper sønnen Christoffer til som hjemmelsmann. På Bjerke ble 4 barn født, da er vi oppe i 8 barn. Med oldefar og bestefars erfaring fra Ramberget, hvor det vel ble lagt mest vekt på jakt, fiske og smiing,(var ikke “Rambergsskeiser” et begrep?),måtte overgangen til mer tradisjonelt gårdsbruk bli stor. De drev nok jordbruk på Ramberget også,men teigene var små mellom ur og stein. Welhaven uttrykker nettøpp forundring over hva de kan få av bufe på bruket, når han med følge sitt rastet hos gamle bjørneskytter Christopher. Om dette kan det leses betydelig mer i boken “Reisebilder og Digte “ av Welhaven fra 1851 på sidene 58ff. Fra å komme fra et slikt miljø, og ut på livet på “flatbygda” til gårder på salg, hvor fravær av høvelig redskap, buskap og kanskje vannstell på toppen, kunne ikke være spøk. Når mange barn, sykdom og dårlige tider også er et faktum, ligger man tynt an. Fraskilling av parseller, forhindret ikke stadig nye utpantninger. Det var dårlig med sosialt nettverk på den tiden. At bestefar som enebarn i tillegg måtte dra omsorg for sine gamle foreldre var etter tidens sed og skikk. På denne tiden hadde allerede oldemor blitt sengeliggende p.g.a.sykdom. Slik lå hun til sin død i 1904. Min far fortalte varmt om sin bestemor Rønnaug. Hun var en ressursperson til tross for at hun måtte holde sengen. Hun sydde, strikket, bøtte tøy.-og hun hørte barneflokket i deres lekser. På toppen fortalte også min far om et meget godt forhold mellom henne og svigerdatter! Bestefar Kristoffer var ille ute ,og mistet nok sin kredittverdighet på denne tiden.

Utpantningene ble for mange ,-og hyppige. Bjerke ble solgt. Bestemor ville at ved kjøp av en mindre gård,skulle eldste sønn og svigerfar Nils på 82 år stå som eiere,-skjerming mot pågående kreditorer !

Bestefar og sønnesønn får kroner 1500.- som lån i “Kongeriket Norges Hypotekbank” samt et lån på kr.500.- i Norderhov Magasinfond. Dette muliggjør kjøp av gården Myra gr.nr. 76 br.38 i Sørgefoss i 1895 , hvor slekta siden har klort seg fast. Dette takket være stort samhold og innsats av barneflokket og foreldre. Den yngste gutten Johan ble født her i 1896.

En Amerikaarv i 1930 på kr. 956.68 (!) gjorde at bestemor, og bestefar som døde året etter kunne innløse all gjeld ! Og gjøre som Prøysen sier gå videre med blanke ark!

Det kunne saktens være bra på et småbruk i 30 åra. Da bestemor Gjertrud døde i 1948 tok eldste sønn Erik initiativ til å avskrive sin odel på gården sammen med de øvrige, til fordel for de to som hadde vært hjemme og tatt seg av sin gamle mor. Dette gikk helt greit, slik at de begge gjenværende søsken fikk være her til de skulle ut av tiden.

At de ved gjensidig arvepakt tilgodeså meg med klausul om at jeg skulle overføre den videre til vår sønn Nils Henrik ved hans myndighetsalder, bidro selvfølgelig til tilstedeværelse av slekt på gården. At han har bygget nytt våninghus, fått seg høvelig jobb i distriktet, gjorde at vi kunne ha en hyggelig 100 årsmarkering i 1995 etter overtagelsen i 1895. Det kom opp kårbygning her i fjor.

Mye av dette jeg her har berettet om har jeg fra dokumenter som er i min besittelse. Tre av dem som går på indrivelse av til sammen kroner 8.10 fra rundt år 1900, og som det tok lang tid før ble betalt, har jeg fått rammet inn med overskriften: "SKRIFTEN PÅ VEGGEN" og hengt opp, som en påminnelse om viktigheten av å ha orden i pengeveien! Man kan jo si at dette var da svært til utlevering av familieforhold. Javel, men jeg tror det er viktig å erkjenne fakta og forhåpentligvis ta lærdom av disse. De er også et bevis på ordtaket om at det "Ikke er lang vei fra Kapitol til den Tarpeiiske klippe". Eller at det er kort vei fra "Upstairs to downstairs" om det låter mindre dramatisk.

Jeg har med ovenstående prøvd å få fram at det er viktig å komme bak alle de personalia man graver fram, på jakt etter nære og fjerne forfedre og deres familier.

Thomas P. Krag 1868-1913 sier det så vakkert slik:

"Men jeg holder av at vandre i falmende Skove og jeg ynder at læse Historier om Mennesker som engang leved og led, og efter hvem der er blevet stille"

En gammel Ringeriksgard som "forsvant",
eller hvor ble det av "Lyndi a Hringariki"?

I Biskop Eysteins Jordebok fra ca 1350 står på side 259 omtalt Lyndi a Hringariki, vii ørisbol. Garden var da kjærkegods eller rettene et prebende. Ifølge Norsk Historisk Leksikon er prebende en jordegodssamling, opprettet som alterstiftelse, lagt som underhold til de enkelte medlemmene av et domkapitel.

Navnet Lyndi (Lunde, Lønne) tilsier at garden er meget gammel, kanskje en opphavsgard eller i tilknytning til denne.

Noen har ment at dette Lyndi måtte være Lundesgården eller Løns garden i Soknedalen. Det var professor Eyvind Fjeld Halvorsen som først påpekte at denne garden hadde gått inn i Nærstad i Ullerålsfjordingen, og ikke hadde noe med Lundesgården å gjøre.

Når Lunde eller Lønne igjen dukker opp i kildene, er det i pantebøkene sist på 1600-tallet, og da i Jørgen Phillipsens eie. Før den tid hadde garden kanskje ei tid vært krongods. Assistensråd og lagmann Jørgen Phillipsen var svært interessert i skoger og vassdrag. Han eide et stort eiendoms kompleks, også mange gardar på Ringerike. Bl.a. fikk han eneretten til all tømmertransport og fløtning og utbygging av "tverrelvene" Væla, Somma og Urula i Begnavassdraget. Hans ansøknng om dette til Kongen er datert 12.februar 1671, og her heter det bl.a.:

".....Men eftersom de Skove, som var beqvemmelig for haanden er mesten udhuggen, saa lader det sig ansee paa mange stæder at blive mangel der paa herefter, hvor over er at frygte Eders Maj:ts Indkomster sa vel Undersaatternis Næring merkelig vil aftage, sa fremt anden middel ei paafindes".....Så påpeker han at det mange steder langt borte i fjellmarkene finnes mye verdifullt virke, hvis det bare kunne fraktes fram."Dersom Hans Kongl: Maj derfor Naadigst ville behage, at Jeg maa privilegeris hvor saadanne stæder findis med efterskrevne privilegium, Da erbyder Jeg mig derimod paa min egen Bekostning og Eventyr der med at anfange og saadant udi Værk stille"....."Desligeste mellem Aadahlen og Hadeland, iligemaade at bebygge de Elver og Fosser som kommer i de vande kaldis Wels vandene og udfalder igjennem Heens Elv ved den gaard Heen på Ringerike, desligeste Store og lille Samsjøvande sammesteds. Item dend Elv, som render udi Hedalen i Walders udi et vand heder Spiell". (Sperillen).

I panteregister og panteprotokoller finner vi følgende om Lunde eller Lønne: Gården Lønne, 2 1/2 lpd, i gården Nærstad, er solgt av Jørgen Phillipsen til Gunhild Jacobsdatter, salig Nils Pedersens, dat.2.mai 1690. (Panteprot.nr.1, s.23).

Gårdeplassen Lunde eller Lønne, 2 1/2 lpd, underliggende Sørgefoss sager, er pantsatt av Eggert Stockflet til Vilhelm de Viggers for 900 rdl. Dat.3.mars 1692. (Panteprot.nr.1, s.91)

I panteprot.nr.2, s.74B er tatt inn et brev fra Engebret Pedersen Nærstad: "Min vermoder, salig Nils Pedersens, ved Hønefossen boende, er eiende uti den gård Nærstad 1/2 fjerding (2 1/2 lispund) gods, hvilket henne av salig assistensråd og lagmann Jørgen Phillipsen skal være efter hennes salige mann skjøtet og bebrevet for ungefehr 12-14 år siden. Men samme skjøte skal henne være frakommen på en særdeles måte".....Engebret protesterer mot at "min svogerske Malene Amunds datter med hennes nuværende mann Erik Smed ved Hønefossen boende, skal ha solgt min vermoders eiende halve fjerding i Nærstad, og de ikke det aller ringeste deruti er bleven eiende ved arv, thi ingen arv kan falle efter min vermoder føreenn hun er død. Hønefoss 4.juli 1704. Engebret Pedersen".

Det godset det her er trette om, er Lønne.

Dette tvistemålet ble løst på følgende måte, panteprot.nr.2, s.293B:

"Underskrevne Engebret Nærstad erkjenner å ha kommet i forening med Erik Christophersen Smed om den søkning jeg har ført mot ham på hans formann, salig Jacob Klot og hans efterlatte Maline Amundsdatter, som nu omstunder er bemelte Erik Smeds hustru, for den halve fjerding gods i Lønne under Nærstad, på skiftet efter salig Jacob Klot utlagt velerverdig magister Jonas Ramus, på den måte at jeg erkjenner og vedgår å ha søkt og drevet prosess imot bemelte Erik Smed til Den Kongl. Oberhofrett, hvor han og har vunnet saken med omkostning, og jeg akter å drive den for Hans Maj.s Høiesterett".

Engebret Nærstad beklaget også de ord han i drukkenskap har latt falle om Maline. Engebret og Erik skulle herefter til dødsdag leve som "svogere" og fortrolige venner. Brevet er datert Hønefoss 2.mai 1714.

Plassen Lønne under Nærstad er ved kontrakt overdratt av Erik Smed til Engebret Nærstad for 20 rdl. (Panteprot.nr.2, s.293).

Gårdeplassen Lønne, 2 1/2 lpd med bygsel, er transportert av Jonas Ramus til Engebret Nærstad for 59 rdl 4 sk. den 25.november 1715. Godset hadde vært pantsatt til ham av Maline Amundsdatter, salig Jacob Klothis. (Panteprot.nr.2, s.293).

I Panteprot.nr.2, s.302 opplyses at Gunhild Jacobsdatter kalte Engebret Pedersen Nærstad sin svoger eller versønn. Hennes mann hadde vært Christopher Henriksen og deres sønn Henrik Christophersen. Dat. 14.nov.1714.

Den 23.august 1738 var det skifte etter den avgangne matrone Maren Nilsdatter Kloth, Engebret Nærstads hustru. (Skifteprot.nr.12, s.487-556). Odelsgodset var 1. Hovedbølet Nærstad med underliggende Lønne, skyld 3 skpd 1 1/2 fjerding 1 skinn. Da var medregnet plassen Ring av skyld 1 skinn.

2. Gården Auren, skyld 1 1/2 skpd 27/35 set.

I skiftet nevnes at Engebret Haraldsen Nærstads arvinger hadde kjøpt Ring av skyld 1 skinn av Claus Trondsen, 8.april 1669.

Her nevnes også at Harald og Gudbrand Tostenssønner Auren og Inger Tostensdatter Auren hadde solgt til Engebret Pedersen Nærstad all deres odels- og åseterrett i Auren, som de var tilfallen etter sine salige foreldre, da ingen nærmerè frender hadde meldt seg, dat.22.nov.1707.

Hvor Lunde eller Lønne eksakt har ligget, vet ingen idag. Kanskje det Lunde som omtales sist på 1600-tallet og ført på 1700 har ligget i nærheten av Randselva. At den sagbruksinteresserte Jørgen Phillipsen og flere sagfuter hadde interesser i garden, kunne tyde på det. Kanskje er det slik at garden Lunde oppsto i førkristen tid, og at det fra den i tidlig vikingtid ble ryddet de to stad-gardene Nærstad og Lundstad. Og da Lunde gikk inn i Nærstad på 1700-tallet ble etterhvert alle spor borte.

Slektsoversikt.

Gunhild gm1. Christopher Henriksen (sagfut)
Jacobsdt gm2. Nils Pedersen
d.ca 1690
(sagfut)

Engebret Pedersen gm Maren Nilsdt Maline gm1, Jacob Christophersen
Nærstad Kloth Amundsdt Kloth (sagfut), sk.1702
ca 1672-1732 1679-1737 gm2, Erik Christophersen
Smed

Egge

Lundstad

Nærstad

Viul

Alme

Randselva

Thorleif Solberg:

Skifter i Tingbøkene.

Nedenstående skifter er hentet fra Tingbok for Ringerike 1666, transkribert av Jens Petter Nielsen.

1666, 2.april skifte på VIK i Hole

etter salig Karen Rasmusdatter, mellom hennes etterlatte mann Gudbrand Vik og deres barn, nemlig: Kristoffer, Ole og Rasmus Gudbrandssønner, Marit, Marte og Kari Gudbrandsdøtre.

Overværende var lagrettesmennene Ole og Siver Gjesval, til- like barnas moderbroder Anders i Sundet.

Boets formue blir regnet opp, bl.a. 5 kjør, 2 kviger, 4 års- gamle kalver, 1 kalv, 9 voksne sauer, 6 lam, 1 svart hest, 1 svartbrun hest, 1 brun "schyð", 3 årsgamle råner, 1 purke med 4 smågriser, dessuten husgeråd, arbeidsredskaper mm.

Fastegods: 14 1/2 lispund med bygsel i Vik.

Av gjeld kan nevnes: Tre års landskyld av 4 lispund årlig til hr. Laurids på Eiker, og til Hans Arneberg (på Eiker) for 4 år av 1 tt. 4 lpd mm.

1666, 2.april skifte på LØKEN i Hole

etter salig Ingrid Torgersdatter, overværende de tvende lagrettesmenn Thore Fekjær og Henrik Borgen, tillike "fadrin" Halvor Mikkelsen med endel av sine barn, navnlig: Torger, Ole, Mikkell, Nils, Peder, Hans og Gudbrand Halvorsønner, Åse og Gonnor Halvorsdøtre.

Den registrerte buskapen var 8 kjør, 4 kviger, 4 årsgamle kalver, 7 voksne sauer, 5 lam, 2 små kalver, 4 hester derav 1 på Gjesval, 2 voksne svin.

Etter farens ønske ble skiftet oppsatt.

Et skifte fra tingbok 1664 har også interesse.

1664, 15.april skifte på Gjesval i Hole

etter Anne Rasmusdatter Gjesval. Gjenlevende mann: Ole Halvorsen. Barn: Rasmus, Nils og Peder Olssønner og Marit Olsdatter. Barnas moderbroder: Anders Olssen Kroksund, (står Olssen, vel feilskrift for Rasmussen).

Boet skylder penger til Per Halvorsen Løken, Hans Løken, Gudbrand Løken, Nils Løken, Gunn Løken og Torger Auren. og Asgaut Leine.

1666, 3.april skifte på Dæli i Hole,
oppsett fra arvetomten Dæli 2.januar, etter Bjørn Olssen Dæli, mellom hans etterleverske Gjertrud Kristoffersdatter og deres barn, navnlig Kristoffer, Ole, Mads og Mattias Bjørnssønner, Marte, Mari, Ingrid og Kari Bjørnsdøtre, alle fullmyndige. Bare den eldste sønnen Kristoffer Bjørnsen Gomnes var da gift.

Fastegods i Dæli: 1 1/2 skippund tunge.

Lagrettesmenn var Sven Jenssen Fjeld og Lars Nilsen Onsaker. (Se Slektsforbindelser Ringerike-Hadeland i Hringariki nr.2 2000, og Litt om Holeslekter i eldre tid, i Hringariki nr.1 1998 og i Genealogen nr.1. 1998).

1666, 11.april skifte på Bønsnes i Hole

etter salig Gul Bønsnes. Registreringen var holdt av bondelensmannen Tron Stadum, Siver Moe og Johannes Svarstad, etter en fortegnelse som Sven Jenssen Fjeld og Kåre Bønsnes tidligere hadde holdt. Navnene på barna til Gul Bønsnes nevnes ikke.

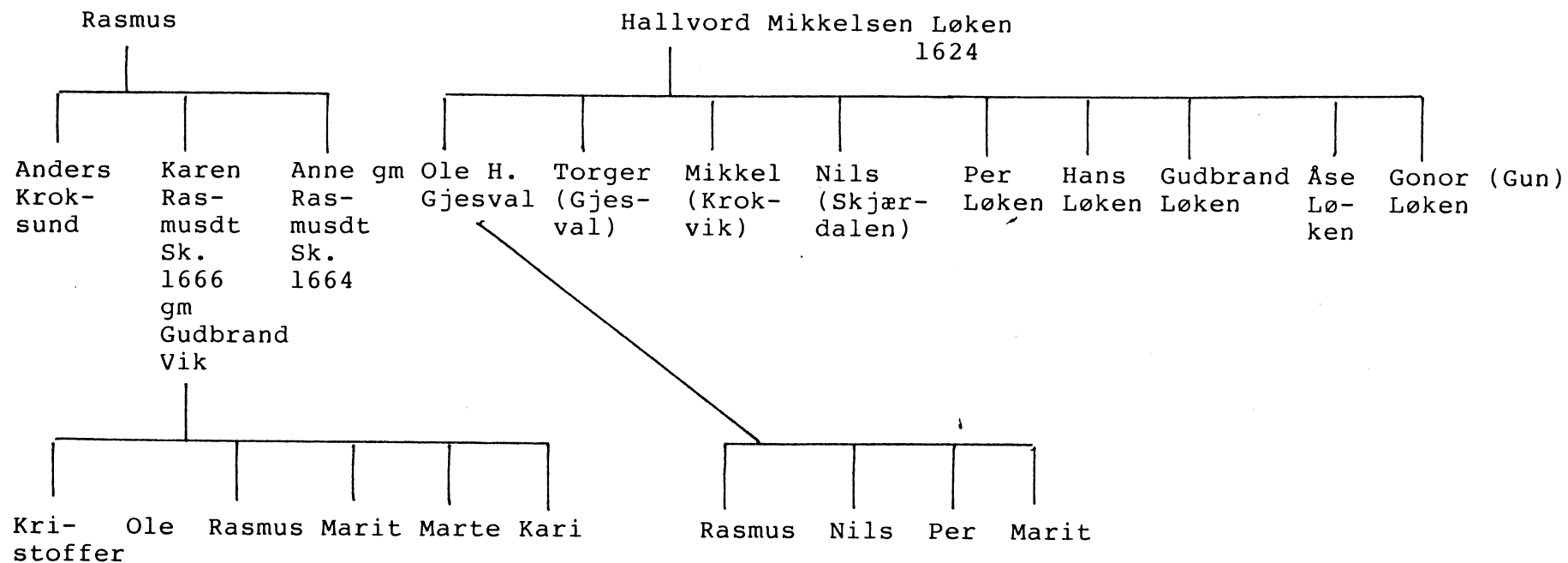
Skiftet ble tatt opp igjen 27.april samme år. Da nevnes barnas moderbroder (biørs Moderbroder) "haluor øffren" på Modum.

Det kunne være interessant å sammenligne personopplysningene i disse skiftene med manntallene i 1664 og 1666, om dette kunne gi nyttige opplysninger.

Jeg setter her opp en forenklet gjengivelse av disse manntallene for de aktuelle gardene, navnene normalisert.

	<u>1664</u>	<u>1666</u>
<u>Deli, fullgard, 3 skpd 5 lpd.</u>		
Bjørn Olsen	70 år	
Ola Bjørnssen	22 år	25 år
Mats Bjørnssen	18 år	20 år
Mattis Bjørnssen	16 år	18 år
Gjertrud		--
 <u>Gomnes, fullgard, 2 skpd.</u>		
Kristoffer Bjørnssen	32 år	34 år
Gudbrand Kristofferssen		7 år
 <u>Løken, halvgard, 1 skpd.</u>		
Hallvord	80 år	82 år
Gudbrand Hallvordssen	20 år	23 år
Hans Hallvordssen	18 år	20 år
 <u>Søre Gjesval, fullgard, 1 skpd</u>		
Ola Hallvordssen	<u>12 1/2 lpd</u> 41 år	42 år
Rasmus Olssen		10 år
Nils Olssen		8 år
Per Olssen		6 1/2 år
Torger Hallvordssen, dreng	42 år	44 år
 <u>Vik, fullgard, 2 skpd 15 lpd.</u>		
Gudbrand	52 år	54 år
Kristoffer Gudbrandssen		17 år
Ola Gudbrandssen		9 år
Rasmus Gudbrandssen		6 år
 <u>Skjærdalen</u>		
Nils Hallvordssen, dreng		36 år
 <u>Krokvik (under Vik)</u>		
Mikkel Krokvik	40 år	41 år

Jeg setter opp følgende slektsoversikt, og setter i parantes hva jeg ikke har dokumentert.

Slektshistorisk og historisk litteratur til salgs på følgende steder:
Sparebanken Nor/Hole sparebank, tlf. 321 21222.

Jon Guldal: Folkeminne fra Hole. Kr.100.-
Margit Harsson: Skolehistorie fra Hole til 1940. Kr.100.-
Hole bygdebok-
kommite: Hole i bilder 1850-1950. Kr.100.-

A.Lagesen: Ringerikske slekter bd.I (Hole og Tyristrand). Kr.100.-
Gunnar Tveiten: Høle herred 1914. Kr.100,-
Jonas Ramus: Ordsamling. 1698. Kr.25.-

Nota Bene Bokhandel. Ringerike Stormarked. Tlf. 321 13945.

A.Lagesen: Ringerikske slekter bd.II. (Haug anneks). Kr.100.-
A.Lagesen: Ringerikske slekter bd.III. (Norderhov hovedsogn). Kr. 125.-
Hønefoss kommune: Hønefoss, byens historie. 1915. Kr.100.-

Ringerike Slektshistorielag

ved Thorleif Solberg, Vågård 3516 Hønefoss. Tlf. 321 31130.

A.Lagesen. Ringerikske slekter bd.II. (Haug anneks). Kr.100.-
A.Lagesen: Ringerikske slekter bd.III. (Norderhov hovedsogn). Kr.125.-
Tingbok I for Ringerike 1652/53. Kr. 100.-
Tingbok II for Ringerike 1658/60. Kr. 100.-
Tingbok III for Ringerike 1660/62. Kr. 100.-
Tingbok IV for Ringerike 1662.. Kr. 100.-
Tingbok V for Ringerike 1664. Kr.100.-
Tingbok VI for Ringerike 1665. Kr. 100.-
Tingbok VII for Ringerike 1666. Kr. 100.-

De fem første tingbøkene er transkribert av Terje Gudbrandson.

De to siste tingbøkene er transkribert av Jens Petter Nielsen.

Thorleif Solberg har transkribert tingbøkene for Ringerike for årene
1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692,
1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698 og 1699.

Også disse tingbøkene selges for kr. 100.- pr. stk.

Eventuell porto kommer i tillegg.

Hringariki, medlemsblad for Ringerike Slektshistorielag.

Det første nummer kom ut i 1991, seinere to nummer årlig.

Eldre medlemsblad er å få kjøpt. Pris kr. 50.- + eventuell porto.

Styret i Ringerike Slektshistorielag 2001 / 2002:

Leder: Frank Otterbech, Blomsgt.32, 3510 Hønefoss. Tlf. 321 22227.

Nestleder: Eigil Elsrud, Odinsvei 12, 3518 Hønefoss. Tlf.321 10071.

Kasserer: Olaug Solberg, Vågård, 3516 Hønefoss. Tlf.321 31130.

Sekretær: Kjell Hallmann, Sundgt.1, 3510 Hønefoss. Tlf.321 23226.

Styremedlem: Marit Sjøstad, 3534 Sokna. Tlf.321 45152.

Styremedlem: Rudi Løken, Frøyas vei 9, 3518 Hønefoss. Tlf.321 10325.

1.vararepresentant: Håkon Prestmo, Arnegårdsbakken 20, 3511 Hønefoss. Tlf.321 23944.

2.vararepresentant: Berit Nyhagen, 3534 Sokna. Tlf.321 45347.

Årsberetning 2000/ 2001 for Ringerike Slektshistorielag.

Styret har i sesongen 2000/ 2001 bestått av:

Leder: Frank Otterbech.

Nestleder: Eigil Elsrud.

Kasserer: Olaug Solberg.

Sekretær: Kjell Hallmann.

Styremedlem: Marit Sjøstad.

Styremedlem: Rudi Løken.

1. vararepresentant: Håkon Prestmo.

2. vararepresentant: Berit Nyhagen.

Valgkomite:

Leder: Thorleif Solberg.

Medlem: Margit Hungerholt.

Medlem: Aslaug Drivenes.

Representanter til Ringerike Historielags styre 2000/ 2001:

Representant: Frank Otterbech.

Vararepresentant: Eigil Elsrud.

Det har i sesongen 2000/ 2001 vært holdt åtte møter for publikum og tre styremøter. Dessuten har styremedlemmene hatt telefonisk kontakt med hverandre.

Interessen for slektsgranskning holder seg fortsatt godt her på Ringerike. Det har vært godt fremmøte på publikumsmøtene våre. Arbeidsmøtene holdes fortsatt på Veien gamle skole, og møtene med foredrag i biblioteket på Ringerike videregående skole (Ringerike gymnas).

I den forløpne sesong er det blitt holdt følgende foredrag:

Tirsdag 11. april 2000. Ragnvald Lien: "Sørsdalsslekta i Soknedalen, Norderhov".

Tirsdag 5. september 2000: Finn A. Wang: "Streiftog i småkongeslekter, spesielt på Ringerike".

Tirsdag 5. desember 2000: Frank Otterbech: "Øvelse i gotisk skrift".

Tirsdag 9. januar 2001: Rudi Løken: "Bruk av data i slektsgranskning".

På arbeidsmøtet tirsdag 7. mars 2000 holdt Frank Otterbech en orientering om "skolen i gamle dager", og det man har fått av gammelt skoleutstyr, som er montert på Ringerike skolemuseum på Veien gamle skole. Museet ble åpnet for publikum 1. april 2000.

Den 22. august 2000 ble det holdt et uvanlig styremøte. Møtet ble holdt på Hadeland folkemuseum på Brandbu, etter innbydelse fra bestyreren der, Harald Hvattum. Vi ble mottatt av bestyreren og konservator Stavhaug, som ønsket oss hjertelig velkommen. De ga oss en interessant redegjørelse om museet og omvisning der og i et gammelt kirkebygg fra 1200-tallet, som sto like ved museet.

Arbeidet med medlemsavisen vår, "Hringariki" går som vanlig meget bra. Også i denne sesongen kom det ut to nummer, ett i mai/juni og ett i desember., begge med mye bra slektsstoff fra Ringerike. Arbeidet med neste nummer, nr. 1-2001 er igang.

Eldre nummer av "Hringariki" er å få kjøpt hos Thorleif Solberg. Pris kr. 50.- + porto.

Vi har også gitt ut syv tingbøker for Ringerike. Thorleif Solberg har gitt ut nitten tingbøker. Disse er også å få kjøpt hos Thorleif Solberg. Pris kr. 100.- pr. stk. + porto. Se: "Slektslitteratur tilsalg".

Vi har for tiden 215 medlemmer i Ringerike Slektshistorielag. Av disse er fem medlemmer fra U.S.A., ett fra Canada og ett fra Danmark.

Hønefoss 12. februar 2001.
For Ringerike Slektshistorielag
Kjell Hallmann (sekretær).

Årsmøte

ble holdt tirsdag 13. februar 2001 kl. 19 på Veien gamle skole. 18 personer møtte. Fra styret møtte Frank Otterbech, Eigil Elsrud, Kjell Hallmann, Marit Sjøstad, Håkon Prestmo og Berit Nyhagen. Fra valgkomiteen møtte Thorleif Solberg.

Lederen Frank Otterbech åpnet møtet, og ønsket de fremmøtte velkommen. Han ga så ordet til sekretæren.

Sak 1. Sekretæren leste årsberetningen. Den ble enstemmig godtatt.

Sak 2. Da kassereren hadde forfall, leste lederen opp regnskapet.

Ellefsen spurte om Kulturminneparken kunne bruke navnet Hringariki, når vi forlenget har tatt i bruk navnet på vårt medlemsblad.

Bjerke mente vi burde tatt med i beretningen antall eksemplarer vi har av bøkene/heftene våre.

Regnskapet ble derefter enstemmig vedtatt.

Sak 3. Valgkomiteens leder, Thorleif Solberg, ledet valget. På valg var følgende av styret:

Leder, sekretær, kasserer, ett styremedlem og begge varamedlemmene.

Valgkomiteen foreslo gjenvalg, og valget ga følgende resultat:

Leder: Frank Otterbech. Enstemmig gjenvalgt.

Sekretær: Kjell Hallmann. Enstemmig gjenvalgt.

Kasserer: Olaug Solberg. Enstemmig gjenvalgt.

Styremedlem: Rudi Løken. Enstemmig gjenvalgt.

1. varamedlem: Håkon Prestmo. Enstemmig gjenvalgt.

2. varamedlem: Berit Nyhagen. Enstemmig gjenvalgt.

I valgkomiteen var Thorleif Solberg på valg. Styret innstilte Thorleif Solberg til fortsatt leder av valgkomiteen.

Sak 4. Lederen leste opp forslag til nye vedtekter for Ringerike Slettshistorielag. Med få endringer ble de nye vedtektene enstemmig vedtatt. Disse vil i neste nummer av Hringariki bli bekjentgjort for våre medlemmer.

Sak 5. Lederen viste frem endel protokoller som Skolemuseet nå har fått fra Hønefoss folkeskole.

Sak 6. Etter at det offisielle årsmøtet var slutt, ble det holdt arbeidsmøte.

Møtet hevet kl. 20.30.

For Ringerike Slettshistorielag,
Kjell Hallmann (sekretær).

Forslag til program for Ringerike Slettshistorielag.

Tirsdag 8. mai.	Arbeidsmøte.
Tirsdag 22. mai.	Styremøte.
Tirsdag 21. august.	Styremøte.
Søndag 2. september.	Buskerud Slettshistorielag innbyr til fellesmøte på Ringnes gård i Krødsherad. Omvisning. Tore H. Vigerust holder foredrag om Ringnessetten.
Tirsdag 9. oktober.	Ragnvald Lien kåserer om lensmann Meier, hans innsats for bøndene i tiden omkring 1818, og hans etterslekt.
Tirsdag 6. november.	Arbeidsmøte.
Tirsdag 4. desember.	Kåseri av Else Marie Abelgård.

Arbeidsmøtene holdes på Veien gamle skole. Åpning kl. 19.

Møtene med foredrag holdes på Ringerike videregående skole (Gymnaset) i skolens bibliotek. Åpning kl. 19. Styret forbeholder seg rett til å foreta nødvendige program-justeringer.

Kort oversikt over Genealogisk Datasentrals virksomhet.

For nye medlemmer tar vi med en kort oversikt over historien til Genealogisk Data-Sentral, Ringerike (GDSR). Sentralen ble opprettet den 15.12.1992 som en seksjon av Ringerike Slektshistorielag som igjen er en gren av Ringerike Historielag. Etter hvert har GDSR utviklet seg til en selvstendig enhet.

Lederne av GDSR er Jens Jonsrud (leder), Rudi Løken, Frank Otterbech og Håkon Prestmo.

GDSR har bl.a. påtatt seg oppgaven å sikre viktige deler av vår felles kulturarv ved å overføre opplysninger fra offentlige kilder som kirkebøker, folketellinger, manntall, emigrantlister, militærruller, skifteprotokoller m.v. til en database for rask elektronisk behandling. Kildene blir da langt lettere tilgjengelige for brukerne, f. eks. for historikere, slektsgranskere, samfunnsvitere osv.

Mye av registreringen er utført av personer på sysselsettingstiltak. På det meste har GDSR sysselsatt 15 ledige med samfunnsnyttige aktiviteter innen kultursektoren. Nå er denne perioden over, men "når noden er størst..." I de siste månedene har vi fått verdifull hjelp av Bjørn Frog Hansen.

Ringerike kommune har fra 15.03.1993 stilt lokaler til gratis disposisjon for GDSR, først i Askveien 6, fra 01.08.1994 på Vestre Lundstad (Austjord), fra 15.09.1995 i Arnemannsv. 3 (Kulturhuset) i Hønefoss og fra 01.01.2000 i Veien gamle skole. Offentligheten sørger for elektrisitet og telefon. Renholdet ordner GDSR selv.

Datamengden som til nå er registrert og lagret i vår database, er anelig. F. eks. fra kirkebøker er foretatt ca 150.000 registreringer, hver med ca 6 navn + andre oppl. Hvis vi regner at hver maskinskrevet A4-side krever 4kb, vil bare dette "lageret" tilsvare over 300.000 sider. For å gi et bilde av hva dette svarer til, kan vi tenke oss at hvert ark veier 5 gram. De 300.000 sidene ville da samlet veie 1,5 tonn! Full utskrift er selvfølgelig ikke aktuelt. Tvert om! Fordelen ved å ha informasjonen lagret i en database, er at en raskt og sikkert kan hente aktuelle opplysninger fra denne, oppl. som det ellers ville ha tatt uker og måneder å hente fram fra primærkildene. Vår data-kyndige, Rudi Løken, har også i denne forbindelse utført et meget omfattende, verdifullt arbeide av høy kvalitet - helt gratis!

GDSR har mange samarbeidspartnere, bl.a. Hole og Ringerike kommune, Kildeskriptavdelingen i Riksarkivet, Oslo Universitet, Statens Kartverk m.v. Under ledelse av professor Eyvind Fjeld Halvorsen utarbeides en "Diplomatarium Ringerike". En oversikt over de fleste finneplasser m.v. på Krokskogen ligger også lagret i basen.

I samarbeid med oppvekstlederen på Ringerike, Anne Lise Rian, har GDSR registrert gammelt skolemateriell som nå inngår i Ringerike Skolemuseum som ble offisielt åpnet 11.april 2000. Spesiell interesse for lokalkjente besøkende har navnelister i skoleprotokoller fra før 1900-tallet.

GDSR er dessuten i ferd med å bygge opp et omfattende lokalhistorisk arkiv under ledelse av Håkon Prestmo. I samarbeid med Ringerike kommune registreres dokumenter fra de gamle Ringeriks-kommunene Hønefoss, Norderhov, Sokna, Tyristrand og Adal. I disse tyveri- og brannsikre arkiv-lokalene vil en også plassere private historiske arkiv som gårdsarkiv, foreningsarkiv m.v. Med slike voksende ressurser vil GDSR mer og mer bli et slektsforskersenter. GDSR mottar da også stadig henvendelser fra slektsinteresserte i inn og utland med spørsmål om forfedre, slektskapsforhold, bosted, gårdsnavn osv. Flere har så kommet til distriktet for personlig å se hvor slekten bodde. Virksomheten fører altså til "å sette distriktet på kartet" og til økt turisttrafikk.

Veien, den 8. februar 2001.

F. Otterbech

Adresse:

Genealogisk Datasentral Ringerike, postboks 312, 3502 Hønefoss.

Fax nr: 321-22.039.

